

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA
Miletičova 19, P. O. Box 29, 820 18 Bratislava 218

**Výročná správa o činnosti
Ústavu pamäti národa
za rok 2014**

Bratislava 2015

Obsah

1. Úvod
 - 1.1. Identifikácia organizácie
 - 1.2. Vedenie a riadiace orgány
 - 1.3. Kontaktné údaje
2. Organizačná štruktúra ÚPN
3. Hlavné úlohy, pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov a organizačných zložiek
 - 3.1. Hlavné úlohy ústavu
 - 3.2. Pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov
 - 3.3. Pôsobnosť a činnosť organizačných zložiek
4. Personálne zabezpečenie
5. Finančné zabezpečenie a správa majetku
6. Právna agenda
7. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
8. Ochrana údajov
9. Domáca spolupráca s inštitúciami a organizáciami
10. Medzinárodné vzťahy a zahraničná spolupráca
11. Masmédiálna agenda
12. Plnenie konkrétnych úloh, činnosť a aktivity v roku 2014
 - 12.1. Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií štátnym orgánom
 - 12.2. Agenda účastníkov a veteránov protikomunistického odboja
 - 12.3. Archívna činnosť, tvorba a správa evidencií a databáz
 - 12.3.1. Činnosť Archívu ÚPN
 - 12.3.2. Evidencie a databázy
 - 12.4. Vedecký výskum a dokumentácia obdobia neslobody
 - 12.4.1. Vedecko-výskumné okruhy a projekty dokumentácie
 - 12.4.2. Organizácia vedeckých a odborných konferencií, kolokvií a seminárov
 - 12.4.3. Účasť na vedeckých konferenciách a seminároch
 - 12.5. Edičná činnosť a audiovizuálna tvorba
 - 12.5.1. Tlač publikácií
 - 12.5.2. Časopis Pamäť národa
 - 12.5.3. Elektronická knižnica
 - 12.5.4. Publikačná činnosť pracovníkov
 - 12.5.5. Produkcia, projekcie a distribúcia dokumentárnych filmov
 - 12.5.6. Zaznamenávanie výpovedí svedkov obdobia neslobody
 - 12.6. Verejné aktivity, osвета a vzdelávanie
 - 12.6.1. Projekty
 - 12.6.2. Podujatia pri príležitosti výročí
 - 12.6.3. Výstavy
 - 12.6.4. Festivaly
 - 12.6.5. Diskusné podujatia
 - 12.6.6. Exkurzie
 - 12.6.7. Vzdelávacie a prednáškové aktivity
 - 12.7. Informatizácia a digitalizácia
 - 12.7.1. Digitálny archív ÚPN
 - 12.7.2. Digitalizácia archívnych dokumentov
 - 12.7.3. Správa informačného systému ÚPN
 - 12.7.4. Zverejňovanie informácií na internetových a intranetových stránkach
13. Chronologický prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí roka 2014
14. Hlavné úlohy na rok 2015
15. Záver

1. Úvod

Výročná správa o činnosti ÚPN v roku 2014 hodnotí uplynulé obdobie z hľadiska plnenia poslania a účelu, pre ktoré bol zriadený. Prináša prehľad o stave ústavu, o plnených úlohách a realizovaných aktivitách, ako aj podmienkach a úrovni zabezpečenia z hľadiska personálneho, finančného, materiálneho a organizačného. Dokumentuje dosiahnuté výsledky v jednotlivých oblastiach odborného pôsobenia. Výročnú správu o činnosti prerokovala Správna rada ÚPN dňa 20. apríla 2015. Dozorná rada ÚPN ju prerokovala dňa 16. apríla 2015.

1.1. Identifikácia organizácie

Názov organizácie: **Ústav pamäti národa (ďalej len „ÚPN“)**
Sídlo organizácie: **Bratislava**
Forma hospodárenia: **verejnoprávna ustanovizeň so samostatnou právnou subjektivitou**
Štatutárny zástupca : **PaedDr. ThDr. Ondrej Krajňák, PhD.**

1.2. Vedenie a riadiace orgány

Správna rada: **PaedDr. ThDr. Ondrej Krajňák, PhD., (predseda Správnej rady ÚPN)**
Arpád Tarnóczy
PhDr. Slavomír Michálek, DrSc.
PhDr. Augustín Jozef Lang
Anton Malacký
Mgr. et Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M. (podpredsedníčka Správnej rady ÚPN)
PhDr. Igor Baka, PhD.
doc. PhDr. PaedDr. Karol Janas, PhD.
Ivan A. Petranský, PhD.

Dozorná rada: **JUDr. Juraj Hamul'ák, PhD. (predseda Dozornej rady ÚPN)**
PhDr. László Bukovszky
Mgr. Michal Král

Výbor: **Mgr. et Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M. (predsedníčka Výboru ÚPN)**
Mgr. Ing. Ľubomír Ďurina
Ing. arch. Mgr. Ján Pálffy, PhD.
Mgr. Jerguš Sivoš, PhD.

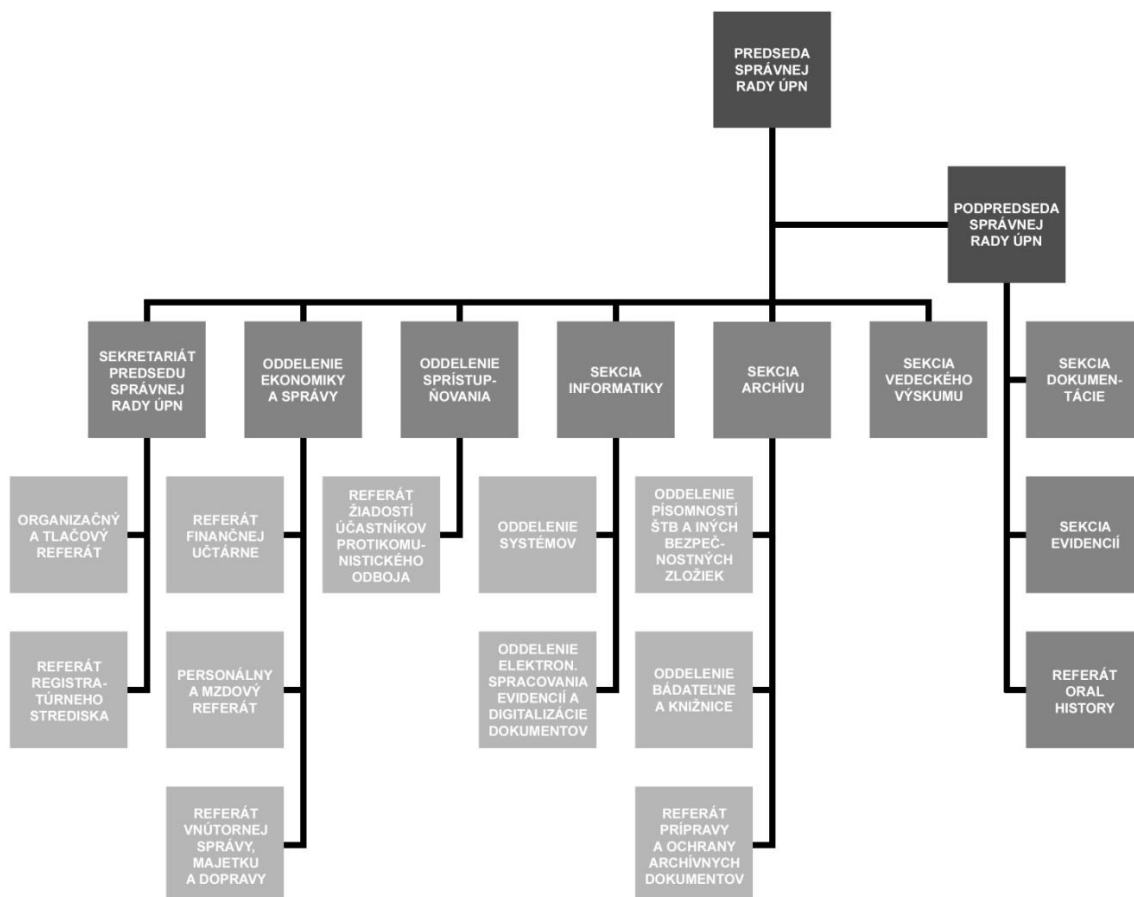
1.3. Kontaktné údaje

Ústav pamäti národa, Miletičova 19, P. O. Box 29, 820 18 Bratislava 218
Telefón: 02 / 593 00 311 (spojovateľka – podateľňa)
Fax: 02 / 555 71 771
Email: info@upn.gov.sk

Archív ÚPN, Miletičova 7, Bratislava
Telefón: 02 / 555 71 764
Fax: 02 / 555 71 771
Email: badatelna@upn.gov.sk

2. Organizačná štruktúra

V roku 2014 nedošlo v ÚPN k zmenám v organizačnej štruktúre. Bola zložená zo sekretariátu predsedu SpR, oddelenia ekonomiky a správy, oddelenia sprístupňovania, sekcie informatiky, sekcie archívu, sekcie vedeckého výskumu, sekcie dokumentácie, sekcie evidencií a samostatného referátu Oral history. Na plnenie špecifických úloh ústavu sa základné organizačné zložky vo svojej štruktúre členili na oddelenia a odborné referáty.

3. Hlavné úlohy ÚPN, pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov a organizačných zložiek

ÚPN je verejnoprávna ustanovizeň zriadená zákonom č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o ÚPN).

3.1. Hlavné úlohy ústavu

- vykonávať úplné a nestranné hodnotenie doby neslobody, hlavne analyzovať príčiny a spôsob straty slobody, prejavy fašistického a komunistického režimu a ich ideológií, účasť domácich a zahraničných osôb na nich;
- sprístupňovať prenasledovaným osobám dokumenty o ich prenasledovaní;

- c) zverejňovať údaje o vykonávateľoch tohto prenasledovania a ich činnosti;
- d) dávať podnety na trestné stíhanie zločinov a trestných činov podľa § 1; spolupracovať pritom s Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky;
- e) poskytovať potrebné informácie orgánom verejnej moci;
- f) systematicky zhromažďovať a odborne dokumentačne spracovávať všetky druhy informácií, dokladov a dokumentov vzťahujúcich sa na dobu neslobody;
- g) spolupracovať s obdobnými inštitúciami v Slovenskej republike aj mimo nej, hlavne s archívami, múzeami, knižnicami, pamätníkmi odboja, pamätníkmi koncentračných a pracovných táborov, poskytovať im informácie, bádateľské možnosti a metodickú pomoc a propagovať ich činnosť;
- h) poskytovať verejnosti výsledky svojej činnosti, hlavne zverejňovať a sprístupňovať informácie a iné doklady o dobe neslobody 1939 - 1989 a o činoch a osudoch jednotlivcov, vydávať a šíriť publikácie, usporadúvať výstavy, semináre, odborné konferencie, diskusné fóra;
- i) propagovať myšlienky slobody a obrany demokracie pred režimami podobnými nacizmu a komunizmu;
- j) rozhodovať o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja;
- k) rozhodovať o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja, veterána protikomunistického odboja in memoriam a vydávať preukaz veterána protikomunistického odboja a preukaz veterána protikomunistického odboja in memoriam a v spolupráci s orgánmi miestnej samosprávy poskytovať podklady k priznaniu zľavneného cestovného pre účastníkov protikomunistického odboja a ich blízkych príbuzných.

3.2. Pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov

Riadiacimi orgánmi ústavu sú správna rada, výbor a dozorná rada. Štatutárnym zástupcom ústavu je predseda správnej rady.

V zložení správnej rady nenastali v roku 2014 personálne zmeny. Činnosť správnej rady aj v roku 2014 bola poznamenaná negatívnou skutočnosťou, že vykonávala svoju činnosť v súlade so stanovami ÚPN, ktoré sú v rozpore s niektorými platnými právnymi predpismi Slovenskej republiky. Ani do konca roku 2014 tento kompetenčný spor nebol ukončený a vyriešený. Z toho dôvodu sa predseda správnej rady obrátil na súd so žalobami, v ktorých sa domáha rozhodnutia v tomto spore.

12. februára 2014 podpredsedníčka správnej rady Andrea Kluknavská v rozpore s rokovacím poriadkom bez písomného poverenia predsedu správnej rady ÚPN zvolala mimoriadne rokovanie správnej rady. Článok 1, ods. 4 však stanovuje, že mimoriadne zasadnutie správnej rady môže zvolať kedykoľvek predseda správnej rady, alebo na základe písomného poverenia predsedu jej podpredseda. Predseda správnej rady preto na začiatku stretnutia upozornil členov správnej rady, že pozvánka podpredsedníčky správnej rady je v hrubom rozpore s rokovacím poriadkom, na základe čoho uznesenia z tohto stretnutia nenadobudnú právnu účinnosť a jej konanie bude mať právnu dohru na súdoch. Napriek prítomnosti predsedu správnej rady na pokyn jej členov I. A. Petranského a J.A. Langa, však podpredsedníčka správnej rady otvorila rokovanie tzv. správnej rady, na ktorom boli prijaté tzv. uznesenia, ktoré sú v príkrom rozpore s právnymi predpismi SR a s plnením úloh podpredsedu správnej rady. Na tomto stretnutí členovia správnej rady za prítomnosti jej predsedu napriek jeho nesúhlasu, na základe účelového stanoviska dozornej rady konštatovali, že rozhodnutia predsedu správnej rady z januára a februára 2014, ktorými odvolal Mgr. Ľubomíra Morbachera, PhD. z funkcie riaditeľa sekcie dokumentácie a Mgr. Ondreja Podolca, PhD. z funkcie riaditeľa sekcie vedeckého výskumu, a vymenoval Mgr. Pavla Jakubčina, PhD. za

riaditeľa sekcie vedeckého výskumu a ThDr. Tibora Ujlackého, PhD. za riaditeľa sekretariátu predsedu správnej rady, a poveril riadením sekcie dokumentácie Ing. Mariána Gulu, sú v rozpore so zákonom č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa a Stanovami ÚPN a vyhlásili ich za neplatné. Členovia správnej rady bez súhlasu jej predsedu dôrazne žiadali aj zamestnancov ÚPN, aby sa nepodieľali na podľa nich protiprávnom konaní predsedu správnej rady, aby neakceptovali žiadne vymenovanie do funkcií zriadených Stanovami ÚPN, ani poverenie na riadenie úsekov ÚPN bez schválenia správnou radou a nevykonávali žiadne kroky spojené s realizáciou podľa nich protiprávných rozhodnutí predsedu správnej rady. Členovia správnej rady uložili predsedovi správnej rady, aby najneskôr do 13. februára 2014 zabezpečil zverejnenie tohto uznesenia správnej rady na internetovej stránke ÚPN v rubrike Aktuality, aby bezodkladne, najneskôr do 13. februára 2014 odstránil podľa nich protiprávny stav, ktorý spôsobil svojimi rozhodnutiami a uložili podpredsedníčke správnej rady, aby najneskôr do 13. februára 2014 informovala Výbor ÚPN a všetkých zamestnancov o prijatých uzneseniach a povinnostiach z nich vyplývajúcich, a aby zaslala otvorený list členov správnej rady aj poslancom Národnej rady SR a informovala médiá. Podpredsedníčka správnej rady v otvorenom liste informovala poslancov Národnej rady SR, že po vyčerpaní zákonných možností v rámci ich kompetencií a vedomí si závažnosti situácie si členovia správnej rady dovoľujú upozorniť na mimoriadne nepriaznivú situáciu v ÚPN, ktorý sa vďaka konaniu predsedu správnej rady dostal podľa nich do stavu úplného rozvratu. Že predseda správnej rady podľa nich úmyselne znemožňuje prácu všetkých zákonných orgánov ústavu – správnej rady, dozornej rady a výboru. Že napriek opakovaným upozorneniam zo strany členov správnej rady a dozornej rady podľa nich dlhodobo porušuje zákon č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa a platné stanovy ústavu, že nerešpektuje kompetencie správnej rady a dozornej rady a zároveň blokuje činnosť Výboru ÚPN. Že jedným z posledných prípadov takéhoto postupu predsedu správnej rady bolo podľa nich nezákonné odvolanie dvoch riaditeľov sekcií ústavu. Podľa členov správnej rady je podľa platného zákona a stanov ÚPN menovanie a odvolávanie riadiacich pracovníkov ústavu vo výlučnej kompetencii správnej rady. Konsenzuálna zhoda potrebná na menovanie a prípadné odvolávanie riadiacich pracovníkov (popri iných opatreniach) totiž vytvára mechanizmus, ktorý má eliminovať vznik úplnej závislosti činnosti celého ústavu od ľubovôle predsedu správnej rady. Podľa nich uzurpácia právomocí jednotlivých orgánov ústavu jednotlivcom by mohla viesť k vzniku nenapraviteľných škôd v budúcnosti. Že musia taktiež skonštatovať, že predseda správnej rady podľa nich porušuje zákonník práce, keď od niektorých zamestnancov vyžaduje plnenie úloh v nereálnych termínoch, schvaľuje podľa nich hrubé a urážlivé správanie svojho najbližšieho spolupracovníka k zamestnancom, podľa nich nehospodárne vynakladá značné finančné prostriedky na externé právne služby. Že podľa nich neovláda rokovací poriadok správnej rady, neplní si podľa nich elementárne povinnosti voči správnej rade vyplývajúce z prijatých uznesení a zároveň na ňu útočí v masmédiách tlačovými správami a vyhláseniami, v ktorých sa podľa nich sám priznáva, že bude úmyselne porušovať zákon a ignorovať zákonné orgány ústavu. V závere listu členovia správnej rady podľa nich vedomí si závažnosti situácie a s obavou o ďalšie pôsobenie ÚPN sa obrátili na Národnú radu SR, aby zastavila podľa nich protiprávne konanie predsedu správnej rady ÚPN. Členovia správnej rady tak prostredníctvom stanov a rokovacieho poriadku, ktoré sú v rozpore s právnymi predpismi SR, v rozhodujúcej miere obmedzili kompetencie štatutára ústavu. Neumožnili mu zmenu prekonanej a nefunkčnej organizačnej štruktúry ústavu, o ktorú sa opakovane pokúšal aj predchádzajúci štatutár I.A. Petranský. Rovnako na základe súčasne platných stanov členovia správnej rady neakceptovateľným spôsobom spochybnili vymenovanie nových riaditeľov do funkcií, ktorých predseda správnej rady v súlade s právnymi predpismi SR vymenoval. Bývalý štatutár ÚPN a v súčasnosti člen správnej rady I. A. Petranský a podpredsedníčka správnej rady Andrea Kluknavská zneužívali postavenie člena správnej rady na presadzovanie osobných záujmov. Zamestnancom ÚPN zaslali hromadné e-maily, v ktorých spochybnili legitimitu

krokov svojho predsedu a účelovými, zavádzajúcimi a nepravdivými vyhláseniami adresovanými médiám, či poslancom Národnej rady SR zámerne narúšali stabilitu ústavu. Urobili to totiž v čase, kedy predseda správnej rady uskutočnil personálne zmeny a odvolal z funkcií riaditeľov sekcií blízkych bývalému štatutárovi I.A. Petranskému, ale tiež v období, kedy bolo bývalému štatutárovi oznámené, že jeho pracovná zmluva, ktorú s ním pochybným spôsobom uzavrel ďalší člen správnej rady A. J. Lang v čase, keď bol ešte I. A. Petranský vo funkcii predsedu správnej rady, je neplatná.

Správna rada na svojich ostatných riadnych a legitímnych zasadnutiach prerokovávala rozhodnutia pre fungovanie ústavu. Prerokovala ročnú účtovnú uzávierku, výročnú správu o činnosti ÚPN za rok 2013 a návrh rozpočtu na rok 2015.

Dozorná rada je najvyšším kontrolným orgánom ÚPN. V jej zložení v roku 2014 nedošlo k žiadnym personálnym zmenám. Dozerala na činnosť a hospodárenie ústavu, jeho správnej rady a výboru. Na svojich zasadnutiach prerokovávala informácie poskytované predstaviteľmi a pracovníkmi ÚPN o činnosti ústavu a jeho jednotlivých zložiek. Okrem toho v priebehu roka sa dozorná rada podľa vyjadrení jej predsedu Juraja Hamuláka za účelom kontroly činnosti správnej rady zúčastňovala aj na zasadnutí správnej rady. Dozorná rada v zmysle zákona spoločne so správnu radou prerokovala ročnú účtovnú uzávierku, výročnú správu o činnosti ÚPN za rok 2013 a návrh rozpočtu na rok 2015. Je však potrebné poznamenať, že predseda dozornej rady svoju funkciu vykonával v rozpore s požiadavkami, ktoré na neho kladie zákon a iné právne predpisy. Predseda dozornej rady neplnil poslanie, ktoré mu bolo zverené zákonom a neprispieval k lepšiemu fungovaniu ÚPN. Práve naopak, pri výkone svojej funkcie uprednostňoval osobné záujmy pred záujmami ÚPN. Predseda dozornej rady dlhodobo riadne nevykonával svoju funkciu a nepodieľal sa na riešení zásadných otázok a problémov týkajúcich sa činnosti ÚPN v zmysle svojich zákonných kompetencií. Dozorná rada pod vedením jej predsedu prekračovala svoje právomoci a selektívnym spôsobom podávala zavádzajúce, jednostranné, nekorektné a právne nepodložené stanoviská. Dozorná rada promptne a razantne reagovala na podnety týkajúce sa záležitostí, ktoré sú pre fungovanie ÚPN nepodstatné, obzvlášť ak boli zamerané proti súčasnému vedeniu ÚPN. Naopak, dozorná rada dlhodobo ignorovala podnety týkajúce sa zásadných otázok fungovania ÚPN a jeho činnosti. V období marec - máj 2014 predseda správnej rady požiadal dozornú radu o poskytnutie 8 stanovísk. Dozorná rada tieto žiadosti a podnety ignorovala a vôbec na ne nereagovala. Zo všetkých žiadostí dozorná rada zaujala stanovisko riadnym spôsobom len v 2 prípadoch. V obdobnom duchu boli ignorované aj žiadosti predsedu správnej rady adresované dozornej rade, ktoré sa týkali konania vedúcej Oddelenia ekonomiky a správy ÚPN, ktorá svojvoľne a bez vedomia štatutárneho orgánu dlhodobo neuhrádzala faktúry Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR za užívanie kancelárskych priestorov, v ktorých ÚPN sídli. V tejto veci predseda správnej rady požiadal dozornú radu o preskúmanie situácie a zaujatie stanoviska listom zo dňa 7. mája 2014. Túto žiadosť aj napriek urgencii dozorná rada úplne ignorovala. Úplne inak postupovala dozorná rada v prípade podnetu samotného predsedu dozornej rady, keď bez váhania vyjadrila podporu snahe predsedu dozornej rady získať neoprávnene vysoké cestovné náhrady. Dozorná rada promptne zaujala stanovisko aj k podnetu vedúcej Oddelenia ekonomiky a správy ÚPN v čase, keď účelovo podala sťažnosť proti inému zamestnancovi ÚPN pre údajné nevhodné správanie voči jej osobe. Dozorná rada tiež promptne a razantným spôsobom reagovala na podnety vedúcich zamestnancov ÚPN, ktorí boli štatutárom legitímne odvolaní z vedúcich funkcií. Tieto stanoviská boli účelové, právne nepodložené a zavádzajúce. Dňa 7. februára 2014 dozorná rada zaslala svoje stanovisko Okresnému úradu Bratislava k priestupkovým konaniam, ktoré inicioval bývalý predseda správnej rady Ivan Albert Petranský proti niektorým predstaviteľom nového vedenia ÚPN. Zákon však dozornú radu na takéto konanie neoprávňuje. Dozorná rada účelovo uviedla nepravdivé a právne nepodložené stanovisko, že

„zistenia Dozornej rady by mali mať pre príslušné kontrolované orgány záväzný charakter“. Naopak, na pojednávaní zo dňa 9. apríla 2014 pred Okresným súdom Bratislava I, sp. zn. 10Cpr3/2012, predseda dozornej rady vo svojej výpovedi uviedol úplne opačné stanovisko a to, že „rozhodnutia Dozornej rady nemajú záväzný charakter pre štatutára ÚPN. Naše rozhodnutia nemajú vplyv ani na právne úkony vykonávané štatutárom ÚPN.“ Rozporuplné stanoviská dozornej rady spochybňovali právomoci štatutára pri menovaní a odvolávaní vedúcich zamestnancov. Dozorná rada pod vedením jej súčasného predsedu vo svojom stanovisku zo dňa 5. decembra.2011 uviedla, že ustanovenia čl. 4 ods. 2 Stanov ÚPN (ktoré v rozpore so zákonom priznáva právomoc prijímať a prepúšťať zamestnancov a menovať a odvolávať vedúcich zamestnancov správnej rade na úkor predsedu správnej rady) „nie sú v súlade s ustanoveniami príslušných právnych predpisov týkajúcich sa pracovnoprávných vzťahov“. Dozorná rada vo svojom stanovisku ďalej uviedla, že „ustanovenia týkajúce sa vzájomného vzťahu predsedu a správnej rady v oblasti pracovnoprávných vzťahov sú v Stanovách upravené nad rámec Zákonníka práce, keďže správna rada nie je oprávnená zasahovať do právomocí štatutára a robiť právne úkony v pracovnoprávných vzťahoch. (...) Nie je možné konštatovať, že by správna rada mala zákonnú podporu pre uzurpovanie si právomocí štatutára, ktoré mu vyplývajú z právneho poriadku“. Naopak, v zásadnom rozpore s vyššie uvedeným, dozorná rada vo svojom neskoršom stanovisku z roku 2014 uviedla, že „právomoc vymenovávanie a odvolávanie (pozn.: vyplývajúca z už citovaného čl. 4 ods. 2 Stanov), ako požiadavka vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca je v súlade s právnymi predpismi ustanovená do oprávnení správnej rady ÚPN“. Rovnako účelové a jednostranné stanovisko dozorná rada zaujala aj k otázke zákonnosti rokovania Správnej rady zo dňa 16. októbra 2013. V rozpore s príslušnými predpismi na tomto rokovaní došlo zásadným zmenám rokovacieho poriadku, ktoré obmedzujú postavenie predsedu správnej rady a k menovaniu nových členov Výboru ÚPN. Členovia správnej rady v rozpore s Rokovacím poriadkom a bez riadneho pozvania pokračovali v rokovaní aj po tom, ako predseda správnej rady rokovanie ukončil a z rokovania odišiel, čo Rokovací poriadok neumožňuje. Aj napriek zjavnému rozporu s Rokovacím poriadkom dozorná rada vo svojom stanovisku konštatovala, že zasadnutie Správnej rady zo 16. 10. 2013 bolo v súlade so zákonom, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi a štatútom. Uvedené potvrdzuje skutočnosť, že dozorná rada pod vedením jej súčasného predsedu poskytovala arbitrárne a účelové vyjadrenia a stanoviská, čím konala v rozpore so záujmami ÚPN a riadne neplnila poslanie, ktoré jej bolo zverené zákonom. Predseda dozornej rady sa navyše bez riadneho pozvania svojvoľne zúčastňoval rokovaní správnej rady s účelovým odôvodnením výkonu kontroly činnosti správnej rady. Predseda dozornej rady opakovane a nevhodným spôsobom vstupoval do programu rokovania správnej rady v rozpore s Rokovacím poriadkom a narúšal jeho priebeh otváraním tém, ktoré nesúviseli s prerokovávanými bodmi a osobnými útokmi na predsedu správnej rady. Predseda dozornej rady sa opakovane usiloval svoju funkciu využívať na obohacovanie svojej osoby prostredníctvom uplatňovania si neprímerane vysokých cestovných náhrad. Predseda dozornej rady počas roku 2014 predložil k preplateniu sériu cestovných príkazov. Tieto predseda správnej rady odmietol preplatiť z dôvodu ich neoprávnenej výšky, nakoľko uplatňované náhrady niekoľkonásobne presahovali oprávnenú výšku cestovných náhrad. Postup predsedu správnej rady sa opieral o príslušné právne predpisy a stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Dozorná rada, ktorá má ako svoje základné poslanie strážiť zákonné a hospodárne nakladanie s finančnými prostriedkami, vystavila ostrej kritike konanie, ktoré bolo v súlade so zákonom a ktorého cieľom bolo chrániť finančné prostriedky ÚPN.

Výbor ÚPN mal za úlohu zabezpečovať činnosť ústavu podľa zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa a podľa pokynov správnej rady. V roku 2014 nastali v zložení výboru personálne zmeny. Členstvo v ňom sa skončilo Mgr. et Mgr. Ľubomírovi Morbacherovi, PhD.

s ktorým bol rozviazaný pracovný pomer v ÚPN. Za člena výboru správna rada 2. decembra 2014 vymenovala PhDr. Jerguša Sivoša, PhD. V roku 2014 výbor ÚPN nevykazoval žiadne známky činnosti, podpredsedníčka správnej rady a súčasne predsedníčka výboru ÚPN nepredložila na rokovanie správnej rady žiadny návrh projektu. Nie je známe, či sa uskutočnili zasadnutia výboru ÚPN, a čo výbor ÚPN na nich v roku 2014 vôbec prerokovával, nakoľko predsedníčka výboru a súčasne podpredsedníčka správnej rady za celý rok 2014 napriek urgenciám predsedu správnej rady nepredložila ani jednu zápisnicu z rokovania.

Všetci členovia riadiacich orgánov ÚPN spĺňali podmienku bezúhonnosti podľa § 11 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) pre ľudské práva a národnostné menšiny (ďalej len „gestorský výbor“) zobral na vedomie Výročnú správu o činnosti ÚPN za rok 2013 a schválil Ročnú účtovnú uzávierku ÚPN za rok 2013 dňa 17. júna 2014. Výročná správa o činnosti ÚPN za rok 2013 bola prerokovaná a schválená v pléne NR SR dňa 18. septembra 2014. Dňa 20. novembra 2014 bol na rokovaní vlády SR vzatý na vedomie a v gestorskom výbore NR SR prerokovaný Návrh rozpočtu ÚPN na rok 2015. Predkladaný návrh rozpočtu navrhoval dotáciu zo štátneho rozpočtu vo výške 1.480.730 €. Následne bol prijatým uznesením gestorského výboru rozpočet ÚPN na rok 2015 schválený.

Všetci členovia riadiacich orgánov ÚPN spĺňali podmienku bezúhonnosti podľa § 11 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa.

3.3. Pôsobnosť organizačných zložiek

a) Sekretariát predsedu správnej rady

Zabezpečuje koordináciu úloh pre vnútorný a vonkajší chod ústavu, riadenie činnosti ústavu, prípravu podkladov na rokovania predsedu, prípravu materiálov od organizačných zložiek, pracovné cesty, posudzovanie a spracovávanie materiálov, písomnosti a podkladov predkladaných na rozhodnutie, agendu súdnych sporov, právne zastupovanie, vypracovávanie a posudzovanie zmlúv a právnych stanovísk, mediálnu agendu a agendu registratúry.

b) Oddelenie ekonomiky a správy

Realizuje komplexné finančné a materiálové zabezpečenie ústavu a zamestnancov, vypracovávanie smerníc, zásad a interných pokynov z oblasti ekonomiky a účtovníctva, kontrolu účtovných dokladov, spracovávanie, prípravu, realizáciu rozpočtu a rozpis rozpočtových prostriedkov, vedenie účtovníctva a výkazníctva príjmov a výdajov, zúčtovanie finančných prostriedkov, finančné zabezpečenie pracovných ciest, styk s peňažnými ústavami, evidenciu faktúr a ich úhrady, evidenciu pohľadávok a ich vymáhanie, výkon pokladničnej služby, nákup pohonných hmôt a prevádzku motorových vozidiel, účtovnú agendu a správu majetku štátu, inventarizáciu majetku, obstarávanie tovarov a služieb, verejných prác a výkonov, agendu pracovnoprávnych vzťahov, dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, platov a miezd zamestnancov ústavu, agendu odmien členov orgánov ústavu.

c) Oddelenie sprístupňovania

Zabezpečuje agendu žiadostí o sprístupnenie dokumentov bývalých bezpečnostných zložiek, a agendu žiadostí o priznanie štatútu účastníka, alebo veterána protikomunistického odboja.

d) Sekcia informatiky

Zabezpečuje elektronický archívny informačný systém, podporné technické služby pre činnosť organizačných zložiek, prevádzku elektronických systémov, ochranu elektronických dát, software, hardware, odborné poradenstvo používateľom programových systémov, vzdelávanie a školenie používateľov a údržbu počítačových zariadení a programového vybavenia a prevod písomných archívnych dokumentov do elektronickej formy.

e) Sekcia archívu

Zabezpečuje činnosť Archívu ÚPN, ktorý je zaradený do skupiny verejných archívov právnických osôb zriadených zákonom. Je odborným pracoviskom, ktorý preberá, eviduje, spracúva, ochraňuje a sprístupňuje archívne dokumenty na štúdium v študovni Archívu ÚPN. Sekcia archívu vedie evidenciu žiadostí Ministerstva vnútra SR, Ministerstva obrany SR a Slovenskej informačnej služby, vedie evidenciu dokumentov, vylúčených výborom NR SR zo sprístupnenia, zabezpečuje ochranu archívnych dokumentov pred stratou, odcudzením, poškodením, zničením alebo zneužitím a zabezpečuje ich konzerváciu.

f) Sekcia dokumentácie

Realizuje vyhľadávanie, skúmanie, spracovávanie a vyhodnocovanie informácií, dokladov, dokumentov a iných písomností a výpovedí dokumentujúcich zločiny nacizmu a komunizmu a osobnú zodpovednosť páchateľov v úlohách zaradených do projektov, ako aj podnety orgánom činným v trestnom konaní v spolupráci s príslušnými útvarmi ministerstva vnútra a Generálnej prokuratúry.

g) Sekcia vedeckého výskumu

Uskutočňuje vedecký výskum obdobia neslobody 1939 – 1989, spoluprácu s vedeckými inštitúciami a vysokými školami, vedecké konferencie, semináre, školenia a výstavy, prezentácie vedeckého výskumu formou monografií, kolektívnych publikácií, vedeckých a odborných štúdií, vydávanie časopisu Pamäť národa, publikácií, alebo dokumentačných a evidenčných pomôcok ústavu.

h) Sekcia evidencií

Zabezpečuje spracovanie a analýzu údajov a evidenčných záznamov Štátnej bezpečnosti a bezpečnostných zložiek z obdobia rokov 1939 – 1989, tvorbu a systematické spracovávanie údajov o práci Štátnej bezpečnosti a bezpečnostných zložiek, ich riadiacej a organizačnej štruktúre, politickom riadení, ako aj analýzu a spracovanie údajov o občanoch, ktorí znášali negatívne dôsledky činnosti bezpečnostných zložiek a rekonštruuje údaje v údajových bázach.

i) Referát Oral history

Zabezpečuje výrobu filmových záznamov osobných svedectiev pamätníkov doby neslobody, ich spracovanie a archiváciu, výrobu krátkych televíznych formátov, formátov na web, spracovanie databázy nasnímaného materiálu, výrobu dokumentárnych filmov, videoformátov, filmové prehliadky a osvetovú a pedagogickú činnosť na základných a stredných školách.

4. Personálne zabezpečenie

V roku 2014 činnosť ÚPN zabezpečovalo šesťdesiatdva zamestnancov. Tri zamestnankyne čerpali rodičovskú dovolenku. Do pracovného pomeru boli prijatí štyria zamestnanci (Bc. Zuzana Candráková, Mgr. Jaroslav Daniška, a na polovičný úväzok Mgr. Pavol Makyna PhD. a Mgr. František Neupauer PhD.) Po ukončení rodičovskej dovolenky do zamestnania nastúpila jedna zamestnankyňa (Mgr. Alexandra Grúňová). Pracovný pomer v súvislosti s odchodom do starobného dôchodku ukončili dve zamestnankyne (Emília Matejovičová a Emília Hudecová). Predseda správnej rady rozviazal pracovný pomer s Mgr. Ľubomírom Morbacherom PhD., ktorý po odvolaní z funkcie riaditeľa sekcie dokumentácie odmietol novú pracovnú ponuku. Po odvolaní riaditeľa sekcie vedeckého výskumu Mgr. Ondreja Podolca PhD. bol do funkcie riaditeľa sekcie vedeckého výskumu menovaný Mgr. Pavol Jakubčín PhD. a vedením sekcie dokumentácie bol poverený Ing. Marián Gula. Do funkcie riaditeľa sekretariátu predsedu správnej rady bol po roku konečne štatutárom ústavu menovaný ThDr. Tibor Ujlacký, PhD, nakoľko členovia správnej rady ešte v roku 2013 odmietli schváliť návrh štatutára na jeho vymenovanie.

V roku 2014 si zamestnanci ÚPN individuálne zvyšovali svoje vzdelanie rôznymi formami štúdií. Prevažujúcou formou štúdií bolo absolvovanie odborných kurzov a školení. V súvislosti s realizáciou úloh v oblasti správy registratúry ÚPN sa zamestnanci poverení za jednotlivé organizačné zložky zúčastnili školenia k vedeniu a správe registratúry. Novoprijatí zamestnanci sa v rámci adaptačného procesu oboznámili so základnými internými normami ÚPN a podľa pôsobnosti a odbornej činnosti sa zúčastňovali aj na školeniach v oblastiach personalistiky, ekonomiky a rozpočtu, správy majetku štátu, vedenia účtovníctva, BOZP a iných.

5. Finančné zabezpečenie a správa majetku

Ekonomická situácia ÚPN sa v roku 2014 odvíjala od výšky pridelenej dotácie zo strany Ministerstva financií Slovenskej republiky. Pridelené finančné prostriedky boli primerané vzhľadom na ekonomické možnosti štátu v čase hospodárskej krízy.

Na rok 2014 bola pre Ústav pamäti národa v Národnej rade Slovenskej republiky dňa 12. 12. 2013 schválená dotácia zo štátneho rozpočtu vo výške 1.480.730,- € na bežné výdavky. Závazný limit dotácie zo štátneho rozpočtu bol Ministerstvom financií navýšený o 50.000,- € ako bežný transfer účelovo určený na členský príspevok Slovenskej republiky do aktivít a projektov Európskej siete Pamäť a Solidarita, realizovaných na území Slovenskej republiky. Listom z 11. 04. 2014 Ministerstvo financií odsúhlasilo preklasifikovanie bežných výdavkov v sume 5.988,- € na kapitálové výdavky.

V zmysle listu č. MF/014715/2014 zo dňa 14. 05. 2014 bol uplatnený zákon o rozpočtovej zodpovednosti a Ústav pamäti národa bol Ministerstvom financií Slovenskej republiky vyzvaný na vrátenie časti dotácie vo výške 75.768,- €.

Z dôvodu zníženia výšky dotácie sa následne počas druhého polroka 2014 prejavoval nedostatok finančných prostriedkov, ktorý čiastočne sťažil vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre chod ústavu a plnenie plánovaných úloh a aktivít ÚPN.

Na základe spracovaných podkladov Oddelenia ekonomiky a správy ÚPN zohľadňujúcich úpravu rozpočtu finančných prostriedkov na jednotlivých položkách, predložil predseda správnej rady informáciu o stave rozpočtu ÚPN na rok 2014 k 1. septembru 2014 na prerokovanie a prijatie uznesenia o zavedení úsporných opatrení v hospodárení do konca roka 2014.

Pridelené finančné prostriedky podľa upraveného rozpočtu na rok 2014 v celkovej výške 1.454.962,- € boli čerpané na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa v členení podľa rozpočtovej skladby na bežné výdavky vo výške 1.448.961,- €, mzdové prostriedky vo výške 662.138,- €, odvody do poisťovních fondov vo výške 286.801,- €, tovary a služby v celkovej výške 491.835,- € z toho 157.296,- € na odmeny členom Správnej a Dozornej rady ÚPN, transfer jednotlivcom vo výške 8.187,- €, kapitálové výdavky vo výške 5.988,- €.

V roku 2014 boli vyplatené transfery zamestnancom v sume 8.187,- €, z toho na odstupné 3.428,- €, odchodné 1.832,- € a nemocenské dávky 2.927,- €.

Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na rok 2014 boli vyčerpané na 99,9991 %, zostatok transferu zo štátneho rozpočtu bol 12,68 €. Zostatok transferu zo štátneho rozpočtu spolu v sume 12,68 € bol vrátený ako príjmy do štátneho rozpočtu.

V roku 2014 mimo transferu z Ministerstva financií SR získal ÚPN z predaja publikácií a časopisov, z úrokov bankových účtov, z vratiek od zdravotných poisťovní, od ostatných subjektov verejnej správy celkovo 13.270,- €. Zostatok z roku 2013 činil 19.101,- €. Výdavky v roku 2014 činili 7.563,- €. Zostatok k 31.12.2014 činil 24.808,- €.

Majetok ústavu k 1.1.2014 mal účtovnú hodnotu 1.091.836,98 €. Znížený o oprávky mal reálnu hodnotu 31.264,07 €. V roku 2014 bol prírastok majetku v sume 19.554,21 € a úbytok – vyradenie majetku v hodnote 44.549,52 €. Účtovná hodnota majetku k 31.12.2014 bola v celkovej hodnote 1.067.141,67 €, znížená o oprávky v čiastke 1.033.524,77 €.

Ústav pamäti národa evidoval k 31. decembru 2014 majetok v reálnej hodnote 33.316,90 €.

Tabuľková časť:

VÝDAVKY SPOLU		1.454.949
BEŽNÉ VÝDAVKY (600)		1.448.961
1)	Limit miezd, platov a OVV (610)	662.138
2)	Poistné a príspevok... (620)	286.801
3)	Tovary a ďalšie služby (630)	491.835
	Z toho:	
4)	Cestovné výdavky (631)	7.133
5)	Energie, voda, odpad (632)	32.479
6)	Materiál a služby (633)	27.529
7)	Dopravné (634)	15.888
8)	Rutinná a štandardná údržba (635)	10.544
9)	Nájomné za prenájom (636)	82.389
10)	Ostatné tovary a služby (637)	315.873
11)	Bežné transfery (640)	8.187
II. KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY (700)		5.988

Čerpanie bežných výdavkov (600)

Schválený rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
1.480.730	1.448.974	1.448.961	13	99,9991

Z toho:**– mzdy, platy (610)**

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
672.000	662.139	662.138	1	99,9998

– odvody (620)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
314.000	286.808	286.801	7	99,9976

– tovary a služby (630)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
492.730	491.839	491.835	4	99,9992

Z toho:**– odmeny SpR a DR (630)**

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
180.000	157.296	157.296	0	100,00

– cestovné výdavky (631)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
4.000	7.133	7.133	0	100,00

– energie, voda a komunikácie (632)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
38.000	32.480	32.479	1	99,9978

– materiál a služby (633)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
35.800	27.529	27.529	0	100,00

– dopravné (634)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
12.730	15.888	15.888	0	100,00

– rutinná a štandardná údržba (635)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
9.000	10.544	10.544	0	100,00

– nájomné za prenájom (636)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
81.300	82.389	82.389	0	100,00

– ostatné tovary a služby (637)

Schválený Rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
311.900	315.876	315.873	3	99,9991

– transfery jednotlivcom (642)

Schválený Rozpočet	Upravený Rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
2.000	8.188	8.187	1	99,9878

– čerpanie kapitálových výdavkov (700)

Schválený rozpočet	upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
-	5.988	5.988	0	100,00

Vzhľadom k zníženej dotácii ÚPN len s ťažkosťami nakoniec dokázal splniť hlavné úlohy na rok 2014. Zabezpečil riadny chod ústavu a úhrady neplánovaných zvýšených výdavkov za právne zastupovanie v náročných súdnych sporoch. Limit pridelených finančných prostriedkov prekročený nebol.

6. Právna agenda

V priebehu roka 2014 bol ÚPN účastníkom konania v pätnástich súdnych sporoch, z toho osem bolo sporov týkajúcich sa ochrany osobnosti, dva spory o náhradu škody, tri pracovnoprávne spory a dva spory týkajúce sa interných záležitostí. Spomedzi sporov na ochranu osobnosti bol počas roka 2014 ukončený jeden spor a to v prospech ÚPN. V žalobách na ochranu osobnosti sa žalobcovia domáhali určenia, že sú neoprávnene evidovaní v registračných protokoloch bývalej ŠtB. V dvoch prípadoch sa domáhali aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. O troch žalobných návrhoch týkajúcich sa pracovnoprávných sporov a dvoch žalobných návrhoch týkajúcich sa interných záležitostí nebolo k 31. decembru 2014 rozhodnuté. ÚPN právoplatne vyhral 29. decembra 2014 súdny spor týkajúci sa zverejnenia dokumentov bývalej ŠtB. Ide o druhú súdnu výhru od nástupu Ondreja Krajňáka do funkcie predsedu. Aktívna obrana ÚPN na súdoch tak začala prinášať svoje ovocie. ÚPN čelí sérii súdnych žalôb za to, že v rokoch 2003 a 2004 zverejnil archívne dokumenty bývalej ŠtB, v ktorých sú evidovaní tajní spolupracovníci bývalej ŠtB a iné záujmové osoby. Z tohto dôvodu čelí aj astronomickým nárokom na finančné odškodnenie vo výške viac ako 1,3 milióna EUR. ÚPN zverejnil archívne dokumenty bývalej ŠtB na základe povinnosti uloženej zákonom o pamäti národa. V právnom štáte nie je prípustné, aby bol ktokoľvek sankcionovaný a postihovaný za to, že si riadne plní svoje zákonné povinnosti. ÚPN rovnako nie je právnym nástupcom ŠtB, ani pôvodcom archívnych dokumentov a preto nemôže niesť zodpovednosť za činnosť bývalej ŠtB. Poslaním ÚPN je dokumentovať a odkrývať pravdu o našej minulosti a hájiť česť ľudí, ktorým neslobodný režim roky ubližoval. ÚPN preto privítal decembrové rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I, v ktorom súd veľmi jednoznačne uviedol, že „podľa ustálenej judikatúry zákon poskytuje ochranu iba proti takému zásahu do práv chránených § 11 Občianskeho zákonníka (pozn.: ochrana osobnosti),

ktorý je neoprávnený, teda ktorý je v rozpore s objektívnym právom. O neoprávnenom zásahu nie je možné hovoriť v prípade, keď zásah zákon dovoľuje, ako aj v prípade, keď dochádza k plneniu povinnosti uloženej zákonom“. V súdnych sporoch ÚPN aj v roku 2014 zastupovala advokátska kancelária SEMANČÍN POLÁČEK, ktorá pre ÚPN vykonávala aj ďalšie právne služby a právne poradenstvo. Náklady vynaložené na právne služby boli síce z dôvodov nárastu počtu súdnych sporov zvýšené, ale nie nadštandardné, alebo neoprávnené.

7. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Agenda referátu BOZP a funkcie zástupcu zamestnancov pre BOZP bola v roku 2014 plnená bez mimoriadnych udalostí a nedostatkov. Bolo vykonaných 7 priebežných kontrol BOZP na pracoviskách ústavu a boli vykonané vstupné inštruktáže 5 nových zamestnancov.

8. Ochrana údajov

V roku 2014 neboli v podmienkach ÚPN podobne ako v predchádzajúcom období spracovávané žiadne utajované skutočnosti. Vzhľadom na to nebola v štruktúre systemizovaná funkcia bezpečnostného pracovníka. V roku 2014 ÚPN systematicky spracovával osobné údaje chránené podľa zákona NR SR č. 122/2013 Z.z. (do 30. 06. 2013 428/2002 Z. z.) a podľa zákona NR SR č. 533/2002 Z. z. Účel spracovávaní bol určený najmä zákonom NR SR č. 553/2002 Z. z. ÚPN splnil všetky úlohy určené zákonom 122/2013 Z. z. a má zodpovednú osobu podľa tohto zákona. V roku 2014 ústav systematicky spracovával dokumenty podľa zákona NR SR 395/2002 Z. z. a pre účel sprístupnenia posúdil spolu 55 spravodajských zväzkov a podzväzkov bývalej I. správy ŠtB v celkovom počte 4912 strán dokumentov. Spracoval stanoviská a návrhy na zverejnenie podľa § 23 zákona NR SR č. 553/2002 Z. z. a žiadosti oprávnených osôb.

9. Domáca spolupráca s inštitúciami a organizáciami

ÚPN v roku 2014 obnovil za predchádzajúceho predsedu správnej rady Ivana Alberta Petranského prerušenú spoluprácu s Nadáciou Konrada Adenauera, Konfederáciou politických väzňov Slovenska, Zväzom československých politických väzňov, Nadáciou Jána Langoša, Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov, Múzeom SNP, či Ústredným zväzom židovských náboženských obcí a nadviazal spoluprácu so splnomocnencom vlády SR pre rómske komunity Petrom Pollákom v záujme skúmania rómskeho holokaustu. Obnovená komunikácia otvorila cestu k hľadaniu možnosti spolupráce na konkrétnych projektoch, ale mala pozitívny vplyv aj na proces nápravy dobrého mena ÚPN v spoločnosti. V záujme prípravy a realizácie osvetových a vzdelávacích projektov bola nadviazaná spolupráca s divadlami a Vysokou školou múzických umení na Festivale slobody, s Asociáciou ilustrátorov Slovenska na projekte Prevrat a výstave autorských ilustrácií a grafík Matúša Maťaťka, spolupráca s Metodicko-pedagogickým centrom na vzdelávaní učiteľov, spolupráca s Obcou spisovateľov Slovenska na zviditeľňovaní osudov prenasledovaných režimom, spolupráca s Fórom kresťanských inštitúcií, či Domom QUO VADIS. Pokračovala spolupráca s Katedrou histórie FF UP JŠ v Košiciach a s Verejnou knižnicou Jána Bocatia v Košiciach. K vzdelávaniu učiteľov bolo podpísané memorandum medzi Metodicko - pedagogickým centrom a ÚPN o spolupráci, ktorej cieľom a výsledkom by malo byť skvalitnenie tvorby a realizácie výchovnovzdelávacích programov pre pedagogických zamestnancov v oblasti výučby novodobých dejín, histórie, etiky, náboženstva, regionálnej histórie a literatúry. ÚPN

podnikol konkrétne kroky v súvislosti s požiadavkou Archívu ÚPN na získanie archívnych dokumentov slovenskej proveniencie z Archívu bezpečnostných služieb v Prahe. Jedná sa o časť personálnej dokumentácie príslušníkov ŠtB, a všetkých fondov III. správy ZNB - vojenskej kontrarozvedky na Slovensku lokalizovaných útvarov, ktorých pôvodcom bola ŠtB v bývalej SSR. Tie doteraz neboli delimitované na Slovensko, napriek zmluve medzi ministerstvami obrany oboch štátov z roku 2007. Predseda správnej rady o tom rokoval 2. 6. 2014 s podpredsedom vlády SR a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslavom Lajčákom, ktorého požiadal o riešenie situácie. Popritom prerokovali aj možnosti vzájomnej spolupráce pri zahraničných aktivitách ÚPN, či pomoci súvisiacej so záchranou historických pozostalostí po Slovákoch žijúcich v zahraničí a ich presune do archívu ÚPN. 14. októbra 2014 obaja podpísali memorandum o vzájomnej spolupráci. ÚPN podnietil predstaviteľov jednotlivých subjektov zastupujúcich záujmy bývalých politických väzňov, či účastníkov protikomunistického odboja k intenzívnejším rokovaniam o vzájomnej spolupráci a budovaní priateľských vzťahov. Výsledkom týchto rokovaní bol aj podnet ÚPN pre poslancov Národnej rady SR na riešenie jednorazového odškodnenia obetí komunistického režimu a zníženie výsluhových dôchodkov príslušníkom zložiek bývalej Štátnej bezpečnosti.

10. Medzinárodné vzťahy a zahraničná spolupráca

ÚPN v roku 2014 plnil úlohy v oblasti zahraničnej spolupráce a medzinárodných vzťahov, predovšetkým s partnerskými inštitúciami z krajín strednej a východnej Európy, s ktorými boli v minulosti uzavreté bilaterálne zmluvy o spolupráci (Ústav národnej pamäti Poľskej republiky, Ústav pre štúdium totalitných režimov Českej republiky, Archiv bezpečnostných složek Českej republiky, Národná rada pre štúdium archívov Securitate Rumunskej republiky). Pokračovala aj spolupráca s úradmi a inštitúciami spravujúcimi písomnosti tajných polícií z Nemecka, Rumunska, Poľska, Bulharska, Česka, Maďarska a Slovenska. Podobne pokračovala spolupráca ÚPN s Nemeckom, Poľskom a Maďarskom v rámci Európskej siete Pamäť a Solidarita (ďalej len ENRS), ktorej cieľom je dokumentovať dejiny totalitných režimov v 20. storočí, predovšetkým s ohľadom na teritórium strednej a východnej Európy. V roku 2014 pokračovala oficiálna spolupráca s Ústavom Ludwiga Boltzmana v Rakúsku a Ministerstvom pre ľudské práva Irackej arabskej republiky. Svojich zástupcov mal ÚPN na výročnej konferencii zástupcov Európskej siete oficiálnych úradov zaoberajúcich sa tajnými zväzkami štátnej polície (European Network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files) v maďarskej Budapešti dňa 27. februára 2014. Návšteva festivalu Mene Tekel, rokovanie na ÚSTR, v ABS, USD a UDV, ako aj účasť na odovzdávaní ocenení účastníkom odboja a odporu proti komunizmu Etickou komisiou ČR na Úrade vlády ČR boli cieľom pracovnej cesty predsedu správnej rady do Českej republiky v dňoch 24. a 25. februára 2014. Na pozvanie partnerov z Českej republiky sa zúčastnil na otvorení výstavy pod názvom „Študenti v odboji“. Spolu s partnermi si vymenili názory na problémy súvisiace s chodom oboch ústavov, či hodnovernosti zväzkov bývalej ŠtB. Bola dohodnutá spolupráca v oblasti Oral history, ale aj participácia na Festivale slobody a ďalších podujatiach pre historikov z ÚPN, Historického ústavu i Ústavu politických vied SAV. Pozornosť bola venovaná aj vzťahom medzi inštitúciami zaoberajúcimi sa novodobou históriou, trestnoprávnej oblasti vyrovnávania sa s komunistickou minulosťou, či súdnym sporom. Záver pracovnej cesty patril stretnutiu s ministrom kultúry Českej republiky P. Hermanom a rozhovorom o ENRS a partnerských inštitúciách v Európe. V dňoch 22. a 23. mája 2014 sa predseda Správnej rady s riaditeľom sekcie dokumentácie ÚPN zúčastnili výjazdného zasadnutia UDV ZK v Červenej nad Vltavou v rámci spolupráce týchto inštitúcií. S riaditeľom UDV ZK sa uskutočnilo predbežné rokovanie o obsahu a formách pre ďalšie obdobie. Ondrej Krajňák predstavil obsah činnosti ÚPN a navrhol oblasti, v ktorých by obe

inštitúcie mohli spolupracovať. ÚPN mal svoje zastúpenie v osobe predsedu správnej rady, alebo jednotlivých zamestnancov aj na ďalších podujatiach organizovaných partnerskými inštitúciami, alebo záujmovými združeniami venujúcimi sa dokumentovaniu totalitných režimov. V rámci spolupráce so zahraničnými vzdelávacími inštitúciami sa uskutočnila návšteva študentov a novinárov z Bieloruska, prezentácia činnosti ÚPN a premietnutie dokumentárnych filmov s diskusiou realizované v spolupráci s International Republican Institute. Uskutočnila sa spolupráca s Veľvyslanectvom Poľskej republiky na Slovensku na projekte pod názvom Pád Komunizmu v Poľsku zo slovenskej perspektívy, či spolupráca na medzinárodnej konferencii „Bez pamäti niet budúcnosti“, alebo stretnutí mladých ľudí z Európy s tými, ktorí prežili holokaust. Súčasťou programu boli prednášky, diskusie a koncert. Stretnutie sa uskutočnilo 17. – 21. septembra 2014 v Krakove a Osvienčime. ÚPN mal zastúpenie aj na 3. sympóziu európskych inštitúcií zaoberajúcich sa dejinami 20. Storočia - Európa medzi vojnou a mierom 1914 – 2004, ktoré sa konalo v dňoch 9. – 11. apríla 2014 v priestoroch Ministerstva zahraničných vecí Českej republiky v Prahe. Predseda správnej rady sa 3. júna 2014 zúčastnil tzv. „verejného slyšenia“ v Senáte Českej republiky v Prahe. Vystúpil s prednáškou v programe, ktorý sa venoval aktuálnej situácii v Ústave pro studium totalitních režimů a jeho budúcnosti v Českej republike. Pri tejto príležitosti spomenul aj potrebu doriešenia otázky nevydania chýbajúcich dokumentov po bývalej Vojenskej kontrarozviedke zo strany Českej republiky do archívu ÚPN. V Prahe navštívil aj partnerský Ústav pro studium totalitních režimů, kde rokoval s jeho riaditeľom Zdeňkom Hazdrom a riaditeľkou Archívu bezpečnostních složek ČR Světlanou Ptáčnickovou o vzájomnej spolupráci oboch inštitúcií, poskytovaní archívnych dokumentov bádateľom a historikom z ÚPN, ale hlavne o vydaní spisovej agendy, ktorá sa týka personálu ŠtB a všetkých fondov III. správy ZNB - vojenskej kontrarozviedky na Slovensku lokalizovaných útvarov. Požiadal ich o pomoc a ústretovú spoluprácu pri riešení spôsobu jej vydania na Slovensko v súlade so zmluvou medzi ministerstvami obrany oboch štátov z roku 2007. V Kittsee v Rakúsku sa 11. júna 2014 uskutočnila slávnostná vernisáž výstavy pod názvom „Grenzfälle als vor Kittsee der Vorhang fiel (Hraničné prípady - ako pred Kittsee spadla opona)“, ktorá bola zorganizovaná ako súčasť podujatí v rámci Kultúrneho leta Kittsee 2014. Projekt vznikol v rámci cezhraničnej spolupráci a participoval na ňom aj Ústav pamäti národa. Pri príležitosti 25. výročia konania Paneurópskeho pikniku na rakúsko-maďarskej hranici pri Šoproni v roku 1989 sa vo Viedni v Rakúsku 13. augusta 2014 zúčastnil predseda správnej rady na medzinárodnom vedeckom kolokviu venovanom jednému z historických medzníkov urýchľujúcich pád totalitných režimov v štátoch bývalého socialistického bloku v Európe. Podujatie sa uskutočnilo pod gesciou Inštitútu Ludvika Boltzmana a jeho riaditeľa Stefana Karnera, s ktorým ÚPN rozvíja aktivity v rámci medzinárodnej spolupráce. Počas konania kolokvia sa predseda správnej rady stretol s prof. Stefanom Karnerom a prerokovali možnosti ďalšej spolupráce medzi oboma inštitúciami, zvlášť však možnosť vydania slovenského prekladu knihy pod názvom „Stoj! Tragédie na Železnej oponě“. Pod gesciou Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu a riadiaceho výboru programu Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky CETIR (Centrum pro odovzdávání zkušeností z integrácie a reforem) sa v dňoch 25. - 26. augusta 2014 uskutočnila pracovná návšteva pracovníkov Ministerstva ľudských práv Irackej arabskej republiky na Slovensku. Predseda správnej rady navštívil 4. septembra 2014 Veľvyslanectvo Irackej arabskej republiky na Slovensku v Bratislave za účelom rokovaní o ďalšej spolupráci. 7. septembra 2014 privítal ÚPN účastníkov medzinárodnej kampane organizovanej Európskou sieťou Pamäť a Solidarita (European Network Remembrance and Solidarity) pod názvom „Expres slobody“, v rámci ktorej 20 mladých historikov, novinárov a umelcov cestovalo po stopách prelomového roku 1989 po viacerých európskych krajinách. ÚPN priamo participoval na organizácii kampane a jej financovaní. Predseda správnej rady privítal 11. septembra 2014 v ÚPN delegáciu predstaviteľov partnerského Ústavu pro studium

totalitních režimů z České republiky (dále jen ÚSTR) vedenú jej riaditeľom Zdeňkom Hazdrom a riaditeľkou Archívu bezpečnostních složek Světlanou Ptáčnickovou. Dôvodom ich plánovanej pracovnej návštevy bolo viacero oblastí spoločného záujmu, medzi iným riešenie delimitácie archívnych dokumentov bývalej ŠtB, ktoré sa dotýkajú občanov SR a zostali na území Českej republiky, ale aj zintenzívnenie spolupráce na vedecko-výskumných a vzdelávacích projektoch dokumentujúcich obdobie neslobody a zločiny nacizmu a komunizmu. V rámci dvojstranných rozhovorov boli následne dohodnuté aj spôsoby bezproblémového poskytovania informácií a dokumentov z archívov oboch inštitúcií navzájom, a vo veci delimitácie ďalšie kroky, ktoré je možné a potrebné realizovať tak, aby sa do Archívu ÚPN na Slovensku dostalo všetko to, čo na základe medzivládnych dohôd malo byť poskytnuté zo strany Českej republiky už v minulosti. Zodpovední pracovníci ÚPN v oblasti výskumu, osvetu a vzdelávania si so svojimi partnermi z ÚSTR na samostatnom rokovaní vymenili informácie a posúdili možnosti spolupráce na vzdelávacích projektoch v rámci programu Európa pre občanov, ktoré ponúkli ich partneri z ÚSTR. 17. decembra 2014 podpísali predseda správnej rady a Zdeněk Hazdra, riaditeľ ÚSTR a Světлана Ptáčnicková, riaditeľka ABS realizačnú zmluvu č. 2 medzi ÚPN a ÚSTR a ABS, ktorá nadväzuje na zmluvu o spolupráci medzi ÚPN, ÚSTR a ABS z roku 2008.

11. Masmédiálna agenda

V roku 2014 sa ÚPN prezentoval v masmédiách v miere zodpovedajúcej daniu a aktivitám s ním súvisiacim. Napriek veľkej väčšine pozitívnych správ o činnosti a aktivitách ÚPN, pre ústav priťažujúco vyznievali medializované vyjadrenia bývalého štatutára ÚPN I. A. Petranského a niektorých členov správnej rady, ktoré boli namierené proti súčasnému predsedovi správnej rady ÚPN. Osoba predsedu správnej rady bola medializovaná v súvislosti s problematickým presadzovaním záujmov ÚPN v správnej rade, či problematickej komunikácii vo vnútri správnej rady. Negatívna informovanosť o ÚPN pokračovala po zverejnení otvoreného listu členov správnej rady 12. februára 2014. Pozornosť médií bola zameraná aj na súdne spory vedené proti ÚPN osobami, ktoré ústav žalovali za podľa nich neoprávnené zverejnenie ich mien v registračných protokoloch ŠtB. Z nich bol mediálne najviac sledovaný prípad Andreja Babiša, osobnosti z oblasti ekonomiky a obchodu, ktorá v Českej republike vstúpila do politiky. Médiá pozorne sledovali vývoj káuz a priebeh súdnych konaní, na ktorých sa zúčastňovali a boli im v týchto súvislostiach poskytované informácie, vyjadrenia a stanoviská. Popritom bola pozornosť médií venovaná samotným aktivitám ÚPN, ktoré súviseli s riadnym plnením jeho poslania, úlohami a aktivitami v priebehu celého roka 2014. Z nich bola zvýšená pozornosť venovaná medializovaným aktivitám pri príležitosti spomienky na Sviečkovú manifestáciu, ako aj multižánrovému Festivalu slobody pri príležitosti 25. výročia 17. novembra 1989. V roku 2014 sa uskutočnili 3 tlačové konferencie. Počas nich boli prítomní zástupcovia médií oboznámení so zverejnením databázy konšpiračných bytov I. správy ZNB, organizačnej štruktúry a databázy príslušníkov Správy ŠtB pôsobiacej v Západoslovenskom kraji, s programom Festivalu slobody 2014 a podpisom realizačnej zmluvy medzi ÚPN a ÚSTR o spolupráci medzi ÚPN, ÚSTR a ABS. Médiám boli priebežne poskytované tlačové informácie z aktivít ÚPN, konferencií, výstav, pietnych aktov, projektov, partnerských návštev, či podujatí, uskutočnených pri rozličných príležitostiach. Pracovníci ÚPN úzko spolupracovali pri poskytovaní stanovísk pracovníkom domácich a zahraničných printových, či elektronických médií, alebo pri výrobe publicistických relácií, ako bola relácia RTVS pod názvom „Família“. Z domácich printových to boli najčastejšie informácie uverejnené v mienkotvorných denníkoch Pravda, SME, Nový čas, Plus1deň a Hospodárske noviny. Z elektronických to boli RTVS, TV Markíza, TV JOJ a TA3. Zo zahraničných najmä médiá z Českej republiky, ako

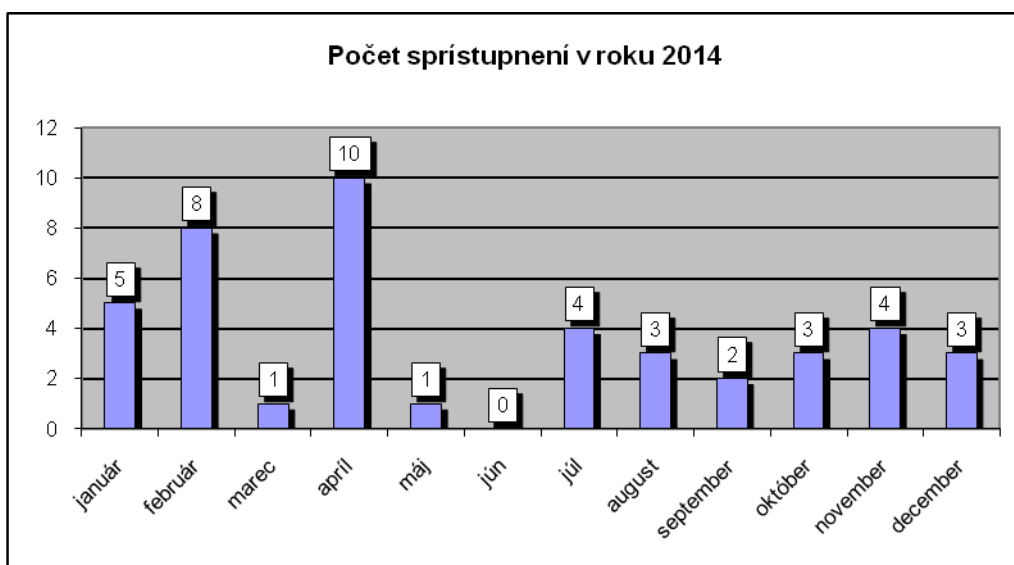
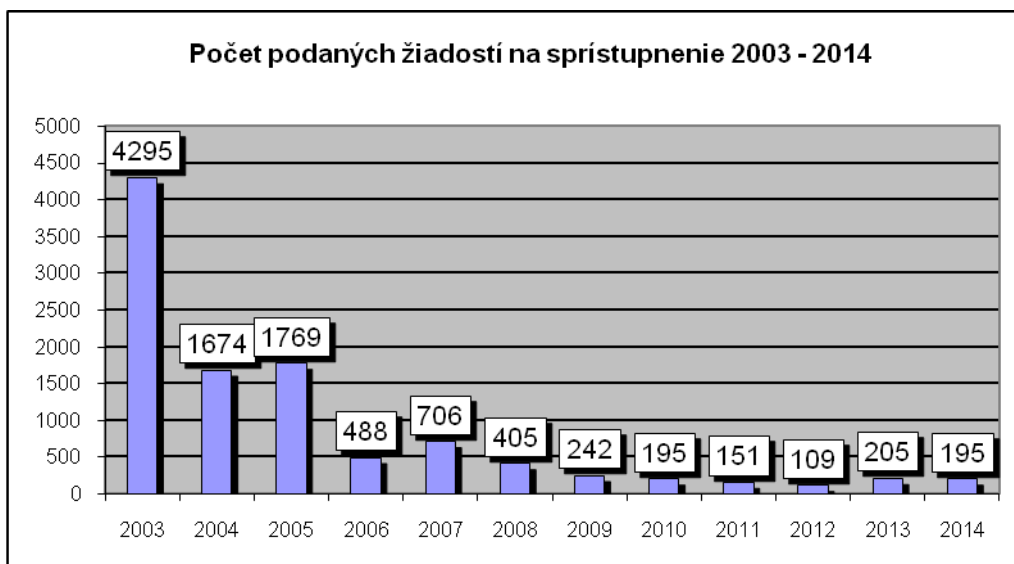
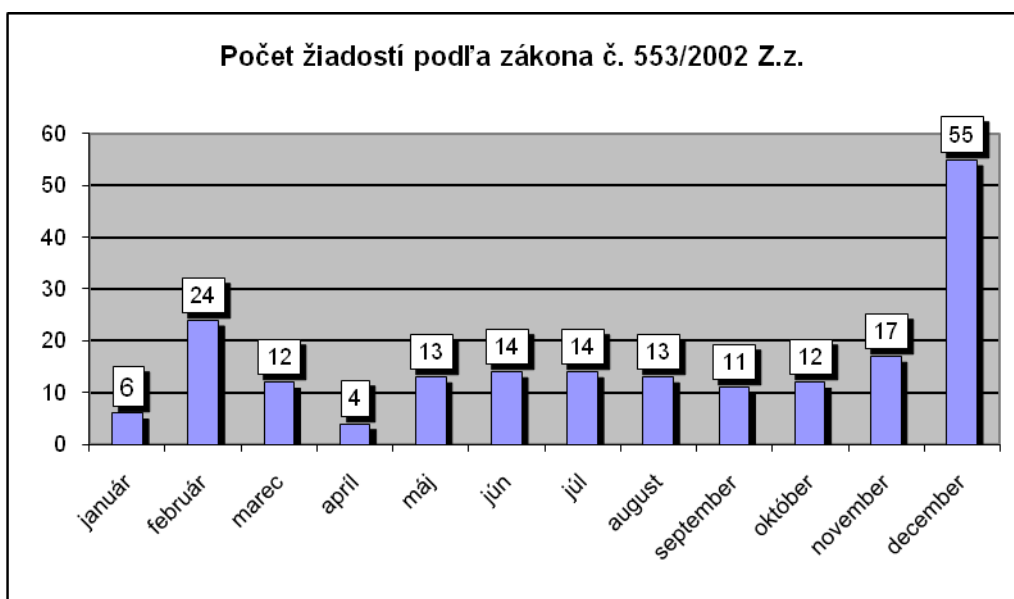
Mladá fronta, Mladá fronta Dnes, EURO, Reflex, a z elektronických TV NOVA, TV Prima, ČT, Český rozhlas. Bolo poskytnutých viac ako 50 oficiálnych tlačových správ, odborných stanovísk, odpovedí a interview predsedu správnej rady a hovorca ÚPN. Poskytnuté informácie sa najčastejšie objavovali v spravodajských servisoch TASR, SITA, TKKBS, vo vydaniach celoštátnych mienkotvorných denníkov SME, PRAVDA, ČAS, Plus1deň, týždenníkov Plus7dní, Týždeň, Katolícke noviny, Slovenské národné noviny, ÚjSzó, spravodajských a publicistických reláciách verejnoprávneho RTVS, komerčných a regionálnych televíznych a rozhlasových staníc Markíza, JOJ, TA3, EXPRES a ďalších. Spomedzi zahraničných médií sa informácie v súvislosti s ÚPN najčastejšie objavovali vo verejnoprávných a komerčných elektronických a printových médiách Českej republiky. Celkom v roku 2014 v médiách o ÚPN zaznelo, alebo bolo publikovaných 493 mediálnych informácií. Poskytovanie denného monitoringu médií bolo zabezpečené prostredníctvom tlačovej agentúry SITA, ktorá podľa vykonaného prieskumu trhu poskytla najvýhodnejšie finančné a obsahové podmienky. V diskusnej relácii TV NOE „Kulatý stůl“ sa v Ostrave 21. februára 2014 zúčastnili aj zástupcovia ÚPN Marián Gula s predsedom správnej rady. Na tému „Vyrovnávanie sa s totalitnou minulosťou v Českej republike a na Slovensku“ diskutovali spolu so zástupcom partnerského ÚSTR z Českej republiky. 22. novembra 2014 sa ÚPN prezentoval v diskusii Rádia LUMEN na tému „Vyrovnávanie sa s komunizmom v trestnoprávnej rovine“. Na základe uvedeného možno konštatovať, že v náročnom období sa darilo aj cez médiá vytvárať pozitívny obraz ÚPN a navracat' jeho dobré meno vo verejnosti. Pracovná skupina zriadená predsedom správnej rady splnila úlohy spojené s inováciou webovej stránky ÚPN a jej novým vizuálom. Bola spracovaná zmluva o dielo na vytvorenie internetovej stránky medzi ÚPN a externým IT programátorom Jurajom Karáčom, ktorá bola podpísaná 30. mája 2014. Podľa požiadaviek ÚPN v spolupráci s pracovnou skupinou pripravil Juraj Karáč návrh dizajnu novej webstránky, naprogramoval ju a prebehlo spustenie jej testovacej verzie na serveri ÚPN. V júni až auguste nasledovalo napĺňanie obsahovej časti, testovacia fáza, konsolidácia administratívneho rozhrania redakčného systému podľa požiadaviek ÚPN a ukončovanie úlohy. V auguste prebehla kontrola a posúdenie úlohy zo strany ÚPN. Nasledovalo prevzatie predmetu diela na CD a podpísanie preberacieho protokolu ako prílohy č. 2. k zmluve o dielo. Definitívne spustenie novej webstránky sa uskutočnilo v septembri 2014. Cieľom inovácie bolo, aby obsahovo viac korešpondovala s celkovým novým smerovaním ústavu a z hľadiska vizuálneho, aby viac využívala nové moderné možnosti a prvky grafiky, či animácie. Úvodnej stránke preto dominuje pohyblivý slajder, na ktorom sa objavuje obrazová upútavka na aktuálne udalosti alebo historické témy. Pod ním sú zoradené aktuality z diania v súvislosti s ÚPN na Slovensku, či v zahraničí. V pravom stĺpci sa nachádzajú aktívne bannery, ktoré návštevníkovi ponúkajú možnosti získania väčšieho množstva poučných informácií ku konkrétnym historickým témam či medznikom, pričom sú popri textoch obohatené aj o fotografie, videozáznamy, kalendárne údaje, či užitočné linky. Bannery umožňujú návštevníkovi získať informácie aj o možnosti nahlásenia pamätníkov pre poskytnutie osobných svedectiev v rámci nakrúcania videosvedectiev Oral history, vstup do elektronickej knižnice, či prístup ku vzorom žiadostí a formulárov. Absolútnou novinkou, ktorú ocenia novinári, pedagógovia, či študenti popri svojej práci či štúdiu, je aktívne historické kalendárium v spodnej časti úvodnej stránky, ktoré zobrazuje významné udalosti, medzníky, či osobnosti spojené s obdobím nacistického, alebo komunistického totalitného režimu na Slovensku v rokoch 1939-1989. Návštevník sa okrem základného faktu viažuceho sa ku konkrétnemu dátumu má možnosť dozvedieť viac informácií k téme, medzníku, či osobnosti, a dostať sa popri textoch aj k fotografiám, videosvedectvám, kalendárnym údajom, či užitočným odkazom. Jednotlivé heslá kalendária budú aj naďalej postupne pribúdať. Prostredníctvom položiek v menu na hornej lište sú prístupné všeobecné informácie o ÚPN, organizačná štruktúra, úlohy, základné dokumenty, vzory žiadostí a formulárov, pracovné ponuky, povinné zverejňovanie, archívne fondy,

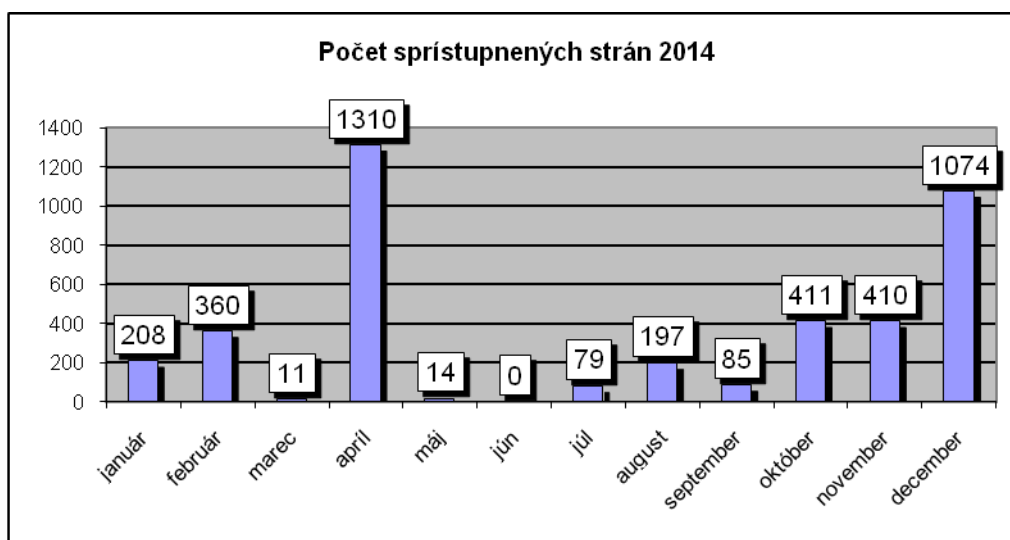
publikácie, elektronická verzia časopisu Pamäť národa, audiovizuálna tvorba, videosvedectvá z obdobia neslobody, prednášková činnosť, či kontakty na riaditeľov jednotlivých zložiek. Webstránka si zachovala tematické členenie obsahu na obdobia neslobody v rokoch 1939-1945, ktorému dominujú témy osudov slovenských Židov, Hlinkovej gardy, padlých, zomrelých a zabitých slovenských vojakov, a dokumentov viažucich sa k tejto historickej epoche. Podobne aj pre obdobie neslobody v rokoch 1945-1989, ktorému dominujú informácie o útvaroch a príslušníkoch ŠtB a PS, zväzkovej agende ŠtB, funkcionároch KSC a KSS, zoznamy osôb odvečených do gulagov, rozkazy ministrov vnútra z rokov 1948-1989, informácie o augustových udalostiach roku 1968, sviečkovej manifestácii v roku 1988, novembrových udalostiach roku 1989, dokumenty z rokov 1945-1989, či registračné protokoly ŠtB. V súvislosti s vyhľadávaním v registračných protokoloch ŠtB bolo na stránke zvýraznené upozornenie s informáciami o kategóriách registrovaných spolupracovníkov ŠtB, aby bolo zrejmé, kto je považovaný za vedomého, kto za nevedomého spolupracovníka ŠtB. Nový vizuál webstránky bol obohatený o prepojenie so sociálnymi sieťami facebook a twitter. Bol prispôsobený aj pre zobrazovanie v mobilných zariadeniach ako sú smartfóny, či tablety.

12. Plnenie konkrétnych úloh, činnosť a aktivity v roku 2014

12.1. Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií štátnym orgánom

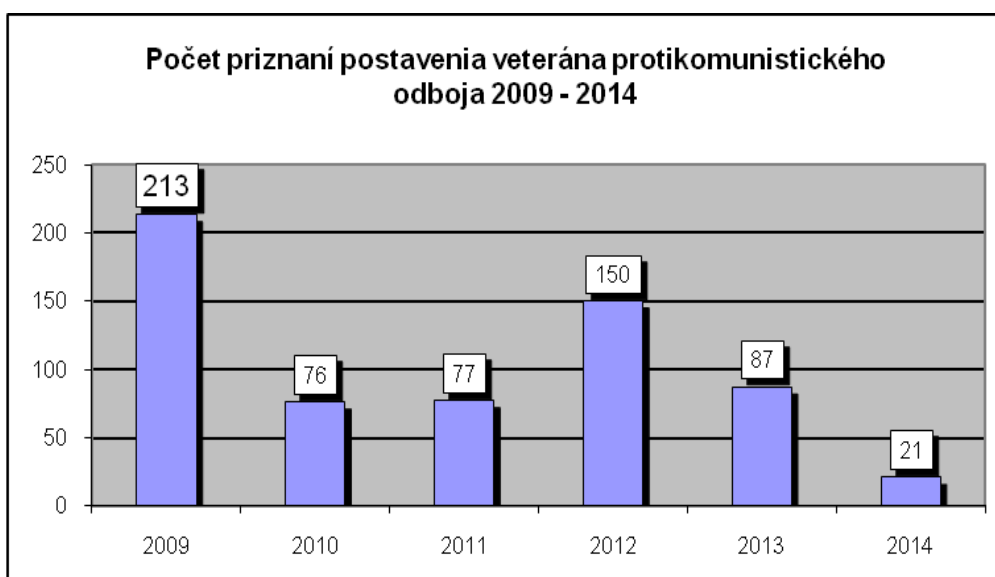
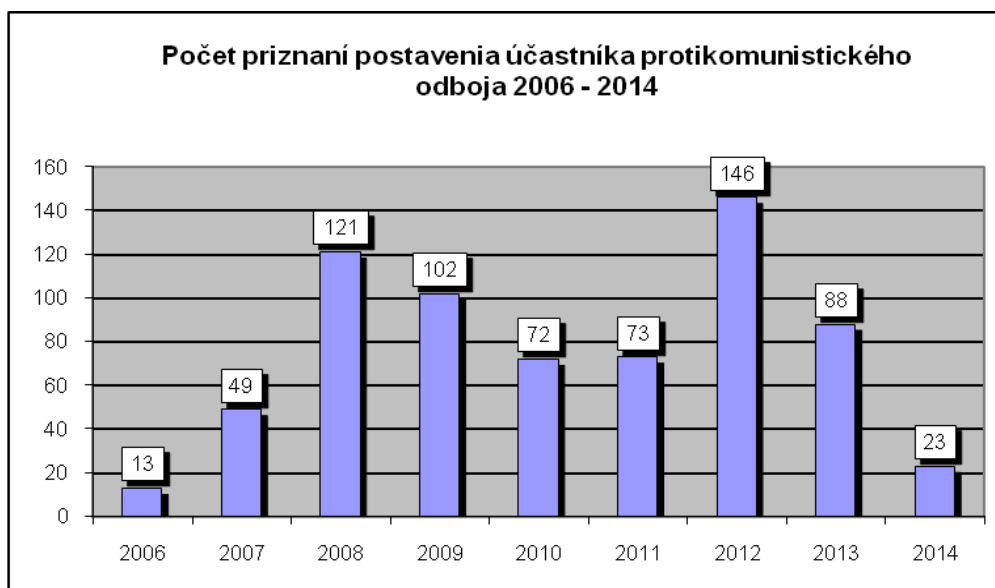
ÚPN v súlade so zákonom poskytoval štátnym inštitúciám (Národný bezpečnostný úrad, Slovenská informačná služba, Vojenské spravodajstvo, Ministerstvo obrany SR) podklady na plnenie zákonom stanovených úloh. V roku 2014 sa vybavovali žiadosti a spisy s Archívom Ministerstva vnútra SR v Levoči, Archívom Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenským národným archívom, Generálnou prokuratúrou SR, Národným bezpečnostným úradom, Okresným súdom Bratislava I., ale aj žiadosti partnerských inštitúcií z Českej republiky – Archivu bezpečnostních složek a Ústavu pro studium totalitních režimů, a oddelenia vydávania osvedčení – 3. odboj odboru pre vojnových veteránov Ministerstva obrany ČR. Na základe písomnej žiadosti podľa § 17 a 18 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa boli sprístupňované žiadateľom dokumenty po bývalých bezpečnostných zložkách štátu z obdobia rokov 1939 – 1989. V roku 2014 ÚPN prijal 195 žiadostí fyzických osôb o sprístupnenie dokumentov. S dokumentmi vyžiadanými podľa § 17 a 18 zákona č. 553/2002 Z. z. sa oboznámilo 44 osôb. ÚPN pripravil a sprístupnil žiadateľom celkovo 4159 strán dokumentov. Archív ÚPN prijal 184 žiadostí o sprístupnenie dokumentov na štúdium podľa zákona č. 395/2002 Z. z.. Celkový počet spracovaných spisov činil 2643, v archíve 2379, pre NBÚ 1525, VOS 552, SIS 2, MO ČR 21. V rámci sprístupňovania archívnych dokumentov sprístupňovaných so súhlasom predsedu správnej rady bolo vypracovaných 60 posudkov. V 41 prípadoch bolo odporúčané sprístupnenie a v 19. prípadoch bolo odporúčané čiastočné sprístupnenie konkrétnych zväzkov. V jednom prípade bolo odporúčané sprístupnenie aj s archivovaným vyjadrením osoby, na ktorú bol zväzok vedený, keďže táto osoba využila svoje zákonné právo podľa § 23 ods. 2 zákona o ÚPN č. 553/2002 Z. z. a podala k zväzku vyjadrenie. Pre vypracovanie týchto posúdení odporúčania sprístupnenia bolo spracovaných 6558 listov archívnych dokumentov s textom aj na 937 reverzných stranách, čiže celkovo bolo spracovaných 7495 strán archívnych dokumentov. Žiadosti bádateľov v osobitnom režime boli po celý rok 2014 v priebežnom režime vybavovania.

12.2. Agenda účastníkov a veteránov protikomunistického odboja

Podľa § 11 zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji a podľa § 8 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa ÚPN rozhoduje o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja. Tento štatút je oprávnený získať občan, ktorý sa v období rokov 1944 – 1989 postavil na odpor proti komunistickému režimu. ÚPN o priznaní štatútu rozhoduje na základe písomnej žiadosti, súčasťou ktorej je dotazník. Údaje z dotazníka sa podľa možnosti a dostupnosti údajov overujú vyhľadávaním náležitých dokumentov uložených v archívoch. Pri skúmaní oprávnenosti žiadosti sa zisťujú aj možné prekážky, ktoré sú v zákone uvedené. ÚPN v roku 2012 po prvýkrát využil možnosť, ktorá mu vyplýva zo zákona č. 219/2006 Zb. o protikomunistickom odboji podľa § 11 ods. 4 a z vlastného rozhodnutia priznal postavenie účastníka protikomunistického odboja in memoriam jednej osobe. K 31. decembru 2014 bolo priznané postavenie účastníka protikomunistického odboja celkovo 687 osobám, z toho v 207 prípadoch in memoriam. ÚPN v roku 2014 rozhodoval o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja v 32. prípadoch, z toho na základe 30 žiadostí a 2. konaní z vlastného rozhodnutia. V roku 2014 ÚPN priznal a udelil tento štatút 23. osobám, z toho v 21 prípadoch na základe žiadosti a v 2. prípadoch z vlastného rozhodnutia. Najpočetnejšiu kategóriu tvorili osoby zaradené v minulosti do PTP, druhou najčastejšou kategóriou boli politickí väzni. Osobám, ktorým sa kladne vyhovel, vydal ÚPN rozhodnutie a preukaz účastníka protikomunistického odboja. V roku 2009 ÚPN začal priznávať oprávneným žiadateľom aj postavenie veterána protikomunistického odboja podľa zákona č. 58/2009 Z. z.. ÚPN priznal k 31. 12. 2014 tento status a vydal preukaz veterána protikomunistického odboja celkovo 624 osobám. V roku 2014 ÚPN priznal a udelili status veterána protikomunistického odboja 21 žiadateľom, z toho 16 in memoriam. Preukazy boli následne vydané žijúcim veteránom, alebo ich blízkym osobám. Blízkymi osobami boli v 6. prípadoch manželky, v 6. prípadoch synovia a v 3. prípadoch dcéry. V jednom prípade ÚPN využil ustanovenie § 11b ods. 2, písm. a) zákona č. 219/2006 Zb. o protikomunistickom odboji, začal konanie a rozhodol z vlastného podnetu. ÚPN v tejto oblasti úzko spolupracoval s Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, ktorému predkladal informácie o všetkých doteraz udelených priznaniach. V procesoch posudzovania žiadostí v rámci oboch kategórií, kde bola po prvotnej analýze zistená spolupráca s ŠtB, po dohode s predsedom správnej rady bolo v oprávnených prípadoch priznané postavenie. V prípade žiadostí, v ktorých chýbali dostatočné podklady bolo vykonaných 6 dožiadaní a napísaných 10 vyjadrení k žiadostiam, ktoré nespĺňali zákonné požiadavky.

ÚPN na základe rozhodnutia NR SR a po iniciovaní a nadviazaní spolupráce so samosprávnymi orgánmi – vyššími územnými celkami v SR pokračoval v slávnostnom verejnom odovzdávaní dekrétov o priznaní postavenia účastníka a veterána protikomunistického odboja, buď žijúcim účastníkom a veteránom, alebo blízkym osobám účastníkov a veteránov in memoriam. V roku 2014 ÚPN uskutočnil verejné odovzdávanie dekrétov v Trenčianskom a v Banskobystrickom kraji, v oboch už po druhýkrát. Odovzdávanie sa uskutočnilo 5. mája 2014 v Trenčíne, kde bolo pripravených 20 dekrétov, z toho 7 in memoriam. V Banskej Bystrici boli 9. októbra 2014 pripravené dekréty na slávnostne odovzdanie 21 veteránom protikomunistického odboja, z toho 14 in memoriam.

Prehľad udelených statusov veterána protikomunistického odboja (z toho in memoriam) v roku 2014:

B. Bystrica	Bratislava	Košice	Nitra	Prešov	Trenčín	Trnava	Žilina	Vlastný podnet
1/1	9/8	5/3	0/0	1/1	1/1	3/1	1/1	2/2

12.3. Archívna činnosť, tvorba a správa evidencií a databáz

12.3.1. Činnosť Archívu ÚPN

Archív ÚPN v roku 2014 tvorilo oddelenie fondov ŠtB a ostatných bezpečnostných zložiek a oddelenie bádateľne a knižnice, ktoré zároveň zahŕňa referát prípravy a ochrany archívnych dokumentov. Toto usporiadanie zostalo nezmenené od roku 2007. K 31. 12. 2014 bolo v zamestnaneckom pomere v Archíve ÚPN spolu 11 zamestnancov, z toho jedna referentka je na materskej dovolenke. Reálny stav je 10 pracovníkov, z toho len 9 1/2 pracovného úväzku. Správu čiastkovej registratúry sekcie archívu má na starosti 1 zamestnanec. V ťažiskovom oddelení Archívu ÚPN - oddelení písomností ŠtB, ktorý spracúva a inventarizuje archívne fondy, zostáva stav žiaľ naďalej nezmenený (2 pracovníci), na oddelení bádateľne a knižnice, ktorého zamestnanci pracujú v prevažnej miere v styku so študujúcou verejnosťou, je v zamestnaneckom pomere 7 pracovníkov (jedna pracovníčka na materskej dovolenke). Jeden pracovník oddelenia bádateľne a knižnice má okrem povinností, ktoré vyplývajú z práce v študovni navyše na starosť správu knižnice archívu ÚPN (Historickú knižnicu ÚML a Prírastkovú knižnicu ÚPN), a 1 pracovník je začlenený do referátu prípravy a ochrany dokumentov, ktorý pripravuje archívne dokumenty na digitalizáciu pre oddelenie digitalizácie dokumentov sekcie informatiky (digitalizačné pracovisko zahŕňa spolu 4. referentov). Z hľadiska dosiahnutého vzdelania, ktoré je nevyhnutné pre profesionálnu archívnu činnosť v archíve, vysokoškolské vzdelanie dosiahlo 8 zamestnancov, z toho 6 v požadovanom odbore archívniectvo a pomocné vedy historické. Traja zamestnanci absolvovali stredoškolské štúdium. Aktuálny stav personálneho zabezpečenia je tak dlhodobo výrazne poddimenzovaný, na čo vedenie Archívu ÚPN opakovane a dlhodobo upozorňuje vedenie ÚPN. Dôsledkom tohto stavu je núdzový nesystémový postup spočívajúci vo výpomoci celého oddelenia písomností ŠtB (dve pracovníčky) oddeleniu bádateľne a knižnice (v rozsahu 20 dní v roku 2014). Výpomoc zabezpečuje aj referentka oddelenia prípravy a ochrany dokumentov. Podobne aj tí archivári, ktorí sú pracovne zaradení do oddelenia bádateľne a knižnice, ako aj riaditeľ sekcie archívu vypomáhajú oddeleniu písomností nielen v spracovaní archívnych fondov, ale aj pri vybavovaní úradnej agendy. Ďalší zamestnanci oddelenia bádateľne spolu s pracovníčkou spravujúcou obeh spisov a čiastkovú registratúru Archívu ÚPN sa spolupodieľajú na prepisoch evidenčných pomôcok. Oddeleniu bádateľne a knižnice musia už

dlhodobejšie vypomáhať i niektorí pracovníci mimo sekcie archívu z oddelenia sprístupňovania a sekcie evidencií (príprava vyjadrení k sprístupneniu archívnych dokumentov a foliácia dokumentov). Oproti roku 2013 sa relatívne zvýšil počet zamestnancov archívu ÚPN (oddelenia bádateľne) o 1 pracovníka (návrat z materskej dovolenky). V zmysle zákona o ÚPN zabezpečuje Archív ÚPN spisovú agendu vo vzťahu k orgánom verejnej moci (NBÚ, VS, SIS a iné). Prehľad celkovej spisovej agendy vybavenej Archívom ÚPN za rok 2014 ukazuje tabuľka:

Spisy vybavené v sekcii Archívu ÚPN v roku 2014	počet spisov
Celkový počet spisov v ÚPN	2643
Počet spisov v Archíve ÚPN	2379
Celkový počet záznamov v ÚPN	9528
Počet záznamov v archíve ÚPN	7528
Národný bezpečnostný úrad	1525
Vojenské spravodajstvo	552
Slovenská informačná služba	2
Ministerstvo obrany ČR	21
Exkurzie	4
Bádateľské listy	184
Ostatné písomnosti (akvizície, reverzy...)	91

Spisovú agendu archívu (NBÚ, VS, SIS) zabezpečovali archivári z oddelenia písomností ŠtB, a vypomáhali im archivári z oddelenia bádateľne a knižnice a riaditeľ sekcie. Vedúca oddelenia zároveň vykonávala formálnu a obsahovú kontrolu spisovej agendy NBÚ, VS, SIS, MO ČR (za rok 2014 spolu 2100 spisov). Referentka sekcie zároveň vypomáhala oddeleniu bádateľne a knižnice s evidovaním záznamov do nasledovných databáz: Kartotéka operatívnych pracovníkov a zväzkov v Banskobystrickom kraji (12261 riadkov) a od 01. 04. 2014 archívnej knihy Krajskej správy MV Košice (2087 riadkov).

Činnosť oddelenia písomností ŠtB a iných bezpečnostných zložiek - Oddelenie písomností ŠtB v súčasnosti tvoria 2 odborné archivárky. Primárnou činnosťou oddelenia je usporadúvať a inventarizovať archívne fondy. Z dôvodu rozsiahlej agendy orgánov verejnej moci voči Archívu ÚPN však ťažisko práce spočíva vo vybavovaní úradnej agendy, a vo vyhľadávaní, príprave, vyhotovení a overovaní kópii archívnych dokumentov pre súdne konania ÚPN. V zmysle plánu prác na rok 2014 bol zinventarizovaný archívny fond KS ZNB S-ŠtB Banská Bystrica, 1. odbor (1983-1989) v rozsahu 57 škatúl. Zároveň boli roztriedené a usporiadané ďalšie dva archívne fondy: Okresná správa (OS) ZNB Oddelenie ŠtB Lučenec (11 škatúl) a OS ZNB O-ŠtB Dolný Kubín (11 škatúl). Pokračovalo sa v usporiadaní KS ZNB S-ŠtB Bratislava 3. odbor (238 škatúl). Inventarizácia je naplánovaná na rok 2015. Vybavovala sa úradná agenda (obe spolu 1196 spisov), pracovalo sa na tvorbe lokačného plánu Archívu ÚPN a vykonávali sa pomocné práce v depotoch archívu (prekrabicovanie, fyzické preusporadúvanie archívnych fondov). Vypomáhalo sa oddeleniu bádateľne a knižnice prípravou spisov pre štúdium interných bádateľov z ÚPN - konkrétne pre sekciu dokumentácie (až 1200 spisov). Vykonávala sa fyzická kontrola a oprava údajov preberacích protokolov SIS - Vyšetrovacích zväzkov KS ZNB Banská Bystrica (1184 riadkov). Prepisovali sa archívne knihy agentúrnych zväzkov KS ZNB Banská Bystrica (5270 riadkov)

a vyúčtovania ZFP (Zvláštne finančné prostriedky) Okresných správ ZNB Oddelení ŠtB Komárno, Mochovce, Nitra, Nové Zámky a Senica (2250 riadkov). Bol roztriedený OF I. Štelcer (30 škatúl'), inventarizácia je naplánovaná na rok 2015. Čiastočne bol roztriedený fond OS ZNB O ŠtB Humenné a OS ZNB O ŠtB Spišská Nová Ves. Bola spracovaná zbierka pohľadníc (1 škatuľa) a vyhotovený súpis inventárnych jednotiek fondu SANO (Slovenská asociácia násilne odvečených) v rozsahu 216 škatúl'. Bolo usporiadané Oddelenie vojenskej kontrarozvedky 11. železničnej brigády Žilina (1961-1964) 1 škatuľa, Oddelenie vojenskej kontrarozvedky Leteckého vojenského učiliska Liptovský Mikuláš (1959-1967) - 1 škatuľa, Oddelenie vojenskej kontrarozvedky Leteckého učiliska Košice (1960-1973), Oddelenie vojenskej kontrarozvedky 3. obvodu protivzdušnej obrany štátneho územia Zvolen (1951-1955) 1 škatuľa, Oddelenie vojenskej kontrarozvedky Vyššieho delostreleckého učiliska Martin (1963-1970) 1 škatuľa. V rámci akvizičnej činnosti treba spomenúť najmä získanie zbierky magnetofónových nahrávok rádia Slobodná Európa a rôznych písomností od Pavla Martinického (16 škatúl'), bola zachránená intaktná pozostalosť významného slovenského architekta a pamiatkára Miloša Chlupa, ktorá po dohode s odborom archívov a registratúr Ministerstva vnútra SR za účelom scelenia osobného fondu bola delimitovaná do Archívu pamiatkového úradu v Bratislave, v ktorom menovaný dlhoročne pracoval. V roku 2014 po dohode s odborom archívov a registratúr Ministerstva vnútra SR za účelom scelenia už jestvujúcich archívnych fondov v iných bola delimitovaná časť OF F. Javorský (do Štátneho archívu Levoča), časť OF I. Kružliak (do Literárneho archívu SNK v Martine), a 1 fotografia do Archívu divadelného ústavu v Bratislave.

V roku 2014 prebehla v Archíve ÚPN hĺbková tematická kontrola, ktorú vykonal odbor archívov a registratúr zameranú na dodržiavanie §9 a 10 zákona č. 395/2002 Zb. o archívoch a registratúrach a dodržiavanie § 27 až 39 Vyhlášky ministerstva vnútra SR č. 628/2002 Zb. Kontrolná skupina sa zamerala na evidenciu aktuálneho uloženia archívnych dokumentov a evidenciu archívneho dedičstva. Kontrolná skupina konštatovala, že *„Zamestnanci odboru archívov a registratúr pozitívne hodnotia rozsah odborných archívnych činností, ktorý zamestnanci Archívu ÚPN vykonali na úseku triedenia, usporadúvania a scelovania archívnych fondov... Vykonanou kontrolou neboli v kontrolovanom archíve zistené zásadné porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov ani interných aktov riadenia vydaných na ich základe. Archív plní úlohy vyplývajúce zo zákona o pamäti národa a vykonáva odborné činnosti na vysokej profesionálnej a odbornej úrovni.“*

Činnosť bádateľne a knižnice - Oddelenie v súčasnosti zahŕňa 6 aktívnych zamestnancov s celkovo 5 1/2 pracovného úväzku. Na oddelení pracujú 2 odborní archivári. Správou Príručnej knižnice archívu ÚPN je dočasne poverený 1 referent a činnosť referátu prípravy a ochrany dokumentov zabezpečuje taktiež len 1 referentka. Primárnou činnosťou oddelenia je komunikácia a styk s verejnosťou (vybavených spolu 1456 e-mailov) a príprava dokumentov na štúdium. Oddeleniu vypomáha vedúca referátu prípravy dokumentov a referentka z oddelenia písomností ŠtB (výber a príprava 1200 inventárnych jednotiek). Dvaja archivári oddelenia bádateľne spolu s referentkou vypomáhajú oddeleniu písomností ŠtB so správnou agendou Archívu ÚPN (171 vybavených spisov, 653 vybavených spisov a 50 spisov). Boli vedené práce na Lokačnom pláne archívnych fondov v spolupráci s pracovníkmi oddelenia bádateľne a z oddelenia písomností ŠtB. Bolo zabezpečené vyhotovovanie digitálnych kópií dokumentov pre potreby sekretariátu ÚPN a redakcie Pamäti národa, ako aj predaj publikácií a vyhotovovanie xerokópií archívnych dokumentov pre verejnosť. Archív ÚPN spracoval v r. 2014 novelu Bádateľského poriadku a Knižničného a výpožičkového poriadku.

Bola zabezpečená správa príručnej knižnice Archívu ÚPN. V roku 2014 bolo zaevidovaných 411 knižných prírastkov. Pravidelne boli spracovávané súhrnné správy o možnostiach sprístupnenia dokumentov pre predsedu správnej rady. Bola vedená pravidelná evidencia teploty a vlhkosti v priestoroch Archívu ÚPN. Vykonávala sa príprava dokumentov pre

bádateľskú verejnosť, predovšetkým pri odstraňovaní osobných a osobných osobitných údajov. Boli realizované pomocné technické a rôzne sanačné práce v depotoch archívu. V roku 2014 sa podarilo do vznikajúcej digitálnej knižnice Archívu ÚPN zapožičať za účelom digitalizácie kompletne ročníky exilových časopisov Rím (1948-1954), Hlasy z Ríma (1952-1977), Slovenské hlasy z Ríma (1978-1998), Slovenský kňaz (1960-1966), Diakonia (1972-1990), Magnifikat (1975-1991), Literárny almanach Slováka v Amerike (1953-1975). Pracovníci oddelenia bádateľne sa výrazne podieľali na riešení viacerých spoločných úloh v spolupráci so sekciou IT: úlohy č. 2.3.5. - vyhľadávací a objednávkový systém pre historickú a prírastkovú knižnicu a prepojenie s Lustrátorom, 2.3.6 Dopĺňanie tabuľky prevzatých spisov a jej dopárovanie s digitálnymi kópiami archívnych dokumentov, 2.3.7 Elektronická žiadanka pre externých žiadateľov a 2.3.10 vývoj elektronickej knihy výpožičiek archívnych dokumentov). V spolupráci so sekciou evidencií a sekciou IT boli doplnené do databázy Lustrátor 51 904 záznamy z už prepísaných archívnych kníh rôznych krajských správ ŠtB. Prepisovali sa archívne knihy zväzkov kontrarozviedneho rozpracovania KS ZNB Košice (3434 riadkov) a archívne knihy zväzkov kontrarozviedneho rozpracovania KS ZNB Banská Bystrica (2326 riadkov). Do vyhľadávacieho systému ÚPN Lustrátor bolo nahratých viac ako 28000 nových záznamov inventárnych jednotiek v rozsahu cca 2500 normostrán textu.

Celkový prehľad prepisovaných evidenčných pomôcok, vyúčtovania ZFP a kontroly údajov v Archíve ÚPN:

I. Kontrola a doplnenie údajov:

Preberací protokol SIS na základe fyzickej kontroly - Vyšetrovacie zväzky KS ZNB B. Bystrica

II. Prepisy archívnych kníh:

Archívne knihy agentúrnych zväzkov KS ZNB Košice

Archívne knihy agentúrnych zväzkov KS ZNB Banská Bystrica

Archívne knihy zväzkov kontrarozviedneho rozpracovania KS ZNB Bratislava

Archívne knihy zväzkov kontrarozviedneho rozpracovania KS ZNB Banská Bystrica

III. Prepisy vyúčtovania ZFP (Zvláštne finančné prostriedky):

ZFP OS ZNB O ŠtB Komárno

ZFP OS ZNB O ŠtB Mochovce

ZFP OS ZNB O ŠtB Nitra

ZFP OS ZNB O ŠtB Nové Zámky

ZFP OS ZNB O ŠtB Senica

IV. Kartotéky

Kartotéka operatívnych pracovníkov a zväzkov KS ZNB Banská Bystrica

Činnosť oddelenia prípravy a ochrany archívnych dokumentov - Činnosť referátu zabezpečuje len jedna pracovníčka. V roku 2014 sa pokračovalo v systematickej digitalizácii spracovaných archívnych fondov (fondy A8 až A28 spolu 788 inventárnych jednotiek, a 45698 listov), digitalizácii inventárnych jednotiek na vyžiadanie (209 zväzkov, t. j. 26811 listov), spolu 72509 listov. Podobne pokračovala digitalizácia zväzkov na mikrofišoch: systematická zahŕňa 630 zväzkov a podzväzkov, a spolu 1151 slajdov a na vyžiadanie 96 zväzkov (264 slajdov). Bol zabezpečovaný prevoz dokumentov na digitalizáciu.

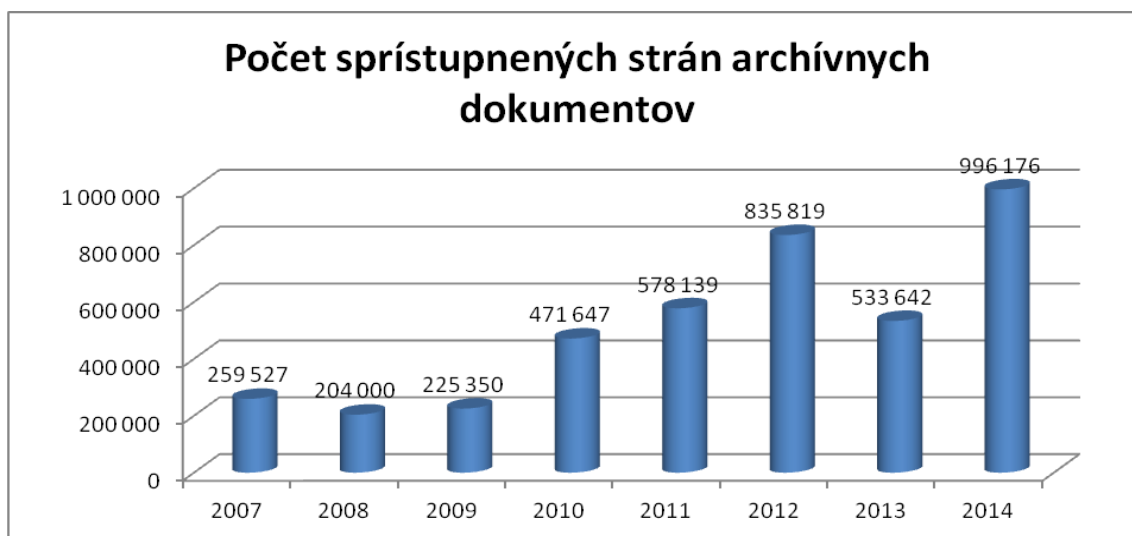
Činnosť študovne Archívu ÚPN - všeobecné štatistické údaje - V roku 2014 sa uskutočnil výber materiálu v celkovom počte 2859 položiek. Z toho do bádateľne 1832 položiek, na prípravu materiálov pre skenovanie pracovisko sekcie IT 997, položiek, administratíva NBÚ, VS a iné 30 položiek. Počet listov archívneho materiálu pripraveného pre skenovanie pracovisko činil 72509 listov. Počet strán archívneho materiálu sprístupnených cez

bádateľňu Archívu ÚPN 996 176 strán. Tlačoviny sprístupnené cez bádateľňu z HK UML (denníky a periodiká) boli poskytnuté v množstve 56 zväzkov. Počet knižných výpožičiek HK UML činil 8 titulov. Počet výpožičiek z Príručnej vedeckej knižnice činil 30 titulov Počet vypožičaných mikrofišov činil 1151 kusov. V roku 2014 študovňu Archívu ÚPN navštívilo celkom 184 bádateľov, z toho externých bádateľov bolo 165, zamestnancov ÚPN 19. Odborná a laická verejnosť bola predovšetkým so Slovenska a Českej republiky, ale i z Veľkej Británie, Francúzska, či Ukrajiny. Bádateľských návštev bolo celkom 587, z toho externí bádatelia 440 krát, a zamestnanci ÚPN 147 krát. Bolo vydaných 69 povolení pre používanie digitálneho fotoaparátu (študijný účel), 37 povolení pre používanie reprografických prístrojov a kamier (mediálne účely) a 9023 vydaných xerokópií a digitálnych študijných kópií archívnych dokumentov.

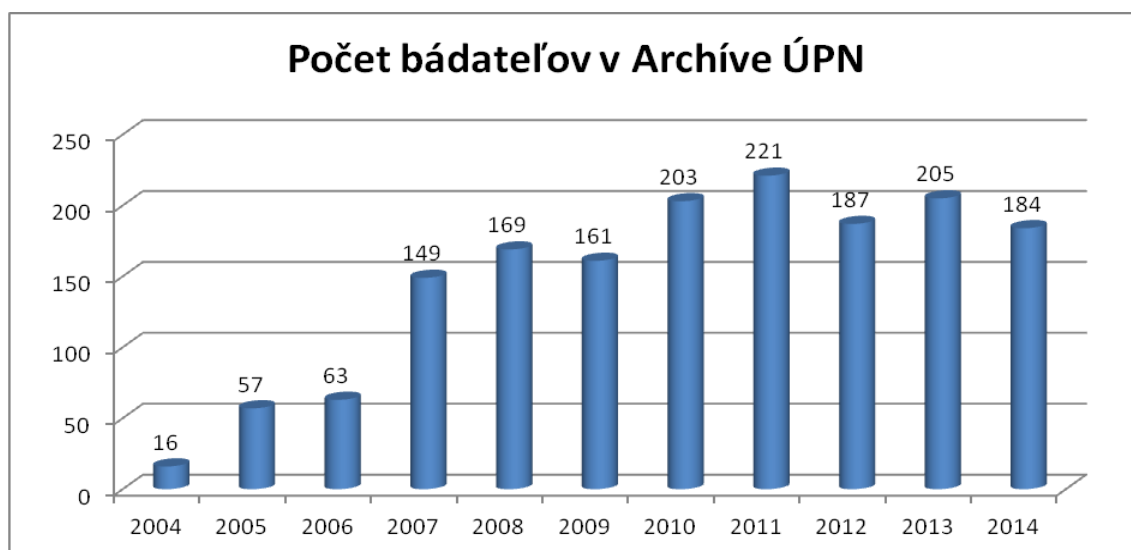
Z hľadiska účelu sprístupnenia 22 bádateľov študovalo archívne dokumenty pre spravodajstvo a publicistiku, 13 z dôvodu prípravy dokumentárnych filmov, 15 zo súkromných dôvodov (napr. štúdium vlastného spisu / blízkej osoby), 33 z dôvodu nahliadnutia úradného charakteru, 101 z dôvodu vedeckého spracovania (bakalárske, diplomové práce, výskumné projekty).

Z hľadiska najčastejšie sa vyskytujúcich tematických okruhov štúdia sa 25 bádateľov zaujímalo o perzekúcie osôb, 27 o dejiny cirkví, perzekúcie, či vzťah cirkví a ŠtB, 5 o menšiny na Slovensku, 7 o obdobie Slovenského štátu, 13 o problematiku exilu, 7 o normalizáciu, 27 o organizáciu a metodiku a činnosť ŠtB, 21 pre genealógie, 25 z dôvodu vybavovania dôchodkového zabezpečenia, 9 o problematiku ochrany hraníc ČSSR. Vyskytli sa aj také témy, ako napr. Banskobystrickí historici za socializmu, Černobyľská havária, História náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia v Bratislave, Historický vývoj Policajného zboru na území dnešného Slovenska v období od r. 1946 - 1991, Krvavé udalosti v Krupine v roku 1944, Osudy fondov a zbierok Archívu ÚML ÚV KSS po roku 1989, Veksláci v socialistickom Československu, Prejavy korupcie v komunistickom režime od roku 1948 do roku 1960, Punk, Pašovanie literatúry do Československa, Obrazy Ameriky a Ruska v Československu po r. 1945. Bola poskytovaná odborná konzultačná činnosť v súvislosti s vybavovaním bádateľskej agendy, najmä v súvislosti s informáciami o metodike a činnosti štátno-bezpečnostných zložiek, stupni spracovania archívnych fondov, spôsoboch a možnostiach sprístupnenia archívnych dokumentov a o druhoch a typoch archívnych dokumentov nachádzajúcich sa v Archíve ÚPN.

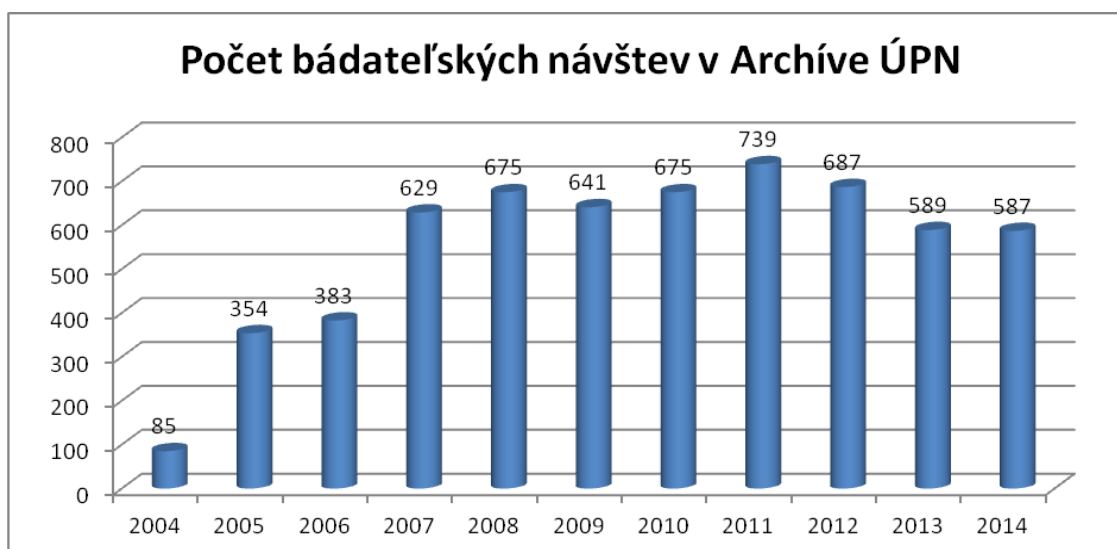
Graf 1: Počet sprístupnených strán archívnych dokumentov

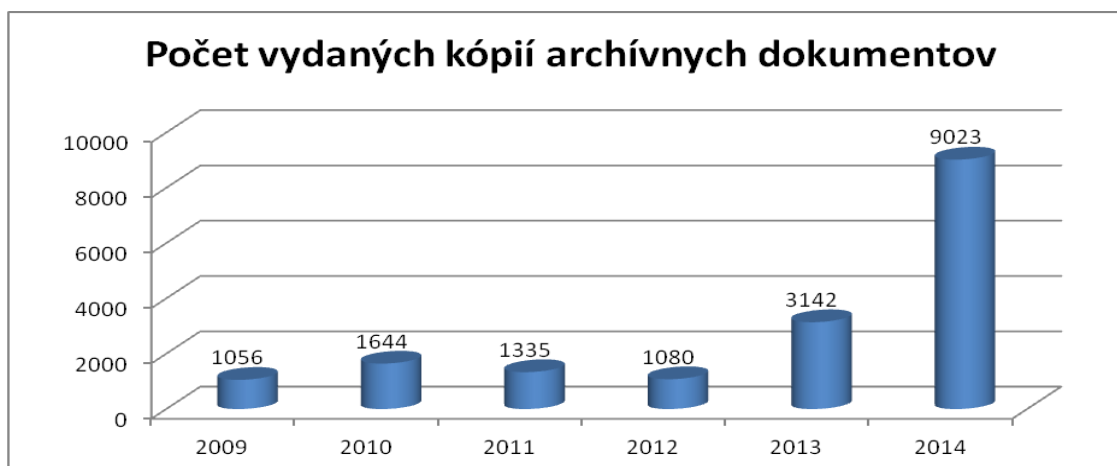
Graf 2: Počet bádateľov v Archíve Ústavu pamäti národa

Graf 3: Počet bádateľských návštev v Archíve Ústavu pamäti národa

Graf 4: Počet vydaných xerokópií a digitálnych kópií archívnych dokumentov

Graf 5: Informácie poskytnuté bádateľom v rámci odbornej konzultačnej činnosti

Pracovníci Sekcie archívu ÚPN sa venovali aj osvetovej a prednáškovej činnosti. Realizovali prednášky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v rámci kurzu „Totalitné inštitúcie na Slovensku“. V roku 2014 za oddelenie bádateľne a knižnice boli vykonané prednášky na témy: „Sprístupňovanie dokumentov a prevod papierových dokumentov do digitálnej formy v Ústave pamäti národa“, „Vojenská kontrarozvedka (VKR) - dejiny pôvodcu, spisová manipulácia, archívne dokumenty“, „Zvláštne finančné prostriedky (ZFP) - moderné účtovné dokumenty a ich historická hodnota“, „Hodnovernosť a pramenná hodnota dokumentov vzniknutých činnosťou štátno-bezpečnostných zložiek totalitných štátov“. Pre účastníkov kurzu sa uskutočnila exkurzia do archívu, pracovný seminár a zoznámenie sa so skutočnými dokumentmi.

12.3.2. Evidencie a databázy

V pôsobnosti sekcie evidencií sa v roku 2014 pokračovalo v prácach na projekte pod názvom „Registračné protokoly operatívnych zväzkov XII.S a KS MV (KS FMV, ZNB) S-ŠtB“. Úloha projektu spočívala v príprave údajov na publikáciu evidenčných záznamov zo zachovaných alebo rekonštruovaných protokolov zväzkov a ďalších evidenčných pomôcok Štátnej bezpečnosti v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 553/2002 Z. z. V roku 2014 boli spracovávané registračné protokoly Krajskej správy Ministerstva vnútra Bratislava (vrátane XII. správy ZNB). Do dekompozície bolo doplnených 27035 nových riadkov – spolu 82022 riadkov, v 3 tabuľkách je tak spolu cca 1090000 údajov (z toho cca 34% bez hodnoty). Zo 41 kníh registra Bratislava a Nitra (všeobecný register 38 kníh, tajní spolupracovníci 2 knihy, spravodajské rozpracovanie 1 kniha) sú všetky pripravené na kontrolu podľa originálnych predlôh. V roku 2014 bolo skontrolovaných 12 kníh. Po vykonaní kontroly bude nasledovať vytvorenie pomocných indexov, tlačových predlôh a vytvorenie editorskej poznámky. Tieto údaje budú použité pre korekciu údajov už skôr spracovaných a zverejnených tabuliek a databáz. Podobne pokračovali aj práce v rámci projektu pod názvom „Register súdne rehabilitovaných osôb, trestné a justičné orgány“. Úloha vo svojej prvej fáze spočívala v štúdiu súdnych spisov bývalého Štátneho súdu v Bratislave, ktorý vykonával svoju činnosť v rokoch 1948 – 1952. Výstupom je výsledná databáza mien súdených alebo súdne stíhaných osôb doplnená o príslušné trestné činy, za ktoré boli súdené, mená ich sudcov, prokurátorov, obhajcov, údaje o výške a druhu trestu, miestach výkonu trestu, o viacstupňových a rehabilitačných súdoch. V roku 2014 bolo spracovaných 110 súdnych spisov s o údajmi o

163 súdených osobách, ktoré boli zapísané do vytváratej evidencie. K spisom sa vypracúvajú fotokópie rozsudkov a zápisníc z hlavných súdnych pojednávaní. Údaje boli po konsolidácii spolu s fotodokumentáciou vložené do programu Lustrátor a môžu sa v ÚPN používať.

12.4. Vedecký výskum a dokumentácia obdobia neslobody

12.4.1. Vedecko-výskumné okruhy a projekty dokumentácie

V rámci napĺňania vedecko-výskumného poslania ÚPN plnili sekcia vedeckého výskumu a sekcia dokumentácie úlohy v nasledovných okruhoch a projektoch:

a) Politický systém, režim a spoločnosť na Slovensku 1939 – 1945

Riešitelia: PhDr. Martin Lacko, PhD., Mgr. Ondrej Podolec, PhD.

Cieľom výskumného okruhu je výskum politického systému a režimu Slovenskej republiky z rokov 1939 – 1945 v perspektíve ich vývoja a premien. K výstupom tohto okruhu patrí monografia T. Kluberta *Smrť sa volala Schill*, v ktorej spracoval pôsobenie nemeckej okupačnej jednotky, ktorá bola nasadená na potlačenie Slovenského národného povstania. K ďalším výstupom patria viaceré štúdie, prípadne materiály a svedectvá pamätníkov, spracované M. Lackom a O. Podolcom. Z nich možno spomenúť: BÁBIK, J. – LACKO, M.: *Zápisky a listy kapitána Gustáva Neštiaka z nemeckej internácie (1944 – 1945)*. LACKO, M.: *Dôstojníkom na štyroch frontoch. Rozhovor s Karolom Kristenom*. LACKO, M. – MITÁČ, J.: *Spomienky J. Kanása na maďarskú okupáciu*. LACKO, M.: *Nemecký masaker v Cimennej zo dňa 30. novembra 1944*. PODOLEC, O.: *János Esterházy v politickom živote Slovenska 1938 – 1945*. PODOLEC, O.: *Éra kontrolovaného rozvoja. (K politike a legislatívnej činnosti slovenského ministerstva školstva a národnej osvety v rokoch 1939 – 1945)*.

b) Osudy slovenských Židov 1939 – 1945

Riešiteľ: Mgr. Pavol Makyna, PhD.

Výskumný okruh sa zameriava na zisťovanie a spracovávanie údajov o židovskej komunite na Slovensku a obmedzovaní jej ľudských a majetkových práv v rokoch 1939 – 1945. K výstupom spadajúcim do tohto okruhu patrí predovšetkým vydanie zborníka z medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorý zostavila bývalá pracovníčka sekcie vedeckého výskumu Ústavu pamäti národa, M. Fiamová: *Protižidovské zákonodarstvo na Slovensku a v Európe*. Na tlač je pripravená aj anglická jazyková mutácia tohto zborníka. Keďže M. Fiamová ukončila ešte v priebehu roku 2013 pracovný pomer v ÚPN, od roku 2014 bol na riešenie tohto výskumného okruhu prijatý P. Makyna, zatiaľ len na polovičný pracovný úväzok, čo sa však ukazuje ako nedostatočné riešenie. V budúcnosti je preto nevyhnuté nahradiť polovičný úväzok celým úväzkom. K čiastkovým výstupom tak možno zaradiť aj štúdiu P. Makynu *Púchov a okolie v turbulentných rokoch 1938 – 1945*, v ktorej sa osobitne venuje aj osudom židovskej komunity v Púchove a okolí. Výstupom je taktiež popularizačno-náučný text, ktorého cieľovou skupinou sú najmä študenti stredných škôl a široká verejnosť, s názvom *Holokaust* (tzv. skladačka).

c) Slovenské mestá a regióny v totalitnom režime

Riešiteľ: Mgr. Ondrej Podolec, PhD.

Cieľom výskumného okruhu je zmapovanie jednotlivých vybraných miest a regiónov v období neslobody a snaha o podnietenie historikov a pracovníkov regionálnych múzeí, archívov, učiteľov dejepisu, členov regionálnych miestnych spolkov či amatérskych

historikov a nadšencov pre spoluprácu na výskume. K výstupom tohto okruhu patrí štúdia Ondreja Podolca s názvom *Vývoj miestnej správy na Slovensku v rokoch 1945 – 1948*.

d) Politické procesy na Slovensku po roku 1948 a rehabilitácie

Riešiteľ: Mgr. Branislav Kinčok

Cieľom výskumu boli vykonštruované súdne procesy z prvej polovice 50. rokov a následné rehabilitácie v 60. rokoch. Jedným z hlavných výstupov je štúdia B. Kinčoka *Výkon trestu v prípade tzv. slovenských buržoázných nacionalistov – G. Husák a spol.*, ktorej publikovanie však bolo z redakčných dôvodov presunuté do Pamäte národa č. 2/2015. K výstupom patrí aj súbor dokumentov pripravených tým istým autorom, pod názvom *Ziadosť Gustáva Husáka o prešetrenie jeho prípadu a rehabilitáciu spísané počas výkonu trestu (1954 – 1960)*. Okruhu sa dotýka aj štúdia B. Kinčoka s názvom *Za spoločný cieľ. Viliam Široký a Gustáv Husák v rokoch 1945 – 1948*.

e) Násilná kolektivizácia poľnohospodárstva

Riešiteľ: Mgr. František Neupauer, PhD.

Cieľom výskumného okruhu je mapovanie násilnej kolektivizácie v oblasti poľnohospodárstva, ako jedného z najcitlivejších zásahov komunistického režimu do súkromného vlastníctva obyvateľov, obmedzenia ich majetkových práv a následných perzekúcií s ňou spojených. Keďže predchádzajúca riešiteľka výskumného okruhu, M. Fiamová ukončila v roku 2013 pracovný pomer v ÚPN, bol v roku 2014 prijatý na riešenie tohto projektu nový pracovník F. Neupauer. Zatiaľ taktiež len na polovičný úväzok, čo sa však ukazuje ako nedostatočné riešenie. K jeho výstupom patrí článok *Totalita nepotrebovala zdravý sedliacky rozum*, ako aj popularizačno-náučný text s názvom *Kolektivizácia* (patriaci do súboru tzv. skladačiek). K výstupom možno zaradiť aj štúdiu O. Podolca: *JRD - fenomén povojnového vidieka*.

f) Štát a cirkvi 1945 – 1989

Riešiteľ: Mgr. Pavol Jakubčín, PhD.

Výskumný okruh sa zameriava na mapovanie snáh a prejavov komunistického režimu v Československu súvisiacich so snahou o využitie a likvidáciu cirkví, ako aj náboženského svetonázoru medzi obyvateľstvom. K výstupom tohto okruhu patrí štúdia P. Jakubčina, približujúca pramene československých tajných služieb týkajúce sa tzv. Vatikánskej východnej politiky *Sources of the Czechoslovakian secret services on the Ostpolitik*. K rozsahovo menším výstupom okruhu patrí aj text toho istého autora s názvom *Prenasledovanie cirkví*, patriaci do súboru tzv. skladačiek. K výstupom v rámci tohto okruhu patrí aj štúdia: GERBOC, T. - LACKO, M.: *Šesť rokov v poľskom podzemí: Ilegálna cesta rehoľníkov Štefana Horvátha SVD, Jozefa Šaba SVD a Róberta Borika SVD za kňazstvom*; a edované dokumenty: JAŠEK, P. – SIVOŠ, J.: *Aktivity tajnej cirkvi v predvečer pádu komunistického režimu očami dokumentov Štátnej bezpečnosti*, obe uverejnené v časopise Pamäť národa.

g) Slovensko počas normalizácie

Riešiteľ: Mgr. Peter Jašek, PhD.

Cieľom tohto výskumného okruhu je skúmanie prejavov komunistického režimu v spoločnosti v období po roku 1968. Výstupy tohto okruhu v roku 2014 boli: JAŠEK, P.: *Posledný politický proces komunistického režimu na Slovensku. Perzekúcie členov bratislavskej päťky na jeseň 1989*. JAŠEK, P.: *Status mniejszości węgierskiej w Czechosłowacji w latach 1968 – 1989*. JAŠEK, P.: *Dissent and Opposition in Slovakia in the Years 1969 – 1989*. JAŠEK, P.: *Normalizácia a pád komunistického režimu. Sonda do problematiky na príklade okresu Trnava*. JAŠEK, P.: *Vasil Biľak v období normalizácie*,

Nežnej revolúcie a po páde komunistického režimu. JAŠEK, P. – SIVOŠ, J. (eds.): Aktivity tajnej cirkvi v predvečer pádu komunistického režimu očami dokumentov Štátnej bezpečnosti. JAŠEK, P. – PODOLEC, O.: Komunistický svet bol svetom pretvácky a dvojitych hodnôt. Rozhovor s tribúnom Nežnej revolúcie Jánom Budajom. K výstupom možno zaradiť aj tri texty tzv. skladačiek z pera P. Jaška, s názvom Pád komunizmu a Sviečková manifestácia a Rok 1968 v Československu.

h) Komunistická strana Slovenska

Riešiteľ: PhDr. Ján Bobák, CSc.

Riešiteľ tohto vedecko-výskumného okruhu v roku 2014 nepredložil žiadny výstup.

i) Odvlečení do Gulagov a zajateckých táborov v bývalom ZSSR

Riešiteľ: PhDr. Martin Lacko, PhD.

Cieľom tohto výskumu je mapovanie osudov občanov násilne odvečených do koncentračných a pracovných táborov v bývalom Sovietskom zväze. Výstupy tohto okruhu v roku 2014 bola štúdia LACKO, M. – KANDROVÁ, Z.: *Viliam Neupauer a jeho príbeh z gulagov 1945 – 1949.*

j) Perzekúcie Rómov na Slovensku v rokoch 1939 – 1945

Riešiteľ: Mgr. Pavol Makyna, PhD.

Novovytvorený vedecko-výskumný okruh, ktorého cieľom je podrobnejšie spracovanie represálií vykonaných na príslušníkoch Rómskeho etnika. V roku 2014 prebiehal základný výskum v danej problematike, pričom prvé výstupy budú publikované v roku 2015.

k) Perzekúcie obyvateľstva na národnostnom základe 1938 – 1989

Riešiteľ: Mgr. Ján Mitáč

Cieľom výskumu bolo zmapovanie perzekúcií obyvateľstva na národnostnom princípe predovšetkým na územiach, ktoré aj so svojimi obyvateľmi niekoľkokrát zmenili štátnu príslušnosť. K výstupom patrí materiál: LACKO, M. – MITÁČ, J.: Spomienky slovenského redaktora Jozefa Kanása na maďarskú okupáciu 1938 – 1945, uverejnený v časopise Pamäť národa, MITÁČ, J.: Činnosť Strany slovenskej národnej jednoty na juhovýchodnom Slovensku v rokoch 1941 – 1944 s dôrazom na košický región. In: HRUBOŇ, A., JANKECH, J., RISTVEYOVÁ, K. (zost.): *Slovensko v rokoch neslobody 1938 – 1989 III. Menšiny*. Banská Bystrica 2014, s. 159 - 175.

l) Retribučné súdnictvo na Slovensku

Riešitelia: Mgr. Ondrej Podolec, PhD., PhDr. Tomáš Klubert, PhD.

Cieľom tohto výskumného okruhu je podať ucelený obraz fenoménu retribučného súdnictva na Slovensku, najskôr prostredníctvom vedeckých štúdií a v neskoršej fáze aj publikovaním ucelených edícií dokumentov a perspektívne aj komplexnej monografie.

m) Personálna a organizačná rekonštrukcia Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v rokoch 1966 – 1971.

Riešitelia: Mgr. Jerguš Sivoš, PhD, Mgr. Vladimír Palko, Mgr. Daniel Halčín

Úloha Personálna a organizačná rekonštrukcia Správy - ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v rokoch 1966 – 1989 je kľúčový výstup sekcie dokumentácie v systematickej rekonštrukcii personálnych a organizačných zložiek bezpečnostných orgánov, ktoré sú vymenované v § 2 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa. Zverejnením personálnej a organizačnej rekonštrukcie S-ŠtB Bratislava sa uzavrie zverejňovanie teritoriálnych útvarov ŠtB na území Slovenska v období normalizácie. Rekonštrukcia S-ŠtB Bratislava je náročnejšia ako rekonštrukcia iných teritoriálnych útvarov na Slovensku (B. Bystrica,

Košice) pretože činnosť tejto krajskej správy bola rozsiahlejšia ako činnosti ďalších krajských správ na Slovensku, čo si prirodzene vyžadovalo vyšší počet príslušníkov ŠtB pôsobiacich v hlavnom meste a bývalom Západoslovenskom kraji. Rekonštrukcia je náročnejšia i v súvislosti so zmenami na tejto správe, ktoré prebehli v rokoch 1969 – 1974. V rámci riešenia tejto úlohy bol vykonaný výskum v archívoch SR a ČR, najmä v Archíve Ústavu pamäti národa a Archíve bezpečnostných zložiek. Na základe archívneho výskumu boli dožiadané a digitalizované archívne podklady. Bola identifikovaná organizačná štruktúra a jej zmeny v sledovanom období na správe ŠtB KS ZNB Bratislava, ktoré sa udiali v štruktúre tohto útvaru so súhlasom ministra vnútra ČSSR. Bola vykonaná personálna rekonštrukcia organizačných zložiek. Súčasne boli vyhľadávané ďalšie archívne dokumenty pre verifikovanie a opravu chybných údajov. Následne konsolidácia získaných dát a ďalšia oprava chýb. Konsolidovaná databáza obsahuje viac ako 1400 záznamov. Spolu so sekciou informatiky boli údaje pripravované na zverejnenie vrátane ich konečnej kontroly a opravy vo zverejňovanej forme. Na zverejnenie boli vybrané a pripravené materiály z proveniencie správy ŠtB KS ZNB v Bratislave vrátane znečítateľnosti osobných údajov a fotografie náčelníkov na úrovni správy a odboru. Výstup dokumentácie za obdobie 1966 - 1971 bol zverejnený na webovej stránke ÚPN a bol prezentovaný na tlačovej konferencii v decembri 2014. V rámci spracovávania tejto úlohy bola v roku 2014 vykonávaná tiež predpríprava materiálov, kontrolné a overovacie procesy a stratégie k organizačnej a personálnej rekonštrukcii Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v období 1971 – 1974.

n) Personálna rekonštrukcia S-ŠtB Banská Bystrica v rokoch 1975 – 1989

Riešitelia: Mgr. Jerguš Sivoš, PhD, Mgr. Vladimír Palko, Mgr. Daniel Halčín

Pripravilo sa dokončenie personálnej rekonštrukcie S-ŠtB Banská Bystrica pre roky 1975 – 1989. Úloha bola ukončená v januári 2014. Informácie o zaradení príslušníkov ŠtB boli čerpané z personálnych rozkazov náčelníkov útvarov s personálnou právomocou. V období február – máj sa vykonala verifikácia údajov v personálnych spisoch a evidenčných kartách, ich kontrola a konsolidácia, verifikácia a prípadná oprava údajov podľa podnetov sekcie IT, dopracovanie zoznamu príslušníkov ŠtB, dohľadanie a výber dokumentov z činnosti Správy ŠtB KS ZNB v Banskej Bystrici, digitalizácia, zaobstaranie súhlasu so zverejnením dokumentov (ABS) a príprava podkladov na tlačovú konferenciu. V máji 2014 bola tlačová konferencia ÚPN pri ktorej bolo zverejnené na internetovej stránke ÚPN organizačné zaradenie 1000 príslušníkov Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Banská Bystrica, ktorí v nej boli zaradení v období 1966 – 1989. Súčasne boli zverejnené niektoré dôležité dokumenty tejto správy z uvedeného obdobia, ktoré sa zachovali a sú uložené v archíve ÚPN, ako napríklad ročné plány práce či štvrťročné alebo ročné vyhodnotenia činnosti.

o) Konšpiračné a prepožičané byty I. správy ZNB

Riešiteľ: Mgr. Michal Miklovič

V roku 2014 bola úloha dokončená. Tlačová konferencia a prezentácia na web stránke ÚPN sa uskutočnili v máji. V prvej polovici roku bol súčasne pripravený článok do časopisu Pamäť národa. Uverejnený bol v rubrike Dokumenty v čísle PN 4/2014. Zväzky KaPB boli zverejnené v počte 443 zväzkov.

p) Popis zväzkovej agendy I. správy ZNB – podzväzky objektových zväzkov v Archíve ÚPN

Riešiteľ: Mgr. Michal Miklovič

V roku 2014 ďalej pokračovala úloha Popis zväzkovej agendy I. správy ZNB – podzväzky objektových zväzkov v Archíve ÚPN. V rámci pracovnej úlohy bolo dosiaľ popísaných 96 podzväzkov objektových zväzkov umiestnených na 216 mikrofišoch.

q) Odsúdení za § 109 a nositelia súdnych perzekúcií 1977 - 1989

Riešiteľ: Emília Pastvová

Cieľom projektu je zaznamenanie súdnej perzekúcie občanov, ktorí boli odsúdení za dokonaný alebo nedokonaný politický trestný čin opustenia republiky (§ 109 TZ) a vytvorenie databázy osôb podieľajúcich sa na ich súdnom postihu. Bolo spracované obdobie 1977 – 1989 pri osobách, ktorých sa perzekúcia dotkla v bývalom Západoslovenskom kraji. V rámci tejto úlohy bolo v predchádzajúcom období spracovaných 3608 záznamov z archívnych dokumentov Krajskej správy ZNB Banská Bystrica. V roku 2014 boli z vyšetrovacích spisov ŠtB excerpované údaje o vykonávateľoch perzekúcií (príslušníci ŠtB, prokurátori, sudcovia). Bolo spracovaných vyše 1200 vyšetrovacích spisov z celkového počtu 1744 KS BB. Ako zdroje údajov sú ďalej využívané Denné správy PS, Denníky vyšetrovacích spisov, zoznamy prevzatých zväzkov a spisov a ďalšie evidenčné pomôcky ŠtB. Využívané sú tiež evidencie ÚPN.

r) Biografický slovník náčelníkov kontrarozviednych útvarov ŠtB na Slovensku 1945 – 1989

Riešiteľ: Mgr. Jerguš Sivoš, PhD.

V rámci úlohy bol realizovaný archívny výskum v archívoch Slovenskej republiky a Českej republiky, a to v Archíve Ústavu pamäti národa, Slovenskom národnom archíve, Vojenskom historickom archíve v Bratislave, Archíve Zboru väzenskej a justičnej stráže, Archíve bezpečnostných zložiek, Národnom archíve Českej republiky, Vojenskom historickom archíve v Prahe. Postupne bola realizovaná digitalizácia dokumentov, či ich vyžiadanie z uvedených archívov v digitálnej podobe. Boli taktiež spracovávané archívne dokumenty o vývoji, organizácii, personálnom obsadení a činnosti zložiek ŠtB na Slovensku, v kontexte politických zmien po roku 1945. Prácu na úlohu významne ovplyvnilo zníženie riešiteľskej kapacity tejto úlohy. V nasledujúcom období bude potrebné riešenie tejto úlohy prehodnotiť a hľadať iné adekvátne možnosti jej riešenia.

s) Pamäť národa – publikovanie dvoch portrétov náčelníkov teritoriálnych útvarov ŠtB

Riešiteľ: Mgr. Jerguš Sivoš, PhD.

V rámci úlohy bol realizovaný archívny výskum a digitalizáciu dokumentov. Zároveň bol získaný dokumentačný materiál z niekoľkých návštev u jedného z respondentov a získali sa cenné poznatky i dobový materiál. Prácu na úlohu ovplyvnilo zníženie riešiteľskej kapacity tejto úlohy a plnenie ďalších úloh riešiteľom mimo schváleného plánu práce.

12.4.2. Organizácia vedeckých a odborných konferencií, kolokvií a seminárov

ÚPN sa v roku 2014 samostatne, alebo v spolupráci s partnerskými organizáciami a inštitúciami podieľal na organizácii nasledovných vedeckých a odborných podujatí:

a) „Roky prelomu“. Slovensko v rokoch 1945 – 1948

Vedecká konferencia, 25. – 26. 3. 2014;

Trnava, spoluorganizátor Katedra histórie FF UCM Trnava;

Cieľom konferencie, ktorá sa uskutočnila na pôde Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, bola prezentácia najnovších poznatkov z výskumu obdobia rokov 1945 – 1948 v rámci širokého spektra otázok. Príspevky, ktoré na konferencii odzneli, budú v roku 2015 vydané vo forme kolektívnej monografie.

b) Štefan Barnáš – muž solidarity

Konferencia, 30. 3. 2014, Slovenská Ves;

ÚPN bol spoluorganizátorom konferencie, hlavnými organizátormi boli obec Slovenská Ves, RKFÚ Slovenská Ves, OZ Nenápadní hrdinovia;
Konferencia sa uskutočnila pri príležitosti 50. výročia úmrtia spišského pomocného biskupa Štefana Barnáša (1900 – 1964), rodáka zo Slovenskej Vsi (okres Kežmarok).

c) Prínos Poľska k pádu komunizmu

Konferencia, 29. 5. 2014, Bratislava;

ÚPN bol spoluorganizátorom konferencie, hlavnými organizátormi boli Veľvyslanectvo Poľskej republiky v SR a Poľský inštitút v Bratislave;

Konferencia sa uskutočnila pri príležitosti 25. výročia pádu komunizmu v Poľsku. V rámci konferencie boli vyhlásené aj výsledky súťaže pre študentov stredných škôl v napísaní eseje na tému - Pád komunizmu v Poľsku zo slovenskej perspektívy.

d) Silvester Krčméry a Vladimír Jukl

Konferencia, 10. 9. 2014, Šintava;

Konferencia v Šintave sa uskutočnila pri príležitosti pomenovania miestneho námestia po S. Krčmérym a V. Juklovi. Cieľom konferencie bolo priblíženie aktivít spomenutých osobností aj na základe spomienok ich spolupracovníkov a blízkych priateľov. Organizátorom konferencie bol ÚPN.

e) Slovenské národné povstanie a záver Druhej svetovej vojny na území Žilinského kraja

Vedecká konferencia, 25. 09. 2014, Žilina. Spoluorganizátorom konferencie bol Žilinský samosprávny kraj;

Konferencia svojím obsahom priblížila menej známe udalosti a súvislosti viažuce sa k SNP a vojnovým bojom na území Žilinského kraja.

f) 1989 – Rok zmeny

Medzinárodná vedecká konferencia, 04. – 05. 11. 2014, Bratislava;

Konferencia sa uskutočnila pri príležitosti 25. výročia pádu komunistického režimu v Československu. Jej cieľom bolo osvetliť genézu, priebeh a dôsledky pádu komunistického režimu na Slovensku (v Československu) a v širšom medzinárodnom kontexte. Účastníci sa vo svojich príspevkoch venovali zahraničnopolitickým aspektom pádu komunistických režimov, udalostiam roku 1989 na Slovensku, ako aj procesu transformácie spoločnosti a prechodu k demokracii po roku 1989. Osobitná pozornosť bola venovaná aktivitám tajných služieb v období pádu komunistického režimu.

12.4.3. Účasť na vedeckých konferenciách a seminároch

ÚPN bol v roku 2014 aktívne účastný prostredníctvom svojich odborných pracovníkov na nasledovných vedeckých konferenciách a seminároch organizovaných s partnerskými organizáciami a inštitúciami na Slovensku, alebo v zahraničí:

a) Medzinárodná konferencia

Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 25. - 26. 3. 2014, Trnava

SIVOŠ, Jerguš: *Sústredovací tábor pre Nemcov na kežmarskom hrade v rokoch 1945 - 1946*;

b) International Conference. Historical Archives of the Hungarian State Security (ÁBTL)

24. – 26. 9. 2014, Sopron, Maďarsko

SIVOŠ, Jerguš: *Continuities – Discontinuities. Secret services after Stalins Death in Communist Central and Eastern Europe 1953 – 1960*;

- c) Medzinárodná konferencia.
Múzeum Polície Českej republiky, 15. 10. 2014, Praha
SIVOŠ, Jerguš: *Prvý slovenský policajný generál v Prahe*;
- d) Medzinárodná konferencia
Ústav pamäti národa (UPN), 4. – 5. 11. 2014, Bratislava
SIVOŠ, Jerguš: *Štátna bezpečnosť na Slovensku v roku 1989*
MIKLOVIČ, Michal: *Rezidentúra Brusel v roku 1989*;
- e) Medzinárodná konferencia „Ochrana informačných zdrojov spravodajských služieb.“
Asociácia bývalých spravodajských dôstojníkov, 3.12. 2014, Bratislava
SIVOŠ, Jerguš;
- f) Medzinárodná vedecká konferencia „About János Esterházy in the context of a Central European dialogue – Conference and a round table discussion in Esterházy’s homeland“
5. 3. 2014, Nitra, Živé podzoborie, European Network Remembrance and Solidarity
MITÁČ, Ján: *Horthy’s Hungarian minority policy in the context of János Esterházy’s attitudes*
PODOLEC, Ondrej: *Ján Esterházy in the political life of Slovak republic (1939 – 1945)*;
- g) Medzinárodná vedecká konferencia „Období nesvobody“
12. 3. 2014, Brno, The European Society for History of Law, Katedra dejín štátu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Moravský zemský archiv v Brně
PODOLEC, Ondrej: *Éra kontrolovaného rozvoja. (K politike a legislatívnej činnosti slovenského ministerstva školstva a národnej osvety v rokoch 1939 – 1945)*;
- h) Medzinárodná vedecká konferencia „Roky prelomu“
25. – 26. 3. 2014, Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, ÚPN
BOBÁK, Ján: *Slovenská liga v Amerike a otázka slovenskej štátnosti v rokoch 1945 – 1948*
KINČOK, Branislav: *Za spoločný cieľ. Viliam Široký a Gustáv Husák v rokoch 1945 – 1948*;
PODOLEC, Ondrej: *Vývoj miestnej správy na Slovensku v rokoch 1945 – 1948.*
SIVOŠ, Jerguš: *Sústredovací tábor pre Nemcov na kežmarskom hrade v rokoch 1945 – 1946*;
- i) Medzinárodná vedecká konferencia „Česká domácí protikomunistická rezistence v letech 1969 – 1989“
1. 7. 2014, Plzeň, Západočeská univerzita v Plzni
JAŠEK, Peter: *Protikomunistická rezistencia na Slovensku v období 1969 – 1989*;
- j) Odborný seminár „70. výročie SNP v Starej Ľubovni“
29. 8. 2014, Stará Ľubovňa
LACKO, Martin: *SNP – základné črty*;
- k) Medzinárodná konferencia
24. – 26. 9. 2014, Sopron, Maďarsko, Historical Archives of the Hungarian State Security (ÁBTL);
JAŠEK, Peter: *Fall of the Iron Curtain in Slovakia and March "Hello Europe"*
SIVOŠ, Jerguš: *Continuities – Discontinuities. Secret services after Stalins Death in Communist Central and Eastern Europe 1953 – 1960*;

- l) Medzinárodná konferencia „Pastoral responsibility and/or evangelical witness. The Vatican “Ostpolitik” during Pius XII, John XXIII and Paul VI: Historiographical Status quo and New Perspectives“
26. 9. 2014, Rome, Accademia d’Ungheria in Roma, Università Europea di Roma, Facoltà di Teologia Cattolica dell’Università Comenius di Bratislava;
JAKUBČIN, Pavol: *Sources of the Czechoslovakian secret services on the Ostpolitik*;
- m) Medzinárodná konferencia, „100. let výročí narození četaře A. Hrada“
9. 10. 2014, Praha, Vojensko-historický klub Erika;
KLUBERT, Tomáš: *Slovensko v pomnichovskom období*;
- n) Medzinárodná konferencia „1989 – rok zmeny“
4. – 5. 11. 2014, Bratislava, ÚPN;
MIKLOVIČ, Michal: *Rezidentúra Brusel v roku 1989*
PODOLEC, Ondrej: *Nečakané úlohy posledného komunistického parlamentu*
SIVOŠ, Jerguš: *Štátna bezpečnosť na Slovensku v roku 1989*;
- o) Odborný seminár „Historické dni – Veľká vojna“
11. 11. 2014, Nitra, Katedra histórie FF UK v Nitre;
KLUBERT, Tomáš: *Významní vojvodcovia Prvej svetovej vojny na Slovensku*;
- p) Medzinárodná vedecká konferencia „Kontexty 17. listopadu“
13. 11. 2014, Praha, Ústav pro studium totalitních režimů, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze;
JAŠEK, Peter: *Nežná revolúcia: pád komunistického režimu na Slovensku*;

12.5. Edičná činnosť a audiovizuálna tvorba

12.5.1. Tlač publikácií

V roku 2014 bola edičná činnosť limitovaná nepriaznivou situáciou v rozpočte ÚPN. Vzhľadom na to boli vydané len nasledovné publikácie:

- HRUBOŇ, Anton, TOKÁROVÁ, Zuzana, LEPIŠ, Juraj (zost.): *Slovensko v rokoch neslobody 1938 – 1989 II. Osobnosti známe – neznáme*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2014, 295 s.
- HRUBOŇ, Anton, TOKÁROVÁ, Zuzana, LEPIŠ, Juraj (zost.): *Slovensko v rokoch neslobody 1938 – 1989 I. Veľké udalosti a fenomény rokov 1938 – 1989 v regiónoch Slovenska*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2014, 344 s.
- MEDVECKÝ, Matej (zost.): *Vyrovňavanie sa s totalitnou minulosťou – od trestnoprávnej roviny po vedecký výskum*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2014, 110 s.
- FIAMOVÁ, Martina (zost.): *Protižidovské zákonodarstvo na Slovensku a v Európe*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2014, 412 s.
- KLUBERT, Tomáš: *Smrť sa volala Schill*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2014, 242 s.

Ďalšie plánované tituly boli priebežne pripravované až do fázy zadania do tlače. Na tlač bolo pripravených ďalších 5 publikácií. Na základe aktualizovaného edičného plánu boli pripravené podklady na verejné obstarávanie na tlač publikácií.

12.5.2. Časopis Pamäť národa

V roku 2014 boli redakčne pripravené a zadané do tlače štyri čísla v poradí už X. ročníka štvrťročníka. ÚPN v nich prezentoval výsledky vedeckej práce svojich pracovníkov a zároveň dal priestor aj odborníkom z partnerských inštitúcií zaoberajúcich sa témami súvisiacimi s výskumnými aktivitami ÚPN. Jednotlivé čísla mali rozsah cca 140 strán formátu A4. Časopis uverejňoval vedecké štúdie, materiály, dokumenty, spomienky a iné odborné články. Okrem toho informoval verejnosť o činnosti ÚPN. Organizačne časopis pracoval na základe štatútu upraveného v roku 2013 a organizačnej štruktúry vytvorenej v roku 2007. Za prípravu jednotlivých čísiel, ich zostavenie a redakčnú úpravu bola zodpovedná redakcia na čele so šéfredaktorom Branislavom Kinčokom. Posudzovanie odbornej kvality príspevkov bolo úlohou redakčnej rady zloženej z renomovaných odborníkov z vedeckých a akademických inštitúcií zo Slovenska i zahraničia. Na jej čele stál prof. Róbert Letz. Vedecké štúdie okrem toho oponovali odborníci na danú problematiku. Organizačne i administratívne bola zabezpečená činnosť redakčnej rady časopisu i jej zasadaní. V spolupráci s referátom distribúcie bola administrovaná agenda predplatiteľov časopisu. V roku 2014 bol časopise vydávaný s nasledovným obsahom:

Číslo 1/2014 – v čísle sa objavili zaujímavé štúdie a články, ktoré čitateľom bližšie priblížili obdobie nedemokratických režimov 20. storočia. Zbyšek Šustek vo svojej štúdii popisuje korene, prípravu, priebeh a dopad menovej reformy v roku 1953. Rovnako porovnáva peňažnú reformu v Československu s podobnými reformami v okolitých štátoch, čím dospel k veľmi zaujímavému výsledku. Ivan A. Petranský v rozsiahlej štúdii mapuje priebeh perzekúcií Jehovových svedkov v Československu v rokoch 1954 – 1956. Posledná štúdia z pera historikov Tomáša Gerboca a Martina Lacka sa venuje veľmi zaujímavému a netradičnému prípadu troch rehoľníkov – verbistov, ktorých ilegálna cesta za kňazstvom priviedla do susedného Poľska. V rubrike „Dokumenty“ Matej Medvecký a Marek Syrný predstavujú dokument, ktorý popisuje snahy komunistických predstaviteľov o infiltráciu a tajné získavanie informácií o svojich politických konkurentoch v rokoch 1945 – 1948. V ďalšom príspevku z tejto rubriky nám Ján Bábik a Martin Lacko predstavujú zápisky a listy kapitána Gustáva Neštiaka z nemeckej internácie v rokoch 1944 – 1945. V rubrike „Svedectvo“ nám Martin Lacko a Zuzana Kandrová približujú príbeh Viliama Neupauera, ktorý v rokoch 1945 – 1949 na vlastnej koži okúsil realitu sovietskych gulagov. V rubrike „Recenzie“ si čitatelia môžu prečítať hodnotenie dvoch zaujímavých publikácií. V rubrike „ÚPN interne“ sa čitateľ môže oboznámiť s bohatými aktivitami ÚPN v poslednom období.

Číslo 2/2014 – Časopis *Pamäť národa* prináša v druhom tohtoročnom čísle nové štúdie a články, ktoré čitateľom bližšie priblížia obdobie nedemokratických režimov 20. storočia. Ján Grexa vo svojej štúdii *Športoví funkcionári v rukách Štátnej bezpečnosti* na príklade 12 popredných športových funkcionárov popisuje aktivity ŠtB v prostredí slovenského športu v rokoch 1948 – 1989. V ďalšej štúdii približuje Jozef Hal'ko kariéru Ondreja Káčera, ktorého vzostup vyvrcholil v 70. a 80. rokoch 20. storočia na poste prednostu oddelenia katolíckych cirkví na Ministerstve kultúry Slovenskej socialistickej republiky. Rubriku „Dokumenty“ tentoraz tvoria dva príspevky. V prvom Tomáš Klubert predstavuje správu povereníka vnútra MVDr. Mikuláša Ferjenčíka o bezpečnostných pomeroch na Slovensku, ktorú predniesol v Prahe na zasadaní Predsedníctva vlády 27. novembra 1946. V druhom príspevku Branislav Kinčok predstavuje dve žiadosti G. Husáka o prešetrenie jeho prípadu a rehabilitáciu, ktoré spísal počas výkonu trestu v rokoch 1954 – 1960. Rubrika „Svedectvo“ obsahuje rozsiahly príspevok od Ľudovíta Petraška, v ktorom prostredníctvom výpovedí pamätníkov popisuje priebeh a dôsledky sovietskeho náletu na Prešov pred Vianocami 1944. Ďalšiu rubriku „Rozhovor s pamätníkom“ vyplnil František Neupauer zaujímavým rozhovorom s filmovým

vedcom Martinom Cielom. V rubrike „Recenzie“ si čitatelia môžu prečítať recenziu zaujímavej publikácie od Stefana Karnera. V rubrike „ÚPN interne“ sme si pripomenuli 70. výročie vydania jedného z najdôležitejších dokumentov druhej svetovej vojny - tzv. osvietenčinskej správy Alfréda Wetzlera a Rudolfa Vrbu, ktorí nasadením vlastného života vydali vzácne svedectvo o nacistických zverstvách páchaných v koncentračnom tábore Birkenau. Nechýba ani spomienka na zosnulého jezuitu Šebastiána Laba, ktorý v svojej bohatej publikačnej činnosti od roku 1971 informoval o.i. o dianí a prenasledovaní cirkvi v socialistických krajinách.

Číslo 3/2014 - takmer celý obsah čísla bol venovaný 25. výročiu Nežnej revolúcie, resp. udalostiam, ktoré ju predchádzali alebo s ňou súviseli. Tvorila ho štúdie a články, ktoré čitateľom na viac ako 140 stranách bližšie priblížia vznik, okolnosti a priebeh tejto významnej historickej udalosti. V prvej štúdii László Kopasz približuje situáciu maďarskej inteligencii na Slovensku na sklonku normalizácie, vznik Maďarskej nezávislej iniciatívy a priebeh Nežnej revolúcie na južnom Slovensku. V ďalšej štúdii popisuje Ján Šimulčík priebeh podpisovej akcie za náboženskú slobodu v Československu v roku 1988. V rozsiahlej štúdii o procese s tzv. bratislavskou päťkou Peter Jašek podrobne a erudovane popisuje priebeh posledného procesu komunistického režimu na Slovensku. V rubrike „Materiály“ Juraj Kohutiar analyzuje dokumenty o Mons. Štefanovi Náhalikovi, ktoré sa zachovali vo zväzkoch Štátnej bezpečnosti. V rubrike „Dokumenty“ Peter Jašek a Jerguš Sivoš predstavujú tri dokumenty, ktoré očami Štátnej bezpečnosti približujú aktivity tajnej cirkvi v predvečer pádu komunistického režimu v Československu. Ďalšiu rubriku „Rozhovor s pamätníkom“ vyplnil Peter Jašek rozsiahlym a pútavým rozhovorom s tribúnom Nežnej revolúcie Jánom Budajom. V rubrike „Recenzie“ predstavujeme čitateľom publikáciu Rudolfa Dobiáša *Triedni nepriatelja IV*, a tiež publikáciu od Antona Hruboňa a Kataríny Ristveyovej. V rubrike „ÚPN interne“ sa čitatelia môžu oboznámiť s bohatými aktivitami ÚPN v poslednom období. Nechýba ani spomienka na nedávno zosnulého kňaza Rudolfa Fibyho, jedného z hlavných organizátorov Sviečkovej manifestácie v roku 1988.

Číslo 4/2014 - číslo sa v prevažnej miere sústredilo na obdobie rokov 1939 - 1945, resp. na témy, ktoré boli dôsledkom udalostí z tohto obdobia. Čitatelia sa mohli oboznámiť s rôznorodými témami z tohto krátkeho, no na udalosti bohatého obdobia existencie 1. Slovenskej republiky. V prvej štúdii Vojtech Kárpáty podrobne popisuje organizačno-bezpečnostné prípravy a opatrenia počas voľby prezidenta 1. Slovenskej republiky Jozefa Tisa, ktorá sa uskutočnila 26. októbra 1939. V ďalšej štúdii analyzuje Kristína Novanská Kručayová z právneho hľadiska arizačný proces v oblasti židovských podnikov v rokoch 1939 - 1942. V poslednej štúdii sa autori Lucia Halmová a Tomáš Klubert snažia objektívne a kriticky zhodnotiť priebeh povstaleckých bojov v oblasti hornej Nitry v prvých troch týždňoch septembra 1944. V rubrike „Dokumenty“ Michal Miklovič predstavuje celkovo 11 archívnych dokumentov, ktoré čitateľom približujú založenie a prevádzku konšpiračných a prepožičaných bytov rozviedky. V rubrike „Svedectvo“ Martin Lacko spoločne s Jánom Mitáčom predstavujú spomienky redaktora časopisu *Slovenská jednota* Jozefa Kanása na maďarskú okupáciu južného Slovenska v rokoch 1938 - 1945. V ďalšom príspevku v tejto rubrike autorka Barbora Bartová na základe spomienok miestnych obyvateľov odhaľuje život židovskej komunity v Prašiciach. Rubriku „Rozhovor s pamätníkom“ tentoraz vyplní rozhovor Martina Lacka s dôstojníkom ženijného vojska Karolom Kristenom, ktorý v uniforme slovenskej armády prešiel tromi frontami (Poľsko, Sovietsky zväz a Taliansko) a nakoniec vstúpil do radov 1. Čs. armádneho zboru. V rubrike „Recenzie“ si čitatelia môžu prečítať recenziu na publikáciu Petra Juščáka a v rubrike „ÚPN interne“ sa môžu oboznámiť s bohatými aktivitami ÚPN v poslednom období.

12.5.3. Elektronická knižnica

ÚPN v roku 2014 pokračoval v priebežnom zverejňovaní publikácií aj v elektronickej podobe na webstránke www.upn.sk v sekcii Elektronická knižnica ÚPN. Nachádza sa v nej 25 publikácií, ktorých náklad už bol vypredaný. Vypredané publikácie tak zostali k dispozícii záujemcom z radov historikov, študentov i širokej verejnosti. Ide o nasledovné tituly:

- Peter Balun, Gábor Strešňák: November. Očami ŠtB a ulice
- August 68. Okupácia a občiansky odpor na Slovensku v obrazových dokumentoch Archívu Ústavu pamäti národa.
- Róbert Letz: Dokumenty k procesu s katolíckymi biskupmi Janom Vojtaššákom, Michalom Buzalkom a Pavlom Gojdičom
- Martin Lacko - Dotyky s boľševizmom (Dokumenty spravodajstva slovenskej armády 1940 – 1941).
- Michal Schvarc, Martin Holák, David Schriffel - „Tretia ríša” a vznik Slovenského štátu. Dokumenty I.
- Jerguš Sivoš - XII. správa ZNB. Dokumenty k činnosti Správy kontrarozvedky v Bratislave v rokoch 1974 – 1989.
- Martin Lacko - Proti Poľsku. Odrasť ťaženia roku 1939 v denníkoch a kronikách slovenskej armády
- Pavel Žáček: V čele ŠtB. Pád režimu v záznamoch dôstojníka tajnej polície
- Anglán - Spomienky generála Antona Petráka
- Peter Sokolovič: Hlinkova garda 1938 – 1945
- Daniel Atanáz Mandzák - „Agent a špión Vatikánu” – Redemptorista Ján Ivan Mastiliak, slovenský účastník monsterprocesu proti A. A. Machalkovi a spol.
- Michal Milla - Hlinkova mládež 1938 – 1945
- Ján Hlavinka - Židovská komunita v okrese Medzilaborce v rokoch 1938 – 1945
- Matej Medvecký - Spravodajské eso slovenského štátu: Kauza Imrich Sucký
- Martin Lacko - Dezercie a zajatia príslušníkov Zaisťovacej divízie v ZSSR v rokoch 1942 – 1943
- Vladimír Palko, ml. - Bernard Jaško a spol. Odpor proti komunizmu v Zbore národnej bezpečnosti
- Slavomír Michálek - Prípady OATIS
- Zborník z konferencie Juh Slovenska po Viedenskej arbitráži 1938 – 1945
- Zborník Život v Slovenskej republike - Slovenská republika 1939 - 1945 očami mladých historikov IX
- Zborník Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950 – 1989
- 20. výročie Nežnej revolúcie
- Zborník Prenasledovanie cirkví v komunistických štátoch strednej a východnej Európy
- NKVD/KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945 – 1989 Anthology of the international and interdisciplinary Conference
- Moc verzus občan
- Jedno storočie v Prievidzi

12.5.4. Publikačná činnosť pracovníkov

Pracovníci ÚPN v roku 2014 publikovali výsledky svojich výskumov v podobe monografií, štúdií, zborníkových konferenčných referátov, alebo popularizačných článkov. Svoje práce uverejňovali predovšetkým v časopise Pamäť národa, ale aj v publikáciách a

časopisoch iných inštitúcií na Slovensku aj v zahraničí. 25. septembra 2014 boli v bratislavskom Zichyho paláci odovzdané Ceny a prémie Literárneho fondu v oblasti vedeckej a odbornej literatúry za rok 2013. Prémiiu za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2013 v kategórii slovníková a encyklopedická literatúra získala aj monografia pod názvom Slovenskí generáli 1939 – 1945, ktorej autormi je kolektív historikov ÚPN v zložení Peter Jašek, Branislav Kinčok a Martin Lacko. Kniha vyšla v renomovanom Ottovom nakladateľstve v Prahe. V roku 2014 publikovali pracovníci ÚPN nasledovné výstupy:

AAB – vedecká monografia vydaná v domácom vydavateľstve

1. KLUBERT, T.: *Smrť sa volala Schill*. Bratislava: ÚPN, 2014, 242 s.
2. PODOLEC, O.: *Medzi kontinuitou a diskontinuitou... (Politický systém Slovenskej republiky 1939 – 1945)*. Bratislava: Atticum, 2014, 272 s.

ABD – kapitoly vo vedeckých monografiách vydaných v domácich vydavateľstvách

1. JAŠEK, P.: Dejiny 20. storočia. In: SLOBODOVÁ-NOVÁKOVÁ, Katarína (zost.): *Biely Kostol. Vlastivedná monografia obce*. Biely Kostol, 2014, s. 68 – 81.
2. KINČOK, B.: Starý Tekov v období 1. Slovenskej republiky 1939 – 1945. In: BÁTOVSKÁ, J., KINČOK, B. a kol.: *Monografia obce Starý Tekov*. Starý Tekov, 2014, s. 163 – 184.
3. KINČOK, B.: Starý Tekov v tzv. ľudovodemokratickom Československu (1945 – 1948). In: BÁTOVSKÁ, J., KINČOK, B. a kol.: *Monografia obce Starý Tekov*. Starý Tekov, 2014, s. 185 – 191.
4. KINČOK, B.: Starý Tekov v rokoch 1948 – 1968. In: BÁTOVSKÁ, J., KINČOK, B. a kol.: *Monografia obce Starý Tekov*. Starý Tekov, 2014, s. 192 – 204.
5. KINČOK, B.: Devičany v rokoch 1939 – 1945. In: BÁTOVSKÁ, J. a kol.: *Devičany – monografia obce*. Devičany, 2014, s. 130 – 141.

AEC – vedecké práce v zahraničných recenzovaných vedeckých zborníkoch

1. JAŠEK, Peter: Status mniejszości węgierskiej w Czechosłowacji w latach 1968 – 1989. In: SEMCZYSZYN, Magdalena - SYRNYK, Jarosław (zost.): *Między Ideologią a socjotechniką. Kwestia mniejszości narodowych w działalności władz komunistycznych – doświadczenie polskie i środkowoeuropejskie*. Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa – Szczecin – Wrocław, 2014, s. 101 – 113.
2. JAŠEK, Peter: Dissent and Opposition in Slovakia in the Years 1969-1989. In: ŁABĘDZ, Krzysztof – ŚWIDER, Małgorzata (zost.): *Opozycja antykomunistyczna w krajach bloku wschodniego w latach 1945 – 1989*. Kraków, 2014, s. 205 – 218.
3. PODOLEC, O.: Éra kontrolovaného rozvoja. (K politike a legislatívnej činnosti slovenského ministerstva školstva a národnej osvety v rokoch 1939 – 1945). In: TAUCHEN, J. – SCHELLE, K. (zost.): *Období nesvobody*. Ostrava: KEY Publishing, 2014, s. 311 – 322.
4. SIVOŠ, J.: Prvý slovenský policajný generál. In: GALAŠ, R. (zost.): *Almanach příspěvků IX. konference policejních historiků*. Muzeum Policie České republiky, Praha, 2014, s. 180 – 187.
5. ZÁŇ, R. – SIVOŠ, J.: Mjr. Stanislav Sedlák v čele Zemského velitelstva SNB v Brne aneb komunisti na ceste k monopolu moci. In: GALAŠ, R. (zost.): *Almanach příspěvků IX. konference policejních historiků*. Muzeum Policie České republiky, Praha, 2014, s. 198 – 206.
6. SIVOŠ, J.: Reorganizácie bezpečnosti v roku 1953. In: PETRÁŠ, Jiří – SVOBODA, Libor (zost.): *Osm let po válce. Rok 1953 v Československu*. ÚSTR – Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Praha, 2014, s. 27 – 51.

ADE – vedecké práce v zahraničných nekarentovaných časopisoch

1. JAŠEK, P.: Causes and Consequences – Slovak Historiography and the Communist Past. In: *Central European Political Science Review*, Vol. 15, No. 55, 2014, pp. 49 – 59.
2. MIKLOVIČ, M.: S manželom v zahraničí. Profil príslušníčky rozviedky Marie Černej. *Pamäť a dejiny*, VIII, 2014, č. 1, s. 92 – 98.

ADF – vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch

1. BOBÁK, J.: Proces proti Dr. Jozefovi Tisovi a posledné chvíle jeho života. In: *Nové historické rozhľady*, roč. IV, 2014, č. 1, s. 65 – 111.
2. GERBOC, T. – LACKO, M.: Šesť rokov v poľskom podzemí: Ilegálna cesta rehoľníkov Štefana Horvátha SVD, Jozefa Šaba SVD a Róberta Borika SVD za kňazstvom. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 3, s. 46 – 62.
3. JAŠEK, P.: Posledný politický proces komunistického režimu na Slovensku. Perzekúcie členov bratislavskej päťky na jeseň 1989. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 3, s. 33 – 59.
4. JAŠEK, P. – SIVOŠ, J.: Aktivity tajnej cirkvi v predvečer pádu komunistického režimu očami dokumentov Štátnej bezpečnosti. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 3, s. 72 – 99.
5. KINČOK, B.: Žiadosti Gustáva Husáka o prešetrenie jeho prípadu a rehabilitáciu spísané počas výkonu trestu (1954 – 1960). In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 2, s. 48 – 62.
6. MIKLOVIČ, M.: Vybrané dokumenty ku konšpiračným a prepožičaným bytom rozviedky. In: *Pamäť národa*, X, 2014, č. 4, s. 57 - 71.

AEC – vedecké práce v zahraničných recenzovaných vedeckých zborníkoch

1. KINČOK, B.: Takzvaný buržoázny nacionalizmus a vnútrostranícky boj v KSS 1948 – 1951. In: KALOUS, J. - KOCIAN, J. (zost.): *Český a slovenský komunizmus (1921 – 2011)*. Praha, 2012, s. 106 – 116.
2. PODOLEC, O.: K legislatívnym základom postavenia menšinových jazykov a školstva na Slovensku a Podkarpatskej Rusi v medzivojnovom období. In: KNOLL, V. – VALEŠ, V. (zost.): *Naděje právní vědy*. Býkov 2012. Sborník z mezinárodního setkání vědeckých pracovníků konaného ve dnech 9. – 11. 3. 2012 na Zámeckém statku Býkov. Plzeň: Aleš Čeněk 2013, s. 82 – 90 (vyšlo v r. 2014)

AED – vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch

1. JAKUBČIN, Pavol: Prípád „ORDINÁR“. Kapitulný vikár Jozef Ligoš v centre pozornosti ŠtB. In: HRUMJÁK, Ľuboslav (zost.): *Studia theologica Scepusiensia XVI. ThDr. Jozef Ligoš. Spišský kapitulný vikár. Zborník z domácej vedeckej konferencie 34. ročníka Znaky časov*. Spišské Podhradie: Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, 2014, s. 83 – 93.
2. JAŠEK, P.: Normalizácia a pád komunistického režimu. Sonda do problematiky na príklade okresu Trnava. In: HRUBOŇ, A – LEPIŠ, J. – KUBUŠ, M. (zost.): *Slovensko v rokoch neslobody 1938 – 1989 I. Veľké udalosti a fenomény rokov 1938 – 1989 v regiónoch Slovenska*. Bratislava : ÚPN, 2014, s. 129 – 152.
3. JAŠEK, P.: Vasil Biľak v období normalizácie, Nežnej revolúcie a po páde komunistického režimu. In: HRUBOŇ, A. – LEPIŠ, J. – TOKÁROVÁ, Z. (zost.): *Slovensko v rokoch neslobody II. Osobnosti známe – neznáme*. Bratislava: ÚPN, 2014, s. 143 – 167.
4. JAŠEK, P.: Vasil Biľak v období normalizácie, Nežnej revolúcie a po páde komunistického režimu. In: HRUBOŇ, A. – LEPIŠ, J. – TOKÁROVÁ, Z. (zost.):

Slovensko v rokoch neslobody II. Osobnosti známe – neznáme. Bratislava: ÚPN, 2014, s. 143 – 167.

5. PODOLEC, O.: JRD - fenomén povojnového vidieka. In: LYSÝ, M. – POVAŽAN, M. (zost.): *Právo v čase a priestore. Zborník venovaný jubileu JUDr. Jozefa Beňu, CSc.* Bratislava: Atticum, 2014, s. 181 – 193

AFD – publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách

1. PODOLEC, O.: K vzniku a vývoju povojnových národných výborov na Slovensku. Diskontinuita práva a kríza. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2013*, Bratislava: Právnická fakulta UK, 2013, s. 1770 – 1776 (vyšlo v r. 2014).
2. LACKO, M.: Slovenská štátnosť a československý odboj (úvaha o národnom rozkole v roku 1944). In: LACKO, M. – MALATINSKÝ, M. (zost.): *Slovenské národné povstanie a záver vojny na území Žilinského kraja 1944 – 1945*. Žilina: ŽSK, 2014, s. 277 – 289.
3. LABJAK, S.: Sv. Cyril a Metod v dobových dokumentoch. In: *Vedecká konferencia Vzdelávanie – súčasť misie sv. Cyrila a Metoda*, Mojmírovce, 3. – 4. 7. 2013. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava 2014, s. 106 – 110.

BDF – odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch

1. JAŠEK, P. – PODOLEC, O.: Komunistický svet bol svetom pretváranky a dvojitých hodnôt. Rozhovor s tribúnom Nežnej revolúcie Jánom Budajom. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 3, s. 100 – 134.
2. KLUBERT, T.: Správa o bezpečnostných pomeroch na Slovensku. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014 č. 2, s. 43 – 47.
3. LACKO, M.: Prežil vlastnú popravu. Príbeh Štefana Fáreka z Kľaku 1944/1945. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 69 – 85.
4. LACKO, M.: Z novembrového prevratu vyšli víťazne komunisti. Rozhovor s bývalým politickým väzňom Martinom Hagarom. In: *Pamäť národa*, roč. IX, 2013, č. 4, s. 86 – 111.
5. BÁBIK, J. – LACKO, M.: Zápisky a listy kapitána Gustáva Neštiaka z nemeckej internácie (1944 – 1945). In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 1, s. 71 – 101.
6. LACKO, M. – KANDROVÁ, Z.: Viliam Neupauer a jeho príbeh z gulagov 1945 – 1949. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 1, s. 102 – 118.
7. LACKO, M.: Dôstojníkom na štyroch frontoch. Rozhovor s Karolom Kristenom. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 4, s. 100 – 130.
8. LACKO, M. – MITÁČ, J.: Spomienky slovenského redaktora na maďarskú okupáciu 1938 – 1945. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 4, s. 72 – 91.
9. NEUPAUER, F.: „Naša generácia neverila socializmu s ľudskou tvárou, očakávali sme partizánsku vojnu.“ Rozhovor s filmovým vedcom Martinom Cielom. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 2, s. 79 – 89.
10. JAŠEK, P. – SIVOŠ, J.: Aktivity tajnej cirkvi v predvečer pádu komunistického režimu očami dokumentov Štátnej bezpečnosti. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 3, s. 72 – 99.
11. MIKLOVIČ, M.: Vybrané dokumenty ku konšpiračným a prepožičaným bytom rozviedky. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 4, s. 57 – 71.

BED – odborné práce v recenzovaných domácich zborníkoch

1. LACKO, M.: K otázke hodnotenia a charakteru obdobia neslobody v slovenských dejinách 20. storočia. In: HRUBOŇ, A. – LEPIŠ, J. – KUBUŠ, M. (eds): *Slovensko*

v rokoch neslobody I. Veľké udalosti a fenomény rokov 1938 – 1989 v regiónoch Slovenska. Bratislava : ÚPN, 2014, s. 10 – 14.

BHG – odborné práce zverejnené len na internete

1. JAŠEK, P.: Kto bol kto počas Nežnej revolúcie. www.17november1989.sk/sk/kto-bol-kto
2. JAŠEK, P.: Malý slovník pojmov Nežnej revolúcie. www.17november1989.sk/sk/maly-slovník-nejnej-revolucie
3. LACKO, M.: Masaker v Kľaku a Ostrom Grúni. www.upn.gov.sk/sk/21-januar-1945-
4. LACKO, M.: Prvé bombardovanie Slovenska (16. 6. 1944) www.upn.sk/sk/16-jun-1944-bombardovanie-bratislavy
5. LACKO, M.: Začiatok odvliekania Slovákov do ZSSR (13. 9. 1944) www.upn.sk/sk/13-september-1944-odvlecanie-generalov-catlosa-a-turanca-do-moskvy
6. MAKYNA, P.: Tragédia v Mladoňove podľa archívnych dokumentov. OZ PUCHOVO DEDIČSTVO, 28. 8. 2014, Dostupné na: <http://puhovodedicstvo.sk/historia/3529/tragedia-v-mladonove-podla-archivnych-dokumentov/>.
7. BOBÁK, J.: Vojensko-politická misia ministra obrany Slovenskej republiky gen. Ferdinanda Čatloša v Moskve (4. 8. 1944) www.upn.gov.sk/sk/4-august-1944-vojensko-politicka-misia-ministra-obrany-slovenskej-republiky-gen-ferdinanda-catlosa-v-moskve/
8. BOBÁK, J.: 14. mimoriadny zjazd KSC v Prahe – Vysočanoch (22. 8. 1968) www.upn.gov.sk/sk/22-august-1968-14-mimoriadny-zjazd-ksc-v-prahe-vysocanoch/
9. JAŠEK, P.: Bratislavská päťka (14. 8. 1989) www.upn.gov.sk/sk/14-august-1989-bratislavska-paetka/
10. JAŠEK, P.: Okupácia Československa (20. – 21. 8. 1968) www.upn.gov.sk/sk/20-21-august-1968-okupacia-ceskoslovenska/
11. KINČOK, B.: Rozhodnutie o zriadení zvláštneho oddelenia pre hľadanie nepriateľov v KSC pri Ministerstve vnútra (8. 8. 1949) www.upn.gov.sk/sk/8-august-1949-rozhodnutie-o-zriadeni-zvlastneho-oddelenia-pre-hladanie-nepriatelov-v-ksc-pri-ministerstve-vnutra/
12. KINČOK, B.: Vlna zatýkania významných slovenských komunistických politikov a funkcionárov (28. 1. – 6. 2. 1951) www.upn.gov.sk/sk/28-januar---6-februar-1951-vlna-zatykania-vyznamnych-slovenskych-komunistickych-politikov-a-funkcionarov/
13. KINČOK, B.: Proces s tzv. protištatným sprisahaneckým centrom. Rudolf Slánský a spol. (20. – 27. 11. 1952) www.upn.gov.sk/sk/27-november-1952---proces-s-tzv-protistatnym-sprisahaneckym-centrom-rudolf-slansky-a-spol/
14. KLUBERT, T.: Smrť J. V. Stalina (5. 3. 1953) www.upn.gov.sk/sk/5-marec-1953-smrt-j-v-stalina/
15. KLUBERT, T.: Marshallov plán (9. 7. 1947) www.upn.gov.sk/sk/9-jul-1947---marshallov-plan/
16. KLUBERT, T.: Kapitúlácia Nemecka (8. 5. 1945) www.upn.gov.sk/sk/8-maj-1945---kapitulacia-nemecka/
17. KLUBERT, T.: Mníchovská dohoda (30. 9. 1938) <http://www.upn.gov.sk/sk/30-september-1938-mnichovska-dohoda/>
18. LACKO, M.: Medzi obeťami masakra v Novom Sade boli aj Slováci (21. 1. 1942) www.upn.gov.sk/sk/21-januar-1942-medzi-obetami-masakra-v-novom-sade-boli-aj-slovaci/

19. LACKO, M.: Viedenská arbitráž – Mnichov pre Slovensko (2. 11. 1938) <http://www.upn.gov.sk/sk/2-november-1938---viedenska-arbitraz-mnichov-pre-slovensko-/>
20. MAKYNA, P.: 1. transport slovenských Židov do vyhladzovacieho tábora (25. 3. 1942) www.upn.gov.sk/sk/25-marec-1942---1-transport-slovenskych-zidov-do-vyhladzovacieho-tabora/
21. MAKYNA, P.: Vydanie tzv. Židovského kódexu (nariadenia č. 198/1941 Slov. z. o právnom postavení Židov) (9. 9. 1941) www.upn.gov.sk/sk/9-september-1941---vydanie-tzv-zidovskeho-kodexu-nariadenia-c-1981941-slov-z-o-pravnom-postaveni-zidov/
22. NEUPAUER, F.: Deň nespravodlivo stíhaných (13. 4. 1950) www.upn.gov.sk/sk/13-april---den-nespravodlivo-stihanych/
23. PODOLEC, O.: Vyhlásenie Slovenského štátu slovenským snemom (14. 3. 1939) www.upn.gov.sk/sk/14-marec-1939-vyhlasenie-slovenskeho-statu-slovenskym-snemom/
24. PODOLEC, O.: Voľby do Snemu Slovenskej krajiny – prvého slovenského zákonodarného orgánu (18. 12. 1938) www.upn.gov.sk/sk/18-december-1938-volby-do-snemu-slovenskej-krajiny-prveho-slovenskeho-zakonodarneho-organu/

DAI – kvalifikačné práce

1. MAKYNA, P.: Vplyv človeka na krajinu v kultúrnych a historických súvislostiach Slovenska ako didaktický problém primárneho vzdelávania. (Dizertačná práca). Bratislava : Katedra histórie PF UK, 2014, 143 s.

EDI – recenzie v časopisoch a zborníkoch

1. JAŠEK, P.: Recenzia na diela Antonína Benčíka - Téma: Alexander Dubček. Pražská jar '68. „Normalizácia“. Nežná revolúcia '89. (z českého originálu – Utajovaná pravda o Alexandru Dubčekovi. Drama muže, který předběhl svou dobu. Ostrov, Praha, 2001 – preložila Eva Kroupová). Nakladatelství XYZ, Praha, 2010, 349 s.
2. LACKO, M.: Recenzia na memoáre Stanislava Nurka – Osem rokov v gulagoch. Michalovce, 2012. In: *Pamäť národa*, roč. X, 2014, č. 1, s. 122 – 124.
3. MAKYNA, P.: Recenzia publikácie S. Jovankoviča – Dejepis v pedagogických dokumentoch a vyučovaní. In: *Verbum Historiae*. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2012, 120 s. , roč. 2, č. 1/2014, s. 177 – 180.

FAI – redakčné a zostavovateľské práce

1. BOBÁK, J.: Redakčné práce a vyhotovenie poznámkového aparátu do monografie Alexander Števík: Bol to náš deň. Spomienky syna politického väzňa na roky 1989 – 1993.
2. LACKO, M. – IVÁNEK, P. (eds): *Autonómia Slovenska. 75 rokov. Pamätnica zo spomienkovej akadémie v Žiline dňa 4. októbra 2013*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2014, 121 s.+ prílohy
3. LACKO, M. – MALATINSKÝ, M. (zost.): Slovenské národné povstanie a záver vojny na území Žilinského kraja 1944 – 1945. (Zostavili M. Lacko – M. Malatický). Žilina : ŽSK, 2014, 302 s.
4. LETZ, Róbert - PODOLEC, Ondrej - ROGULOVÁ, Jaroslava – VAŠŠ, Martin (zost.). *Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov XII b. Slováci vo víre tridsiatych rokov. Druhé desaťročie Československej republiky*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2014, 367 s.
5. MAKYNA, P.: *Verbum Historiae*, roč. II, 2014, č. 1. (M. Viršínská - P. Makyna - R. Letz). (Spoluzostavovateľ a editor časopisu). Bratislava : KH PF UK, 2014, 196 s.

Dostupné na: http://puchovodedicstvo.sk/wp-content/uploads/Verbum_Historiae_1-2014.pdf

GII – rôzne publikácie a dokumenty

1. LABJAK, S.: Rudolf Fiby, pamätáme. In: *Pamäť národa*, roč. 10, 2014, č. 3, s. 114.
2. LACKO, M.: Doživotie za žiadosť národných práv. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXIX, č. 50, 14. 12. 2013, s. 10.
3. LACKO, M.: Keď krvácal slovenský Zemplín a Spiš. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXIX, č. 10, 15. 3. 2014, s. 11.
4. LACKO, M.: Nie sme zvyškom Česko-Slovenska. In: *Slovenské národné noviny*, roč. XXIX, č. 15 – 16/2014, s. 12.
5. LACKO, M.: Médiá deformujú historické povedomie ľudí. In: *Kanadský Slovák*, 8. 3. 2014, s. 5.
6. LACKO, M.: Prepáčte, že sme si dovolili vytvoriť štát a nenechali sa pohltiť susedmi. In: *Kultúra*, roč. XVII, 2014, č. 8, 16. 4. 2014, s. 5.
7. LACKO, M.: Osobnosti v slovenskej historiografii o období neslobody: Minulosť, súčasnosť a perspektívy výskumu. (Záznam z panelovej diskusie v B. Bystrici dňa 23. 5. 2012). In: *Slovensko v rokoch neslobody 1938 – 1989 II. Osobnosti známe – neznáme*. (Zost. A. Hruboň, J. Lepiš, Z. Tokárová). Bratislava : ÚPN, 2014, s. 276 – 289.
8. LACKO, M.: Uplynulo 70 rokov od 29. augusta 1944. In: *Lubovnianske noviny*, roč. XXXIX, 3. 9. 2014, s. 5.
9. LACKO, M.: Otázka bez odpovede. (Úvaha o zmysle SNP). In: *Kultúra*, roč. XVII, č. 15, 3. 9. 2014, s. 2.
10. LACKO, M.: Tragédia rodiny Vačkovcov. In: *Národný kalendár 2015*, s. 201 – 202.
11. LACKO, M.: Nezlomený bojovník za štátnu samostatnosť. 60 rokov od procesu s Pavlom Jančovičom a spol. In: *Národný kalendár 2015*, s. 198 – 199.
12. MAKYNA, P.: 70 rokov od vydania Osvienčimskej správy Alfréda Wetzlera a Rudolfa Vrbu – Diskusný večer: Svedkovia holokaustu 23. 4. 2014. In: *Pamäť národa*, roč. 10, 2014, č. 2, s. 94 – 95.
13. MAKYNA, P.: Holokaust – Prenasledovanie Židov na Slovensku v rokoch 1938 – 1945. (Didaktický text a celkový návrh informačného letáku pre základné a stredné školy): Ústav pamäti národa 2014.
14. NEUPAUER, F.: Kľúč k životom Vladimíra Jukla a Silvestra Krčméryho. In: *Impulz*, č. 3 – 4/2014, (v tlači).
15. NEUPAUER, F.: Štefan Barnáš – muž solidarity. Dostupné na internete: <<http://www.postoy.sk/content/stefan-barnas-muz-solidarity>>
16. NEUPAUER, F.: Silvo a Vlado – umenie vytvárania vzťahov. Dostupné na internete: <<http://www.postoy.sk/content/frantisek-neupauer-silvo-vlado-umenie-vytvarania-vztahov>>
17. NEUPAUER, F. 2014. V Slovenskej Vsi pripomenú biskupa, ktorý bol počas totality perzekvovaný. Dostupné na: <<http://tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20140314042>>
18. NEUPAUER, F.: Zomrel nenápadný hrdina, osobnosť Sviečkovej manifestácie. Dostupné na internete: <http://www.info.sk/sprava/478810/zomrel-nenapadny-hrdina-osobnost-svieckovej-manifestacie>
19. NEUPAUER, F.: Zomrel kňaz Rudolf Fiby. Dostupné na internete <http://www.postoy.sk/content/zomrel-knaz-rudolf-fiby-sf-osobnost-svieckovej-manifestacie>

20. NEUPAUER, F.: Tri dimenzie zodpovednosti ako odkaz Sviečkovej manifestácie. Dostupné na internete: <http://www.postoy.sk/content/tri-dimenzie-zodpovednosti-ako-odkaz-svieckovej-manifestacie>
21. OBŠITNÍK, L.: Ivana Miláčková o ceste do Osvienčimu a Krakova: Nechceme, aby ľudia zabudli. 23.8.2014. Dostupné na <http://www.postoy.sk/content/ivana-milackova-o-ceste-do-osviencimu-krakova>
22. OBŠITNÍK, L.: Príďte si uctiť Krčméryho a Jukla do Šintavy. 9.9.2014. Dostupné na <http://www.postoy.sk/content/sintava-bude-mat-namestie-krcmeryho-a-jukla>
23. OBŠITNÍK, L., DEMKO, M.: Jerguš Sivoš: ŠtB do poslednej chvíle bránila záujmy KSC, November 89 sa snažila zvrátiť. 28.11.2014. Dostupné na <http://www.postoy.sk/content/jergus-sivos-stb-do-poslednej-chvile-branila-zaujmy-ksc>

12.5.5. Produkcia, projekcie a distribúcia dokumentárnych filmov

V rámci výroby audiovizuálnych formátov sa ÚPN v roku 2014 zameriaval na produkciu dokumentárnych filmov s cieľom prezentovať ich postupne širokej verejnosti prostredníctvom televízneho vysielania, filmových festivalov, verejných projekcií a vydávania DVD nosičov. Vďaka technickému vybaveniu si ÚPN sám zabezpečoval produkčné a postprodukčné práce. V rámci poskytovania licencií na externé projekty spojených s prezentáciou dokumentárnych filmov ÚPN prebiehala spolupráca s režisérom Igorom Sivákom, na dokumentárnom filme o histórii Rusínov. Pokračovala príprava a realizácia dokumentárneho filmu o pašovaní literatúry. K filmu prebehol zber materiálu a čiastočný rešerš vo filmových archívoch. Vytvorený bol scenár a nakrútila sa značná časť výpovedí pamätníkov (oral history), v súčasnosti prebieha strih filmu. V roku 2014 boli filmy z produkcie ústavu zaradené do vysielania televíznych staníc RTVS, TV LUX, TA3 a TV NOE. Boli prezentované aj v rámci filmových prehliadok „Festivalu slobody“, festivalu „Jeden svet“ a festivalu „V znamení ryby“. Popritom boli filmy z produkcie ústavu premietané v rámci prednášok, besied, sympózií, či spomienkových stretnutí, ktoré po celom Slovensku i v zahraničí organizoval ústav, alebo iné kultúrne, či vzdelávacie inštitúcie a občianske združenia. V roku 2014 bol najčastejšie prezentovaný videofilm November plus 20 v súvislosti s 25. výročím Nežnej revolúcie. DVD nosiče boli distribuované samostatne, ale aj ako príloha jednotlivých čísiel časopisu Pamäť národa. Pokračovala mediálna spolupráca s internetovými médiami a TV LUX, TV NOE, DOKU CS, RTVS, Rádiom Lumen a Katolíckymi novinami. ÚPN aj v roku 2014 spolupracoval na tvorbe nasledovných dokumentárnych cyklov, publicistických relácií a hraných filmov s verejnoprávnymi a komerčnými televíznymi stanicami v nasledovných projektoch:

- J. Lihosit - dokument o ceste Alexandra Dubčeka na slávnostné udelenie čestného doktorátu univerzitou v Bologni,
- L. Moravčíková - dokument o komunistickej aktivistke, fotografke a neskôr záujmovej osobe ŠtB Irene Blühovej,
- P. Gregorovič - dokument o Dežovi Hoffmanovi a festivale Bratislavská Lýra,
- M. Plančíková - dokument z cyklu Fetiše socializmu o mieste čs. spartakiády, skautoch a depešákoch v plánoch bezpečnostných zložiek,
- A. Žigová – dokument Salto Mortale!, ktorý mal premiéru na festivale Jeden svet v Bratislave,

Spolupráca spočívala v odbornej konzultácii, vo vyhľadávaní a vyhodnocovaní archívnych dokumentov, ale aj posudzovaní scenárov k filmom.

12.5.6. Zaznamenávanie výpovedí svedkov obdobia neslobody

V roku 2014 sa nakrútilo a uložilo v archíve ústavu 51 svedeckých výpovedí. Nakrúcanie sa realizovalo v súčinnosti s projektom Hľadanie pravdy. Súčasťou úlohy bolo legislatívne a administratívne ošetrenie svedectva a jeho zaradenie do databázy audiovizuálneho archívu a vytvorenie kópie svedeckej výpovede pre účely jej ďalšieho spracovania. Výber pamätníkov prenasledovaných pre ich politické, či náboženské presvedčenie závisel od výšky veku a ich zdravotných dispozícií. V rámci spolupráce so zahraničnými Slovákmi uskutočnili pracovníci referátu Oral history v dňoch 29. septembra – 4. októbra 2014 pracovnú cestu do Rumunska, kde nakrútili výpovede pamätníkov z radov Slovákov žijúcich v Rumunsku v Bihorskej oblasti, ktorých vybrali v úzkej spolupráci s Demokratickým zväzom Slovákov a Čechov v Rumunsku a Slovenským veľvyslanectvom v Bukurešti. V súčasnosti je nakrútených 442 svedeckých výpovedí v celkovej dĺžke viac ako 800 hodín audiovizuálnych záznamov. Audiovizuálny archív ÚPN obsahuje svedectvá politických väzňov a občanov prenasledovaných pre svoju politickú alebo náboženskú príslušnosť. Databáza svedeckých výpovedí registruje svedectvá vojakov z druhej svetovej vojny, kňazov a rehoľníkov, intelektuálov, emigrantov, ľudí odvečených do koncentračných táborov alebo do gulagov. Výpovede slúžia na bádateľské, osvetové a vzdelávacie účely, prípadne na výrobu dokumentárnych filmov. V roku 2014 sa zdigitalizovalo 102 v archíve uložených svedeckých výpovedí, ktoré sa neskôr v rámci digitalizácie kultúrneho dedičstva budú podrobne popisovať a zverejňovať. Zároveň sa začali prípravné práce na projekte pre novú výzvu v oblasti digitalizácie audiovizuálneho dedičstva. V spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied sa pokračovalo v prepise zaznamenaných audiovizuálnych svedectiev do písomnej elektronickej podoby za účelom ich podrobného spracovania na vedecké a bádateľské účely historikov, študentov, žurnalistov a pod. Do konca roka 2014 bolo realizovaných už celkom 214 prepisov. V roku 2014 bolo prepísaných 9 svedeckých výpovedí. Pre zaregistrovaných užívateľov sú prepisy dostupné spolu s uverejnenými životopisnými svedectvami pamätníkov na stránke portálu www.memoryofnation.eu, čo súvisí so zapojením sa ústavu do medzinárodného projektu Pamäť národa (Memory of Nation), ktorého cieľom je prehľadnou a zrozumiteľnou formou sprístupniť bádateľom aj širokej verejnosti formou internetového portálu individuálne svedectvá pamätníkov významných dejinných udalostí 20. storočia (celé nahrávky, ukážky nahrávok, fotografie, denníky, archívne dokumenty atď.). V rámci úlohy prezentácie a produkcie krátkych videoformátov na web stránke ústavu boli pri príležitosti 25. výročia 17. novembra 1989 vyprodukované a sprístupnené svedectvá priamych účastníkov. Realizovala sa koprodukčná spolupráca s režisérom Igorom Sivákom na dokumentárnom filme o histórii Rusínov a spolupráca s režisérkou Alenou Čermákovou na dokumentárnom filme o donovi Antonovi Srholcovi. V súvislosti s projektom – Hľadanie pravdy bolo pripravených na webovú stránku 23 zostrihov pamätníkov, ktoré sa stanú súčasťou webovej prezentácie pod názvom – Svedkovia z obdobia neslobody. Boli vyrobené filmové medailóny o Silvestrovi Krčmérym a Vladimírovi Juklovi. Oba krátke filmy boli zverejnené na webovej stránke ÚPN.

12.6. Verejné aktivity, osвета a vzdelávanie

V záujme plnenia úloh ÚPN v oblasti verejnej prezentácie výskumných a bádateľských výstupov, osvety a vzdelávania mládeže a spoločnosti a zvlášť budovania živej pamäti národa sa aj v roku 2014 realizovali aktivity, ktoré boli súčasťou plánu činnosti, projektov, alebo vyplývali z dohôd o spolupráci s partnerskými inštitúciami, či subjektmi so záujmom o spoluprácu s ústavom. Medzi nosné formy patrili podujatia organizované pri príležitosti výročí, tematické výstavy, projekcie dokumentárnych filmov v rámci filmových festivalov,

diskusné podujatia pre laickú verejnosť, umožňovanie exkurzií, či vzdelávacie a prednáškové aktivity. Uskutočnili sa prednášky na školách v Bratislave, Ivanke pri Dunaji, Púchove a Trenčíne a na festivale Bratislavské Hanusove dni pri príležitosti 70. výročia úteku dvoch slovenských Židov Rudolfa Vrba a Alfréda Wetzlera z koncentračného tábora Auschwitz, a následne 25. apríla pri príležitosti výročia publikovania tzv. Správy Wetzler – Vrba, ktorá zohrala medzinárodný a historický význam. V roku 2014 ÚPN zrealizoval prípravu a vydanie informačných letákov k podpore osvetových a vzdelávacích projektov pre študentov a pedagógov rôznych stupňov škôl na témy a historické udalosti súvisiace s obdobím neslobody s cieľom zoznámiť mladú generáciu s prejavmi a následkami totalitných režimov v rokoch 1939 - 1989.

12.6.1. Projekty

V roku 2014 boli v ÚPN spracované návrhy projektov v záujme získania grantových finančných prostriedkov v oblasti osvetových a vzdelávacích projektov od nadácií Visegrad fund, Konrad Adenauer Stiftung, Audiovizuálny fond, Európska sieť Pamäť a Solidarita ENRS, Európa pre občanov. Z podaných návrhov boli podporené 3, z toho 1 Radou pre masmédiá Konferencie biskupov Slovenska (nakrútenie dokumentárneho filmu) a 2 podporila organizácia Pamäť a solidarita (Festival slobody a informačno vzdelávacie skladačky). V roku 2014 prebiehali práce na nasledovných schválených projektoch:

a) Spolupráca na projekte s názvom "Rozvoj spolupráce s Post-sovetskými zememi prostredníctvom portálu Pamäť národa".

V spolupráci s OZ Post Bellum a Ústavom pro studium totalitních režimů bol pripravený projekt, v rámci ktorého sa má nakrútiť 5 svedeckých výpovedí pamätníkov a štandardne ich uložiť na portál Pamäť národa (www.memoryofnation.eu). Ďalšie spracovanie nakrútených pamätníkov, ich životopis, protokol, príbeh pamätníka a podobne zabezpečí prostredníctvom externých spolupracovníkov ÚPN. Projekt bude realizovaný pod podmienkou úspešného získania finančných prostriedkov z Medzinárodného vyšehradského fondu.

b) Projekt – Hľadanie pravdy určený pre stredné a vysoké školy

Multimediálny projekt o obetiach totalitných režimov, určený pre vysokoškolákov. Výstupy: Usporiadanie prednášok, seminárov a workshopov spojených s filmovými projekciami na vysokých školách. V rámci projektu Hľadanie pravdy sa v siedmich univerzitných mestách zrealizovali projekcie filmových dokumentov spojených s prednáškami ich spolutvorcov. Dokumentárne filmy zachytávajú obdobie neslobody od roku 1939 do novembra 1989. Cieľom projektu je prebudiť záujem študentov, pedagógov, odbornej a širokej verejnosti o čo najobjektívnejšie prehodnotenie obdobia neslobody na Slovensku. Okrem vysokých škôl s rovnakým programom sú pozývaní naši pracovníci na základné a stredné školy najmä v Bratislave a v blízkom okolí. V roku 2014 tak boli zrealizované podujatia v Ružomberku (Katólicka univerzita), Prešove (Univerzitné pastoračné centrum), Košiciach (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika), Trnave (Trnavská univerzita, Univerzita sv. Cyrila a Metoda), Nitre (Univerzita Konštantína Filozofa), Žiline (Stredná priemyselná škola stavebná), Bytči (gymnázium), Leviciach (Obchodná akadémia) a Hlohovci (Základná škola sv. Jozefa).

c) Vydanie informačných letákov pre študentov a pedagógov na témy z obdobia neslobody

Projekt k podpore osvetových a vzdelávacích aktivít pre študentov a pedagógov rôznych stupňov škôl na témy a historické udalosti súvisiace s obdobím neslobody s cieľom zoznámiť mladú generáciu s prejavmi a následkami totalitných režimov v rokoch 1939 -

1989. Autori z radov odborných vedeckých pracovníkov ÚPN zvolili jednoduchú a prítlačivú formu opisu skutočností a konkrétnych prejavov porušovania ľudských práv a náboženských slobôd, praktik nacistické a komunistického režimu, dejinných súvislostí, či obetí aj v medzinárodnom kontexte. Letáky sú určené najmä pre študentov a pedagógov základných a stredných škôl. Projekt je súčasťou osvetových a vzdelávacích projektov ÚPN, ktorého cieľom je prítlačivou a efektívnou formou sprístupniť mladej generácii obdobie neslobody v kontexte národných aj medzinárodných súvislostí. V roku 2014 boli spracované témy „Holokaust“, „Kolektivizácia“, „Prenasledovanie cirkví“, „Sviečková manifestácia“, „Pád komunizmu a Nežná revolúcia v roku 1989“, „Rok 1968 v Československu“. Letáky boli vydané v tlačenej podobe v náklade 4000 kusov v slovenskej a 1500 kusov v anglickej verzii. V elektronickej podobe boli sprístupnené na stiahnutie aj na webstránke ÚPN. Ich vydanie bolo súčasťou spoločného projektu a bolo finančne podporené organizáciou Európska sieť Pamäť a Solidarita (ENRS).

12.6.2. Podujatia pri príležitosti výročí

Pri príležitosti výročí udalostí spojených s obdobím neslobody sa ÚPN aj v roku 2014 aktívne podieľal, aj prostredníctvom účasti svojich pracovníkov, na aktivitách, pietnych spomienkach, či pietnych aktoch na území Slovenska. Každoročné a už tradičné aktivity boli spojené v marci s 26. výročím Sviečkovej manifestácie, v auguste s výročím augusta 1968 a v novembri s 25. výročím Nežnej revolúcie. Pri týchto príležitostiach boli k pamätníkom a pamätným tabuliam položené vence aj v mene ústavu, odzneli príhovory, alebo prednášky historikov. Pracovníci ústavu boli zapojení aj do organizácie sprievodných podujatí (viď chronológia najdôležitejších udalostí) pri príležitosti pamätných dní pripomínajúcich si obeť obdobia neslobody. V novembri 2014 sa ÚPN zhostil organizácie II. ročníka multižánrového Festivalu slobody, ktorý tvorili filmová prehliadka, diskusie, pietne akty, oceňovania účastníkov protikomunistického odboja, výstava, či zádušná sv. omša za obeť komunizmu a udeľovanie Ceny ÚPN. Zástupcovia ústavu boli účastní aj na iných spomienkových zhromaždeniach a podujatiach pri príležitosti 25. výročia Nežnej revolúcie v Bratislave a Devínskej Novej Vsi. Propagácia činnosti ÚPN spojená s predajom publikácií na verejnosti sa uskutočnila aj na podujatí Starý Tekov 2014, počas celoštátnych osláv 70. Výročia SNP v Banskej Bystrici, v rámci knižného veľtrhu Bibliotéka 2014 v Bratislave, či na Dňoch slovenskej literatúry v Bratislave v októbri 2014.

12.6.3. Výstavy

ÚPN v roku 2014 reінštaloval tematické výstavy dokumentujúce historické medzníky obdobia neslobody. Verejnosti tak boli sprístupnené nasledovné výstavy:

- a) Sviečková manifestácia 1988
Bratislava, Dom Quo Vadis, 1. 3. – 30. 4. 2014, reінštalácia;
- b) Prísne tajné!
Topoľčany, Tribečské múzeum, 1. 3. – 31. 5. 2014, reінštalácia;
- c) Protikomunistický odboj na Slovensku
Rajecké Teplice, 1. 10. – 30. 11. 2014, reінštalácia;
- d) Sviečková manifestácia 1988
Trenčín, Mestská veža, 1. – 30. 11. 2014, reінštalácia;

12.6.4. Festivaly

Pri príležitosti 25. výročia Nežnej revolúcie bol 12. novembra 2014 v Kultúrnom Dome v Bratislave – Dúbravke slávnostne otvorený Festival slobody 2014, ktorého organizátorom bol už po štvrtý krát Ústav pamäti národa. Nad jeho konaním prevzali záštitu prezident republiky Andrej Kiska, minister kultúry Marek Maďarič a primátor hlavného mesta Bratislava Milan Ftáčnik. Na otvorení festivalu sa zúčastnili aj podpredsedovia Národnej rady SR Erika Jurinová a Ján Figeľ, veľvyslankyňa Českej republiky Lívia Klausová, veľvyslanec Irackej republiky Mohammed al Robaiee, veľvyslanec Poľskej republiky Tomáš Chlon, zástupcovia politických väzňov a účastníkov protikomunistického odboja a široká verejnosť. Na záver otváracieho ceremoniálu predstavil veľvyslanec Poľskej republiky na Slovensku Tomáš Chlon úvodný film festivalovej filmovej prehliadky z poľskej produkcie pod názvom Walesa, človek z nádeje. Po premiére filmu o bývalom poľskom predákovi Solidarity a prezidentovi sa účastníci slávnostného otvorenia festivalu stretli na slávnostnej čaši vína. Filmová prehliadka ponúkla v rámci dopoludňajších blokov najmä pre študentov základných a stredných škôl možnosť vzhliaďnuť projekcie krátkometrážnych dokumentárnych filmov z produkcie ÚPN o základných a kľúčových momentoch dejín Slovenska v 20. storočí, najmä však v čase neslobody počas komunistického režimu. Mohli tiež vidieť celovečerné hrané, či dokumentárne filmy, prostredníctvom ktorých sa mohli zoznámiť s takými témami, ako holokaust, prenasledovanie cirkví, či udalosti novembra '89. Po každej projekcii filmu bola vytvorená možnosť diskutovať s osobnosťami, historikmi a tvorcami. Počas ďalších dní festivalovej prehliadky boli predstavené aj filmy z domácej i zahraničnej produkcie. V ďalších dňoch festivalu bola otvorená výstava fotografií Jozefa Mýtneho z revolučných dní roku 89 v Bratislave vo výstavnom priestore budovy RTVS. Uskutočnila sa multimedialná prezentácia projektu „Prevrat“, ktorá pomocou autorských ilustrácií, archívnych dokumentov, dobových fotografií a filmových záberov mapovala turbulentné obdobie dožívajúceho komunistického režimu, Nežnú revolúciu, postupnú transformáciu a zavádzanie demokratických pravidiel do spoločnosti. Pri pamätnej tabuli na budove Univerzity Komenského na Šafárikovom námestí si zástupcovia Ústavu pamäti národa, Univerzity Komenského a študentov pripomenuli študentský pochod zo 16. novembra 1989. Umelecká skupina Old stars z Prahy odohrala dokumentárnu drámu o súdnom procese s vedúcimi tábora v Osvienčime pod názvom Přelíčení. Herci divadla SKRAT uviedli divadelnú hru pod názvom Vnútro vnútra inšpirovanú nevyšetrenou vraždou kňaza Přemysla Coufala bývalou ŠTB. V závere festivalu sa uskutočnila diskusia s osobnosťami, ktoré sa zaslúžili o pád komunizmu v Česku, Maďarsku, Nemecku, Poľsku a na Slovensku. V predvečer Dňa boja za slobodu a demokraciu a spomienky na udalosti 17. novembra 1989 vyvrcholil 16. novembra 2014 IV. ročník Festivalu slobody, ktorý zorganizoval Ústav pamäti národa. Vyvrcholenie festivalu začalo pontifikálnou sv. omšou, ktorú za účasti podpredsedu Národnej rady SR Jána Figeľa, zástupcov diplomatického zboru, účastníkov protikomunistického odboja, politických väzňov a širokej verejnosti v Kostole Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave celebroid bratislavský arcibiskup Mons. Stanislav Zvolenský. Sv. omšou spoločne poďakovali Bohu za dar slobody a prosili za tých, ktorí pre ňu trpeli, a svojimi postojmi, príkladom a obetou ju pomohli dosiahnuť. Program pokračoval v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca slávnostným galavečerom, počas ktorého predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa Ondrej Krajňák za účasti podpredsedov Národnej rady SR Jána Figeľa a Eriky Jurinovej, poslancov Jany Šípošovej a Alojza Hlinu, zástupcov Európskej siete Pamäť a solidarita, Ústavu pro studium totalitních režimů z Českej republiky, Inštitútu pamäti národa z Poľskej republiky, účastníkov protikomunistického odboja a politických väzňov a ďalších hostí odovzdal Ceny ÚPN a pamätné listy. V kategórii Statočný v našej pamäti a v našom srdci – cenu za odpor proti neslobode si prevzal Ján Vecan za odvahu a statočnosť pri distribúcii náboženskej literatúry v období neslobody. Cenu za prínos pre zachovanie pamäti národa

prevzal Ján Šimulčík za výskum a dokumentovanie prenasledovania veriacich a tajnej Cirkvi v období neslobody. V kategórii Statočný v našej pamäti a v našom srdci – mimoriadne ocenenie in memoriam získal Don Anton Hlinka, SDB, saleziánsky kňaz za informovanie prostredníctvom zahraničných rozhlasových staníc o prenasledovaní veriacich počas komunistického režimu. Krajňák odovzdal aj 14 pamätných listov účastníkom protikomunistického odboja a tým, ktorí boli nútení znášať utrpenie spôsobené komunistickým režimom v období neslobody v podobách násilného vysídlenia, odsúdenia na tresty odňatia slobody a následného väznenia, ponižujúcej službe v Pomocných technických práporoch a táboroch nútených prác, prenasledovania represívnymi orgánmi komunistickej moci, alebo spoločenskej diskriminácii z politických dôvodov. Slávnostný galavečer bol ukončený recepciou a spoločenským stretnutím. Slávnostný koniec Festivalu slobody tak odštartoval spomienkové podujatia na udalosti novembra 89, na ktoré sa účastníci festivalu mohli na jednotlivých aktivitách pripraviť a naladiť. IV. ročník Festivalu slobody sa úspešne skončil a jeho konanie prispelo k budovaniu a zachovaniu pamäti národa na totalitný komunistický režim pre budúce generácie. Ústav pamäti národa po prvýkrát v rámci nedávno ukončeného Festivalu slobody 2014 v Bratislave usporiadal v závere mesiaca november medzinárodné filmové prehliadky aj v mestách Nitra, Ružomberok a Košice. Podobne ako v Bratislave, aj v týchto mestách boli dopoludňajšie programy venované filmovým projekciám pre študentov základných a stredných škôl. Ich súčasťou boli aj následné diskusie s historikom ÚPN Petrom Jašekom, ktorý študentom približoval okolnosti vedúce a dokumentujúce pád komunizmu v novembri 1989. Večerné programové aktivity boli otvorené pre širokú verejnosť. Diváci mohli vzhliadnuť projekcie filmov, akými boli napríklad film Sovietsky príbeh, ktorý je šokujúcim svedectvom o zločinoch stalinizmu, alebo film Lyrik, ktorý je portrétom historika Jána Mlynárika a zároveň portrétom Československa, ďalej film November+20 z dielne ÚPN o udalostiach pred, počas a po Novembri'89. Po projekciách sa prítomní diváci zúčastňovali tiež diskusií s regionálnymi protagonistami udalostí Novembra 1989, s predsedom Správnej rady ÚPN Ondrejom Krajňákom a historikom ÚPN Petrom Jašekom. Večerný program bol vo všetkých mestách uzavretý projekciou nového česko-slovenského filmu s názvom Fair play, ktorý približuje neľahký údel vrcholových športovcov v bývalom Československu. V Nitre sa diváci na besede po premietaní filmu mali možnosť stretnúť aj z hlavnou predstaviteľkou filmu, herečkou Judit Bárdos, ktorá v diskusii priblížila momenty z nakrúcania filmu. Programové aktivity Festivalu slobody 2014 uskutočnené vo vybraných regiónoch a mestách Slovenska sa stretli so živým záujmom verejnosti a na ich organizácii participovali viacerí organizační partneri pôsobiaci v regiónoch v oblasti kultúry. Festival slobody 2014 v regiónoch navštívilo viac ako 600 záujemcov o históriu a zachovanie živej pamäti na obdobie neslobody, čo bol aj hlavný cieľ a zmysel tohto ročníka festivalu a jeho tvorcovia sú už teraz rozhodnutí v našartovanom trende pokračovať aj v budúcich rokoch. Festival slobody 2014 tak splnil svoj cieľ v duchu zámeru, aby nebol len nostalgických spomínaním na minulosť, ale skôr pohľadom do zrkadla, aby aj dnešná generácia z poznania našej minulosti lepšie pochopila súčasnosť.

12.6.5. Diskusné podujatia

V roku 2014 ÚPN organizoval diskusné podujatia zamerané na prezentáciu výsledkov vedeckého výskumu a názorov na historické udalosti obdobia neslobody. Pokračovalo sa v cykle diskusií v Bratislave a v Košiciach pod názvom Diskusné večery ÚPN. Diskusie v rámci tohto cyklu sa konali v mesačných intervaloch (s výnimkou decembra) spravidla posledný štvrtok v mesiaci. Diskusie prebiehali v priestoroch Poľského inštitútu. Podobne sa pokračovalo v cykle diskusií uskutočňovaných v spolupráci s Verejnou knižnicou Jána Boccacia a Dejepisným spolkom v Košiciach. Diskusie prebiehali v priestoroch Verejnej knižnice Jána Boccacia. Okrem tohto projektu ÚPN zorganizoval aj ďalšie diskusné

podujatia, prednášky a besedy na Slovensku aj v zahraničí so zameraním na konkrétne cieľové skupiny. V roku 2014 sa tak uskutočnili nasledovné podujatia diskusného charakteru na nasledujúce témy:

- a) Bojovali za Horthyho. Služba občanov z južného Slovenska v maďarskej armáde v rokoch 1939 – 1945
Bratislava, 30. januára 2014
Diskutujúci: PhDr. Martin Lacko, PhD. (ÚPN); Mgr. Zoltán Kőrös (Fórum inštitút pre výskum menšín);
- b) Proces s „vlastizravnými“ biskupmi J. Vojtaššákom, M. Buzalkom a P. Gojdičom
Bratislava, 27. február 2014
Diskutujúci: Prof. PhDr. Róbert Letz (Pedagogická fakulta UK); Mgr. Norbert Kmet', CSc. (Ústav politických vied SAV)
- c) Bratislavský Veľký piatok – Sviečková manifestácia 25. marca 1988
Bratislava, 27. marec 2014
Diskutujúci: PhDr. Ing. Ján Šimulčík, PhD. (spisovateľ); Mgr. Peter Jašek, PhD. (ÚPN)
- d) Svedkovia Holocaustu: Jan Karski, Rudolf Vrba, Alfréd Wetzler, Czeslaw Mordowicz, Arnošt Rosin
Bratislava, 23. apríl 2014
Diskutujúci: Prof. PhDr. Eduard Nižňanský (Filozofická fakulta UK); Dr. Sławomir Łukasiewicz (Ústav národnej pamäti, Lublin); Mgr. Pavol Makyna (ÚPN)
- e) Zradcovia a zapredanci. Proces s tzv. buržoáznymi nacionalistami na Slovensku
Bratislava, 29. máj 2014
Diskutujúci: PhDr. Jan Kalous, PhD. (ÚSTR, Praha); Mgr. Branislav Kinčok (ÚPN)
- f) Nádej prišla zo severu. Pád komunistického režimu v Poľsku a jeho ohlas v ČSSR
Bratislava, 25. jún 2014
Diskutujúci: Jan Litiński (poradca prezidenta Poľskej republiky); Ján Budaj (viceprimátor Bratislavy); PhDr. Petr Blažek, PhD. (ÚSTR, Praha)
- g) Jozef Tiso a Slovenské národné povstanie
Bratislava, 25. septembra.2014
Diskutujúci: PhDr. Anton Hrnko, CSc. (Matica Slovenská), PhDr. Tomáš Klubert, PhD. (ÚPN)
- h) "Bratislavská päťka." Posledný politický proces na Slovensku
Bratislava, 30. októbra 2014
Diskutujúci: Prof. PhDr. Miroslav Kusý, JUDr. Ján Čarnogurský, Mgr. Peter Jašek, PhD. (ÚPN)
- i) Trestnoprávne vyrovnávanie sa s komunistickou minulosťou
Bratislava, 20. novembra 2014
Diskutujúci: Plk. JUDr. Pavel Bret (ÚDVZK, Praha), Mgr. Peter Užák (Generálna prokuratúra SR), Ing. Marián Gula (ÚPN)

- j) Spisovatelia v politike
 Košice, 23. január 2014
 Diskutujúci: Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD. (FF PU); prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc. (FF UPJŠ)
- k) Šport a politika
 Košice, 20. február 2014
 Diskutujúci: Jozef Móder (futbalista, majster Európy 1976) a Igor Liba (hokejista, dvojnásobný olympijský medailista, majster sveta 1985)
- l) Miesto 14. marca 1939 v slovenských dejinách
 Košice, 20. marec 2014
 Diskutujúci: Doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD. (FF UPJŠ) a Mgr. et Mgr. Ondrej Podolec, PhD. (ÚPN)
- m) Draho zaplatená sloboda. Prechod frontu územím Slovenska 1944 – 1945
 Košice, 22. máj 2014
 Diskutujúci: doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD. (UPJŠ v Košiciach) a Mgr. Branislav Kinčok (ÚPN)
- n) Tradícia autonómie na Podkarpatskej Rusi
 Košice, 24. jún 2014
 Diskutujúci: prof. Dr. Paul Magocsi (Univerzita Toronto), PaedDr. Marián Gajdoš, CSc. a PhD. Stanislav Konečný, CSc. (obaja Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach)
- o) Povstanie a okupácia. Slovensko v rokoch 1944 – 1945
 Dátum konania: 23. september 2014
 Diskutujúci: doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD. (Katedra histórie FF UPJŠ v Košiciach) a Ondrej Podolec, PhD. (Ústav pamäti národa).
- p) Historici a pamätníci. Význam oral history v historickom výskume
 Dátum konania: 21. október 2014
 Diskutujúci: PhDr. Slávka Otčenášová, M.A., PhD. (FF UPJŠ v Košiciach) a Mgr. Eduard Stano, ThLic. (Ústav pamäti národa).
- q) Názov: Ťažké päťdesiate roky...
 Dátum konania: 25. november 2014
 Diskutujúci: doc. PhDr. Dušan Janák, Ph.D. (Slezská univerzita v Opave) a PhDr. Richard Pavlovič, PhD. (Štátny archív v Prešove, pobočka Svidník).
- r) Názov: Putovanie z neslobody. Masové náboženské púte počas komunistického režimu
 Dátum konania: 16. december 2014
 Diskutujúci: ThDr. Peter Borza, PhD. (Prešovská univerzita v Prešove) a Mgr. Pavol Jakubčín, PhD. (Ústav pamäti národa).

12.6.6. Exkurzie

V roku 2014 sa uskutočnili exkurzie predovšetkým do Archívu ÚPN. Cieľom exkurzií bolo oboznámiť záujemcov s poslaním a významom ústavu. Archív ÚPN za týmto účelom navštívilo 84 návštevníkov. 27. januára – Stredná priemyselná škola strojnícka – 36 účastníkov, 05. júna – predstavitelia organizácie Justice and Accountability Commission Iraq

– 5 účastníkov, 14. októbra – Katedra histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – 21 účastníkov, 15. októbra – Katedra histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – 11 účastníkov, 10. decembra – Katedra Archívnictva a pomocných vied historických Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave študenti kurzov „*Pramene historickej geografie Slovenska*“, „*Historickej demografie a štatistiky*“ a „*Totalitných inštitúcií na Slovensku*“ – 11 účastníkov.

12.6.7. Vzdelávacie a prednáškové aktivity

V roku 2014 pokračoval ÚPN v prednáškových a vzdelávacích aktivitách zameraných na študentov stredných a vysokých škôl. V zimnom semestri akademického roka 2013/2014 ÚPN v spolupráci s Katedrou politológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave zabezpečoval výučbu povinne voliteľného predmetu Politická represia na Slovensku (1939 – 1989). Štruktúru predmetu tvorili prednášky o organizácii a činnosti ÚPN, protizidovských opatreniach, Ústredni štátnej bezpečnosti, monsterprocesoch, táboroch nútenej práce, ochrane štátnej hranice, činnosti kontrarozviedky a rozviedky ŠtB, normalizácii a páde komunistického režimu. Predmet absolvovali študenti študijných odborov politológia, dejiny a teória umenia, etika a morálna filozofia. Voľným pokračovaním v letnom semestri je povinne voliteľný predmet Vyrovnanie sa s totalitou minulosťou. V rámci projektu Hľadanie pravdy boli uskutočnené prednášky na Trnavskej univerzite v Trnave a Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Odborní pracovníci ústavu poskytovali konzultácie a vedenie študentov pri výskume a spracovaní bakalárskych prác. Na akademickej pôde slovenských univerzít v Trnave, Nitre, Ružomberku, Prešove a Košiciach sa v mesiaci máj uskutočnila séria prednášok spojená s filmovou projekciou a následnou diskusiou na tému „November 1989 a pád komunizmu“. Prednášky boli určené pre vysokoškolskú mládež v súvislosti s blížiacim sa 25. výročím tohto dôležitého medzníka v našich dejinách. ÚPN v roku 2014 uskutočnil prednášky na rôznych typoch škôl na rôznych miestach Slovenska na nasledovné témy:

- 27. 1. 2014, SIVOŠ, Jerguš: prednáška pre študentov o Tábory nútenej práce na Slovensku 1948 - 1953, Stredná priemyselná škola strojnica, Fajnorovo nábrežie, Bratislava,
- 10. 2. 2014, LACKO, Martin: Slovenská republika 1939 – 1945 – vznik a existencia štátu, ZŠ s MŠ, Závadka nad Hronom;
- 10. 2. 2014, LACKO, Martin: Slovenské národné povstanie v roku 1944, ZŠ s MŠ, Závadka nad Hronom;
- 10. 2. 2014, LACKO, Martin: Slovensko a Slováci na frontoch druhej svetovej vojny, ZŠ s MŠ, Závadka nad Hronom;
- 10. 3. 2014, KLUBERT, Tomáš: Kríza a zánik Sovietskeho bloku v 80. rokoch 20. storočia, Gymnázium Matky Alexie, Bratislava;
- 18. 2. 2014, MIKLOVIČ, Michal: Úvod do štúdia problematiky, FiF TU Trnava;
- 4. 3. 2014, MORBACHER, Ľubomír: Trestno-právne vyrovnanie sa s minulosťou, FiF TU Trnava;
- 11. 3. 2014, MIKLOVIČ, Michal: Rekonštrukcia štruktúr tajnej polície, FiF TU Trnava;
- 19. 3. 2014, LACKO, Martin: Slovenské národné povstanie v roku 1944, Pedagogická a kultúrna akadémia, Modra;
- 19. 3. 2014, JAKUBČIN, Pavol: Slovensko v období normalizácie, Pedagogická a kultúrna akadémia, Modra;
- 25. 3. 2014, MIKLOVIČ, Michal: Reflexia Sviečkovej manifestácie, FiF TU Trnava;
- 25. 3. 2014, JAŠEK, Peter: Sviečková manifestácia 1988, Filozofická fakulta TU v Trnave;
- 27. 3. 2014, LACKO, Martin: Slovenské národné povstanie 1944, Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom;

- 27. 3. 2014, LACKO, Martin: Slovenská republika 1939 - 1945, Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom;
- 1. 4. 2014, JAŠEK, Peter: Vyrovnávanie sa s komunistickou minulosťou a zahraničná spolupráca, Filozofická fakulta TU v Trnave;
- 1. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Diskusia o divadelnom predstavení Vnútro vnútra a období komunizmu, Divadlo SKRAT
- 1. 4. 2014, JAŠEK, Peter: Vedecký výskum a medzinárodná spolupráca, FiF TU Trnava;
- 8. 4. 2014, MIKLOVIČ, Michal: Protiextrémistická politika, FiF TU Trnava;
- 15. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Sprístupňovanie dokumentov tajnej polície, FiF TU Trnava;
- 23. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Tábory nútenej práce na Slovensku 1948 – 1953, Gymnázium, Želiezovce,
- 23. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Tábory nútenej práce na Slovensku 1948 – 1953, Gymnázium, Želiezovce,
- 23. 4. 2014, KINČOK, Branislav: Proces s tzv. buržoáznymi nacionalistami na Slovensku. Gustáv Husák a spol., Gymnázium, Želiezovce;
- 23. 4. 2014, KINČOK, Branislav: Proces s tzv. buržoáznymi nacionalistami na Slovensku. Gustáv Husák a spol., Gymnázium, Želiezovce;
- 24. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: ŠtB na Slovensku v období normalizácie 1969 – 1989, Akadémia OS gen. M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš,
- 25. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Sprístupňovanie dokumentov ŠtB, Akadémia OS gen. M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš,
- 25. 4. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Vyrovnávanie sa s komunistickou minulosťou na Slovensku, Akadémia OS gen. M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš,
- 30. 4. 2014, LACKO, Martin: Slováci v Gulagoch, ZŠ, Moravské Lieskové;
- 29. 4. 2014, STANO, Eduard: Audio-vizuálna tvorba, FiF TU Trnava;
- 30. 4. 2014, LACKO, Martin: Viedenská arbitráž a obdobie neslobody 1938 – 1945 na južnom Slovensku, ZŠ, Moravské Lieskové;
- 2. 5. 2014, LACKO, Martin: Slováci v Gulagoch, ZŠ, Lúka;
- 2. 5. 2014, LACKO, Martin: Viedenská arbitráž a obdobie neslobody 1938 – 1945 na južnom Slovensku, ZŠ, Lúka;
- 5. 5. 2014, LACKO, Martin: Slovenské národné povstanie 1944, Gymnázium, Školská 8, Považská Bystrica;
- 5. 5. 2014, LACKO, Martin: Slovenská republika 1939 - 1945, Gymnázium, Školská 8, Považská Bystrica;
- 6. 5. 2014, MIKLOVIČ, Michal: Formy odškodnenia obetí, FiF TU Trnava;
- 13. 5. 2014, LABJAK, Stanislav: Sviečková manifestácia v roku 1988, Neverejné kresťanské spoločenstvá v období vlády KSC, Stredná priemyselná škola stavebná, Žilina;
- 15. 5. 2014, KINČOK, Branislav: Proces s tzv. buržoáznymi nacionalistami na Slovensku. Gustáv Husák a spol., Gymnázium, Grösslingova ul., Bratislava;
- 21. 5. 2014, LACKO, Martin: Viedenská arbitráž a obdobie neslobody 1938 – 1945 na južnom Slovensku, Gymnázium, Turzovka;
- 21. 5. 2014, LACKO, Martin: Slováci a druhá svetová vojna, Gymnázium, Turzovka;
- 22. 5. 2014, LACKO, Martin: Slováci a druhá svetová vojna, Obchodná akadémia, Čadca;
- 23. 5. 2014, GULA, Marian: Vyrovnávanie sa s komunistickou minulosťou na Slovensku, Gymnázium, Bytča;
- 23. 5. 2014, LABJAK, Stanislav: Sviečková manifestácia v roku 1988. Gymnázium, Bytča;
- 28. 5. 2014, LACKO, Martin: Viedenská arbitráž a obdobie neslobody 1938 – 1945 na južnom Slovensku, SOAZA, Žilina;
- 28. 5. 2014, LACKO, Martin: Slováci a druhá svetová vojna, SOAZA, Žilina;

- 28. 5. 2014, LACKO, Martin: Viedenská arbitráž a obdobie neslobody 1938 – 1945 na južnom Slovensku, Stredná odborná škola elektrotechnická, Žilina;
- 29. 5. 2014, NEUPAUER, František: Kolektivizácia, Súkromné gymnázium, ul. 29. augusta, Bardejov;
- 30. 5. 2014, LABJAK, Stanislav: Sviečková manifestácia v roku 1988, Neverejné kresťanské spoločenstvá v období vlády KSC, Obchodná akadémia, Levice;
- 30. 5. 2014, NEUPAUER, František: Osobnosť Silvestra Krčméryho, Gymnázium sv. Moniky, Prešov;
- 10. 6. 2014, LABJAK, Stanislav: Sviečková manifestácia v roku 1988. Základná škola sv. Jozefa, Hlohovec;
- 29. 8. 2014, LACKO, Martin: „SNP – základné črty“. Referát na odbornom seminári „70. výročie SNP v Starej Ľubovni“. Organizátori: Mesto Stará Ľubovňa a Múzeum v Starej Ľubovni;
- 12. 9. 2014, LACKO, Martin: „Slovenská štátnosť a odboj na hornej Nitre“. Referát na seminári pre školy a verejnosť „SNP na hornej Nitre očami historikov a pamätníkov“. Organizátor: Hornonitrianske múzeum;
- 12. 9. 2014, JAŠEK, Peter: Rok 1968 na Slovensku. Gymnázium, Tillgnerova ul., Bratislava;
- 19. 9. 2014, LACKO, Martin: „SR a SNP v roku 1944“. Referát spojený s verejnou diskusiou. Ponitrianske múzeum;
- 20. 9. 2014, LACKO, Martin: „19. september 1848 a dnešok“. Referát. Múzeum Slovenských národných rád, Myjava. Organizátor: Spoločnosť slovenskej inteligencie Korene. Myjava;
- 25. 9. 2014, LACKO, Martin: „SNP v žilinskom kraji.“ Úvodné slovo. Vystúpenie na konferencii „SNP a záver vojny na území Žilinského kraja“. Organizátori: ŽSK a ÚPN, Žilina;
- 27. 10. 2014, SIVOŠ, Jerguš: Komunizmus na Slovensku – politická represia, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského, Bratislava;
- 30. 9. 2014, STANO, Edduard, O zachovaní pamäti národa, Teoretické lýceum J. Kozáčka v Bodonoši, Rumunsko;
- 11. 11. 2014, KLUBERT, Tomáš: Prednáška na Historických dňoch FF UKF v Nitre;
- 13. 11. 2014, SIVOŠ, Jerguš: diskusia so študentmi na tému November 1989, spolu s ďalšími panelistami: predstaviteľom disentu Jánom Budajom a anglickou profesorkou Karen Henderson, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského, Bratislava;
- 13. 11. 2014, LABJAK, Stanislav: prednáška o neverejných kresťanských spoločenstvách v období vlády KSC a diskusia s Antonom Srhoľcom, Gymnázium Ľ. Štúra, Zvolen;
- 14. 11. 2014, JAKUBČIN, Pavol: November 1989, Gymnázium, Tillgnerova ul., Bratislava;
- 18. 11. 2014, JAŠEK, Peter: prednáška k 25. výročiu pádu komunizmu na Pedagogickej fakulte UK, Bratislava;
- 20. 11. 2014, JAŠEK, Peter: prednáška o novembri 1989, Gymnázium, Malacky;
- 21. 11. 2014, LACKO, Martin: „Podplukovník Ján Šmigovský, Nitra a SNP 1944“. Prednáška spojená s diskusiou. Organizátor: Únia slovenských spisovateľov, Nitra;
- 21. 11. 2014, GULA, Marián: diskusia so žiakmi základnej školy v rámci projektu „Jeden svet“, Človek v ohrození, Pistoriov palác, Bratislava;
- 21. 11. 2014, GULA, Marián: premietanie filmu „Z denníka Ivanky A.“ a diskusia v rámci projektu „Jeden svet“, Človek v ohrození, kino Metropol, Bratislava;
- 26. 11. 2014, GULA, Marián: prednáška k 25. výročiu Nežnej revolúcie, Tríbečská knižnica, Topoľčany;

- 28. 11. 2014, GULA, Marian: premietanie filmu „Z denníka Ivanky A.“ a diskusia v rámci vzdelávacieho seminára „November 89 - ako a prečo“ pre učiteľov a žiakov základných a stredných škôl prešovského kraja v Prešove k 25. výročiu Nežnej revolúcie;
- 28. 11. 2014, LABJAK, Stanislav: Sviečková manifestácia v roku 1988. Metodicko-pedagogické centrum, Prešov;
- 30. 11. 2014, LACKO, Martin: „70 rokov od tragédie v Cimennej pohľadom historika.“ Vystúpenie na pietnom akte k 70. výročiu nemeckého masakru v obci Cimenná;
- 11. 12. 2014, LACKO, Martin: „Zápas o pamäť“. Referát. Organizátor: Slovenská asociácia novinárov, Bratislava;
- 16. 12. 2014, LACKO, Martin: prednáška pre študentov Spojenej školy sv. Vincenta de Paul, Bratislava – Ružinov.

12.7. Informatizácia a digitalizácia

12.7.1. Digitálny archív ÚPN

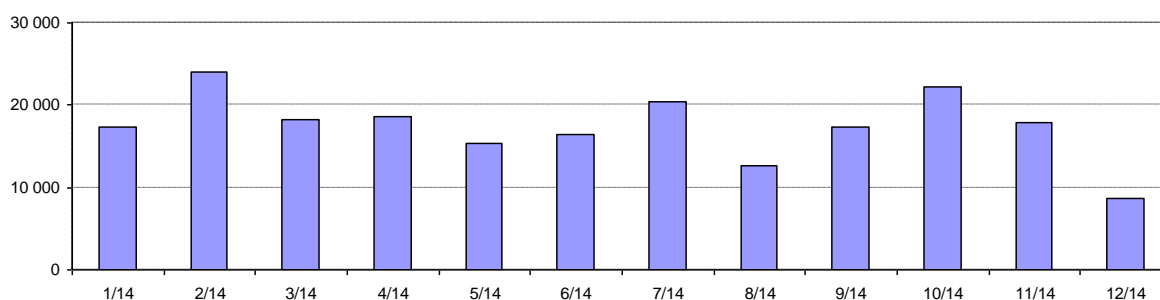
V roku 2014 bolo viac ako 2000 dávok/jednotiek naskenovaných, popísaných a zaradených do digitálneho archívu a do databázy aplikácie Lustrátor.php, ktorá umožňuje interným bádateľom vyhľadávať údaje o osobách v evidenciách ÚPN a v prípade, že existujú k vyhľadávaným osobám už digitalizované dokumenty, tak umožňuje aj pristupovať k týmto dokumentom – teda čítať ich v reálnom čase. V súčasnosti je súčasťou aplikácie aj modul na riadenie procesu dokumentácie (work flow) - tvorba žiadaniek na skenovanie, evidencia požiadavky v archíve ÚPN, zápis metadát k digitalizovanému dokumentu, evidencia skenovania a fyzického pohybu materiálu. Táto webová aplikácia bola plne navrhnutá a realizovaná v sekcii informatiky nad otvorenou platformou PHP (nie je to komerčný produkt) a je teda dostatočne flexibilná voči ľubovoľným zmenám (čiže na základe nových požiadaviek a pripomienok zamestnancami ÚPN sa na jeho ďalšom vývoji ďalej pokračuje). Do testovacej prevádzky v Archíve ÚPN je odovzdaný vyhľadávací a objednávkový systém pre vedeckú knižnicu Archívu ÚPN a Historickú knižnicu Ústavu marxizmu - leninizmu, ktorý bude súčasťou Lustrátora.php a webovej stránky ÚPN. Taktiež do testovacej prevádzky je odovzdaná kniha výpožičiek archívnych dokumentov.

12.7.2. Digitalizácia archívnych dokumentov

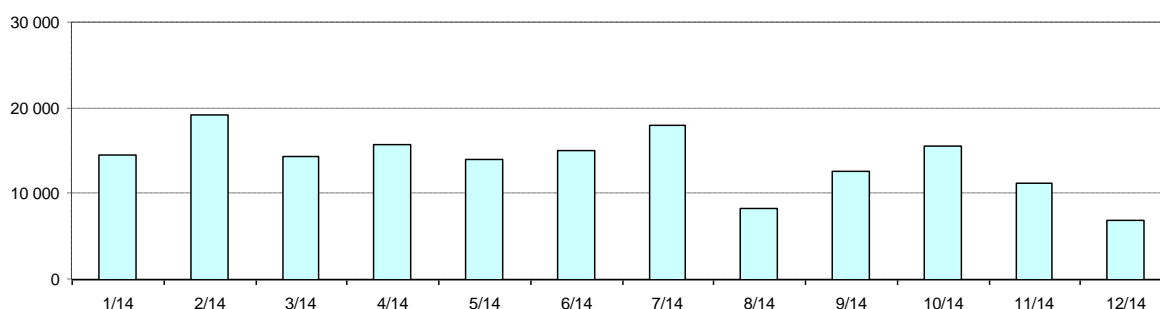
V roku 2014 sa pokračovalo v digitalizácii papierových a mikrofišových dokumentov z Archívu ÚPN a z iných archívov na Slovensku a v Česku. Skenovalo sa na 11 rokov starých skeneroch Fujitsu fi-4340 (1 ks) a Agfa SR24iT (2 ks), 2-ročnom skenery Avison FB 6280E a na začiatku roka 2014 bol daný do prevádzky EPSON DS-60000 na digitalizáciu materiálu do veľkosti A3 formátov. Pri výjazdoch do iných archívov a na externé skenovanie sa využíval skener Avison FB 6280E. Väčšina dokumentov sa skenuje v štandardnej kvalite 300 dpi/farba, ak nie je iná požiadavka. Prednostne sa digitalizujú dokumenty pre Oddelenie sprístupňovania, Archív ÚPN a Oddelenie bádateľne. Súbežne, v tomto roku, prebiehalo skenovanie fondu A, rôznych zapožičaných fondov z externých zdrojov, ktorých digitalizácia prebieha podľa špeciálnych požiadaviek sekcie Archívu. Ide napr. o zbierku periodík DIAKONIA, MAGNIFIKAT, SLOVENSKÝ KŇAZ, LITERÁRNY ALMANACH a HLASY Z RÍMA. Dokončený bol osobný fond L. Beňo. Ide o rozsiahle fondy, z ktorých niektoré sa začali digitalizovať ešte v roku 2013. Fond mikrofiší I. správa sa taktiež digitalizuje priebežne, ale s prihliadnutím na dlhodobé požiadavky sekcie dokumentácie. V tomto roku pokračovala priebežná digitalizácia zväzkov operatívnej korešpondencie, objektových zväzkov a zväzkov tajných spolupracovníkov. V skenovacej prevádzke bolo v roku 2014

zdigitalizovaných celkovo 209 158 strán dokumentov, z toho bolo 165 581 strán papierových a 43 577 mikrofišových.

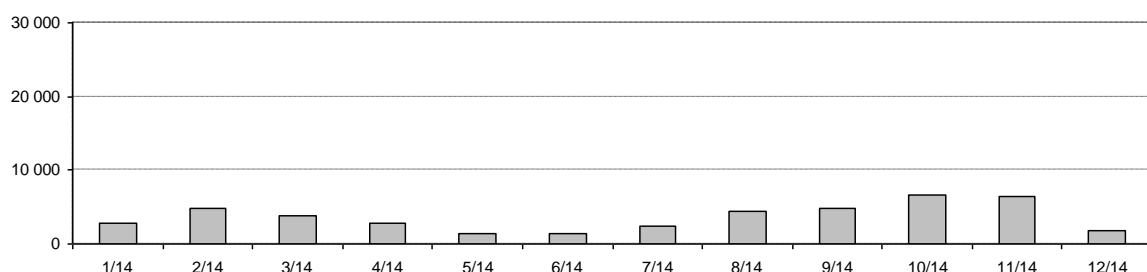
Skenovanie 2014 - celkom mesačne

Skenovanie 2014 - celkom mesačne papierové

Skenovanie 2014 - celkom mesačne mikrofiše

12.7.3. Správa informačného systému ÚPN

Nezastupiteľná je v Sekcii informatiky ÚPN rola správy a rozvoja celej informačnej technológie v ÚPN. Pracovníci oddelenia systémov nesú zodpovednosť za fungovanie všetkého hardvérového vybavenia, počnúc zariadeniami v serverovni ústavu (8 funkčných serverov, 3 staré, na ktorých ešte dobiehajú niektoré služby, 7 switchov, telefónna ústredňa, externé disky a 2 diskové polia, záložný zdroj elektrického napätia a pod.) a končiac koncovými zariadeniami v jednotlivých kanceláriách, ako sú personálne počítače, notebooky, tlačiarne, skenery a externé disky. Všetky tieto hardvérové zariadenia nesú v sebe nespočetné množstvo softvérových produktov, ktoré tu nie je možné v krátkom čase vymenovať, ale o ktoré je treba sa starať - čas od času upgradovať, kontrolovať stav, zálohovať údaje. Z laického pohľadu užívateľa sú to najmä služby elektronickej pošty, prístupu na internet (a s tým súvisiaca komunikácia s poskytovateľom tejto služby Govnetom), zverejňovanie informácií na internetovej a intranetovej stránke ÚPN, ďalej vytváranie a udržiavanie

prostredia pre bezproblémovú prevádzku digitálneho archívu ÚPN (skenovací proces, ukladanie údajov, prehľadávanie v databázových údajoch, úprava digitalizovaných údajov vzhľadom na ich prezentovanie, atď.) a udržiavanie funkčnosti a aktuálnosti celého ekonomického softvéru v ÚPN. Pri novo zakúpených produktoch IT pracovníci oddelenia systémov musia sami uvádzať do chodu tieto zariadenia - najmä konfigurovať softvér na serveroch - pretože nákup týchto zariadení nie je možné realizovať spolu s nákupom inštalácie softvéru na nich. V minulom roku sme nakonfigurovali 2 nové servery. Jeden server bol oživený na Linuxovej platforme aj s aplikáciami pre chod novej internetovej stránky a boli naň premigrované všetky, aj databázové údaje so starého servera. Druhý server sa uviedol do chodu na platforme Windows Server 2012, nainštaloval sa naň databázový produkt Oracle 11g, aplikácia Apache web server a premigrovala sa celá aplikácia Lustrátor.php aj s databázovými údajmi. V roku 2014 bol nakonfigurovaný a s počiatočnými problémami uvedený do prevádzky nový skener pre oddelenie elektronického spracovania evidencií a digitalizácie dokumentov.

12.7.4. Zverejňovanie informácií na internetových a intranetových stránkach

Podľa požiadaviek ÚPN na základe uzavretej zmluvy o dielo vytvoril externý IT programátor novú webstránku ÚPN, členovia pracovnej skupiny sa podieľali na tvorbe dizajnu, konsolidácii administračného rozhrania, rozsiahlom testovaní a obsahom napĺňaní. Spustenie novej webstránky sa uskutočnilo v septembri 2014. Cieľom inovácie bolo, aby obsahovo viac korešpondovala s celkovým novým smerovaním ústavu a z hľadiska vizuálneho aby viac reflektovala nové moderné možnosti a prvky grafiky, či animácie. Nový vizuál webstránky je obohatený o prepojenie so sociálnymi sieťami facebook a twitter. Je prispôbený aj pre zobrazovanie v mobilných zariadeniach ako sú smartfóny, či tablety. Na stránke ÚPN www.upn.gov.sk (www.upn.sk) sa v roku 2014 zverejnili 3 rozsudky súdov, 4 čísla časopisu Pamäť národa, 4 knihy do elektronickej knižnice, objednávky, faktúry, 42 zmlúv a dodatkov. Na slovenskú a anglickú verziu internetovej stránky boli doplnené nové videonahrávky z pokračujúceho projektu Svedkovia z obdobia neslobody (23 príbehov).

Aktuality

Vyhľadávaný reťazec

Hľadaj

[Diskusný večer v Košiciach 16. decembra 2014 - Putovanie z neslobody](#)

01.12.2014

Ústav pamäti národa, Katedra histórie FF UPJŠ v Košiciach, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, Vás v rámci cyklu **Diskusné večery Ústavu pamäti národa a katedry histórie** pozývajú na besedu **Putovanie z neslobody - Masové náboženské púte počas komunistického režimu**.

English version
Facebook
RSS

Verejné obstarávanie
Slobodný prístup k informáciám
Povinné zverejňovanie

Na stránke pribudlo 473 mien príslušníkov Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Banská Bystrica, ktorí v jej štruktúrach pôsobili. Zachytené sú organizačné zmeny v rokoch 1975 - 1989. Koncom roka bolo zverejnených 598 mien príslušníkov Správy ŠtB Krajskej správy Bratislava, ktorí v jej štruktúrach pôsobili od roku 1966 až po 31.7.1971. Zverejnení príslušníci ŠtB pôsobiaci na teritóriu Stredoslovenského a Západoslovenského kraja sa dobrovoľne podieľali na „boji s vonkajším i vnútorným nepriateľom“. Pre udržiavanie mocenského monopolu KSC evidovali, sledovali, odpočúvali a perzekvovali skupiny obyvateľov, ktoré komunistický režim považoval za svojich nepriateľov. Priebežne bola aktualizovaná úvodná stránka, zverejňovali sa pozvánky na podujatia, ktoré ústav organizoval a tiež ostatné informácie zo života ústavu. Tieto informácie ústav zároveň zverejňoval aj na sociálnej sieti na svojej facebookovej stránke. V roku 2014 boli naďalej udržiavané a aktualizované webové stránky www.november1989.sk a www.november1989.eu, kde sa informovalo o podujatiach ÚPN pri príležitosti sviatku výročia Novembra 1989. Denne sa aktualizovala interná intranetová stránka ÚPN, ktorá dávala informácie zamestnancom ústavu – smernice, pokyny pre zamestnancov a denný monitoring.

13. Chronologický prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí roka 2014

Január

- 23. januára – diskusný večer v Košiciach na tému Spisovatelia v politike;
- 30. januára – diskusný večer v Bratislave na tému Bojovali za Horthyho - služba občanov z južného Slovenska v Maďarskej armáde v rokoch 1939 – 1945;

Február

- 12. februára – podpis Memoranda o spolupráci na vzdelávaní učiteľov medzi Metodicko - pedagogickým centrom a ÚPN;

- 12. februára –verejná prezentácia témy projektu ÚPN a Veľvyslanectva Poľskej republiky na Slovensku v rámci vyhlásenia spoločného projektu súťaže pre študentov stredných škôl na tému Pád komunizmu v Poľsku zo slovenskej perspektívy;
- 20. februára – diskusný večer v Košiciach na tému Šport a politika;
- 21. februára – účasť v televíznej diskusii TV NOE so zástupcami ÚPN M. Gulom s predsedom SpR ÚPN O. Krajňákom na tému „Vyrovnanie sa s totalitnou minulosťou v Českej republike a na Slovensku“;
- 27. februára – účasť predsedu SpR a zástupcov ÚPN na medzinárodnej výročnej konferencii Európskej siete oficiálnych úradov zaoberajúcich sa tajnými zväzkami štátnej polície (European Network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files) v Budapešti v Maďarsku;
- 24. a 25. februára – účasť predsedu SpR a zástupcov ÚPN na festivale Mene Tekel, rokovaní na ÚSTR, v ABS, USD a UDV, a na odovzdávaní ocenení účastníkom odboja a odporu proti komunizmu Etickou komisiou ČR na Úrade vlády ČR;
- 27. februára – diskusný večer v Bratislave na tému - Proces s "vlastizradnými" biskupmi J. Vojtaššákom, M. Buzalkom a P. Gojdičom;

Marec

- 6. marca – prerokovanie Výročnej Správy a ročnej účtovnej uzávierky vo Výbore NRSR pre ľudské práva a národnostné menšiny;
- 25. marca – spoluúčasť na spomienkových aktivitách pri príležitosti 26. výročia Sviečkovej manifestácie - otvorenie Knižnice nenápadných hrdinov v Múzeu zločinov a obetí komunizmu, slávnostné kolokvium v Historickej budove Národnej rady SR v Bratislave, koncert Stanleyho a Kapucínov na Hviezdoslavovom námestí, verejné zhromaždenie, sv. omša celebrowaná mukačevským gréckokatolíckym eparchom vladykom Milanom Šášikom v Katedrále sv. Martina, Mariánske večeradlo na Hviezdoslavovom námestí, vernisáž výstavy ÚPN v Dome Quo vadis, udelenie Ceny ÚPN J. Em. Jánovi Chryzostomovi kardinálovi Korcovi, emeritnému nitrianskemu diecéznemu biskupovi;
- 25. – 26. marca – medzinárodná vedecká konferencia – Slovensko roky prelomu 1945 - 1948 pod záštitou rektora Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave pod názvom „Roky prelomu Slovensko 1945 - 1948“;
- 27. marca – diskusný večer v Bratislave na tému Bratislavský veľký piatok - Sviečková manifestácia 25. marca 1988;

Apríl

- 3. apríla – diskusný večer na tému - v Bratislave – Rusovciach na tému Od sviečkovej manifestácie 25. marca 1988 k Nežnej revolúcii 17. novembra 1989, spojený s projekciou dokumentárneho filmu ÚPN Sviečková manifestácia alebo Bratislavský Veľký piatok, svedeckou výpoveďou priamej účastníčky manifestácie Bernadety Otrubovej a diskusiou na tému - Smerovanie k postupnej slobode v spoločnosti a v Cirkvi;
- 9. - 11. apríla – účasť zástupcov ÚPN na III. Sympóziu európskych inštitúcií zaoberajúcich sa dejinami 20. storočia pod názvom Pamäť Európy v Prahe na tému - Európa medzi vojnou a mierom 1914 - 2004. Zlomové udalosti európskych dejín 20. storočia;

- 15. apríla – tlačová konferencia pri príležitosti zverejnenia databázy teritoriálneho útvaru ŠtB v Stredoslovenskom kraji v rokoch 1975 – 1989 a konšpiračných a prepožičaných bytov rozviedky ŠtB;
- 23. apríla – diskusný večer v Bratislave na tému - Svedkovia Holokaustu: Jan Karski, Rudolf Vrba/Alfréd Wetzler, Czesław Mordowicz/Arnošt Rosin;
- 29. apríla – účasť zástupcov ÚPN na pietnej spomienke na Barbarskú noc a koniec pétépákov v Podolínci pri príležitosti 64. výročia Barbarskej noci a 60. výročia zrušenia VTNP-PTP;
- vydanie zborníka z konferencie pod názvom Vyrovnávanie sa s totalitnou minulosťou - od trestnoprávnej roviny po vedecký výskum;

Máj

- 5. mája – slávnostné odovzdávanie dekrétov veteránom protikomunistického odboja z Trenčianskeho kraja v Trenčíne;
- 10. mája – vydanie zborníka z konferencie pod názvom: Slovensko v rokoch neslobody 1938 - 1989 II. Osobnosti známe – neznáme;
- 11. - 31. mája – vykonanie prednášok spojených s filmovou projekciou a následnou diskusiou na tému „November 1989 a pád komunizmu“ na univerzitách v Trnave, Nitre, Ružomberku, Prešove a Košiciach;
- 15. mája – vydanie časopisu Pamäť národa 1/2014;
- 20. mája – stretnutie a rokovanie so zástupcami tretieho sektora z Bieloruska;
- 21 - 22. mája – účasť na seminári Úradu pre vyšetrovanie a dokumentáciu zločinov komunizmu ČR v Červenej nad Vltavou v Českej republike;
- 22. mája – diskusný večer v Košiciach na tému: Draho zaplatená sloboda;
- 26.- 28. mája – účasť predsedu SpR ÚPN na zasadnutí riadiaceho výboru ENR v Bukurešti v Rumunsku;
- 29. mája – v Bratislave vyhlásenie výsledkov súťaže pre študentov stredných škôl pri príležitosti 25. výročia pádu komunistického režimu v Poľsku v napísaní eseje na tému „Pád komunizmu v Poľsku zo slovenskej perspektívy“;
- 29. mája – diskusný večer v Bratislave na tému - Zradcovia a zapredanci! Proces s tzv. buržoáznymi nacionalistami na Slovensku;

Jún

- 2. júna – rokovanie predsedu SpR s podpredsedom vlády SR a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslavom Lajčákom o získaní dokumentov vojenskej kontrarozviedky z Českej republiky a spolupráci na zahraničných aktivitách ÚPN;
- 3.- 4. júna – vystúpenie predsedu SpR v Senáte Českej republiky v Prahe s prednáškou k situácii v Ústave pro studium totalitních režimů a jeho budúcnosti v Českej republike, spojené s rokovaním o vydaní chýbajúcich dokumentov po bývalej Vojenskej kontrarozviedke z Českej republiky do archívu ÚPN;
- 5. júna - rokovanie s veľvyslancom Irackej republiky v SR Mohammedom Al Robaye o vzájomnej spolupráci medzi ÚPN a Ministerstvom spravodlivosti Irackej republiky;
- 8. júna – účasť predsedu SpR na pietnej spomienke v Borskom Mikuláši pri príležitosti 65. výročia udalostí tzv. Katolíckej akcie v Borskom Mikuláši;
- 11. júna – účasť zástupcov ÚPN na vernisáži výstavy ÚPN o "Železnej opone" v Kittsee v Rakúsku ako súčasť podujatí v rámci Kultúrneho leta Kittsee 2014;
- 13.a 15. júna – účasť zástupcov ÚPN na pietnych spomienkach na zakladateľa ÚPN Jána Langoša v Bratislave a Banskej Bystrici;
- 14. júna – účasť zástupcov ÚPN na odhalení busty generálovi Štefanovi Jurechovi v Bošáci;

- 15. júna – účasť predsedu SpR na inaugurácii novozvoleného prezidenta SR Andreja Kisku spojená s uctením si obetí komunistickej totality pri pamätníku v Devíne;
- 23. júna – účasť zástupcov ÚPN na pietnej spomienke pri príležitosti 65. výročia protikomunistickej vzbury v Levoči, spojené s diskusným fórom s mládežou a spomienky priamych účastníkov vzbury;
- 24. júna – diskusný večer v Košiciach na tému - Tradícia autonómie na Podkarpatskej Rusi
- 24. júna účasť zástupcov ÚPN na slávnostnom vyhodnotení IX. ročníka súťaže združenia Eustory na Slovensku, odovzdaní cien a diskusií s účastníkmi;
- 25. júna – účasť zástupcov ÚPN na prezentácii zborníka z konferencie pod názvom Vzdelávanie - súčasť misie svätých Cyrila a Metoda;
- 25. júna – rokovanie predsedu SpR so zástupcami Zväzu slovenských spisovateľov o vzájomnej spolupráci s ÚPN;
- 26. júna – vynesenie rozsudku v súdnom spore medzi A. Babišom a ÚPN;
- 29. júna – rokovanie predsedu SpR s ministrom obrany SR Martinom Glváčom o vzájomnej spolupráci pri získaní dokumentov vojenskej kontrarozvedky z Českej republiky;

Júl

- 31. júla – rokovanie predsedu SpR so zástupcami organizácií bývalých politických väzňov o iniciatíve vedúcej ku zjednoteniu a vzniku Platformy protikomunistického odboja;

August

- 2. augusta – účasť zástupcov ÚPN na spomienkových aktivitách v Bratislave v rámci Pamätného dňa rómskeho holokaustu;
- 4. augusta – rokovanie predsedu SpR so zástupcami Odboru sociálneho zabezpečenia MV SR k problematike poskytovania informácií k výpočtu dôchodkov bývalých príslušníkov ŠtB;
- 7. augusta – rokovanie predsedu SpR s prezidentkou FKI K. Hulmanovou o vzájomnej spolupráci s ÚPN;
- 13. augusta – účasť zástupcov ÚPN na medzinárodnom kolokviu vo Viedni v Rakúsku pri príležitosti 25. výročia konania Paneurópskeho pikniku na rakúsko-maďarskej hranici pri Šoproni v roku 1989;
- 21. augusta – účasť zástupcov ÚPN na spomienkových podujatiach venovaných výročiu okupácie bývalého Československa vojskami členských štátov Varšavskej zmluvy v auguste 1968 v Bratislave a v Poprade;
- 23. augusta – účasť zástupcov ÚPN na pietnej spomienke na nespravodlivo a protiprávne väznených komunistickým režimom vo väznici v Leopoldove;
- 25. - 26. augusta – návšteva delegácie Ministerstva ľudských práv Irackej republiky na ÚPN spojená s rokovaním o vzájomnej spolupráci;
- 27. - 29. augusta – účasť predsedu SpR na oslavách 70. výročia SNP v Banskej Bystrici a v Bratislave;

September

- 4. septembra – rokovanie predsedu SpR s veľvyslancom Irackej republiky na Slovensku Mohammadom Hakim al-Rubaie o pokračovaní spolupráce s ÚPN;
- 7. – 8. septembra – návšteva Expresu slobody na Slovensku v Bratislave v rámci medzinárodnej kampane organizovanej ENRS, spojená s prednáškou, diskusiou a prezentáciou dobových fotografií dokumentujúcich tému Nežnej revolúcie na Slovensku;
- 10. septembra – v Šintave za účasti zástupcov ÚPN slávnostne pomenované Námestie Silvestra Krčméryho a Vladimíra Jukla, spojené s vedeckou konferenciou ÚPN o živote a diele Vladimíra Jukla a Silvestra Krčméryho a verejnou projekciou dokumentárneho

- filmu o živote a diele Silvestra Krčméryho a Vladimíra Jukla a diskusiou s prítomnými hosťami;
- 11. septembra – návšteva predstaviteľov Ústavu pro studium totalitních režimů z České republiky z dôvodov riešenia delimitácie archívnych dokumentov bývalej ŠtB, ktoré sa dotýkajú občanov SR a zostali na území Českej republiky, a zintenzívnenia spolupráce na vedecko-výskumných a vzdelávacích projektoch dokumentujúcich obdobie neslobody a zločiny nacizmu a komunizmu;
 - 18. septembra – prerokovanie ročnej účtovnej uzávierky vo vláde SR a prerokovanie a vzatie na vedomie Výročnej správy o činnosti Ústavu pamäti národa (ÚPN) za rok 2013 v pléne Národnej rady SR;
 - 21. septembra – účasť zástupcov ÚPN v Ivanke pri Dunaji na spomienkovej slávnosti pri príležitosti 10. výročia úmrtia lekára, politického väzňa a poslanca parlamentu Antona Neuwirtha;
 - 23. septembra – diskusný večer v Košiciach na tému - Povstanie a okupácia. Slovensko v rokoch 1944-1945;
 - 23. septembra – účasť zástupcov ÚPN na slávnostnom odhalení pamätníka Andrejovi Hlinkovi v Nitre pri príležitosti 150. výročia jeho narodenia, spojenom s vedeckou konferenciou o živote a diele Andreja Hlinku;
 - 24. septembra – rokovanie predsedu SpR so zástupcami organizácií bývalých politických väzňov o iniciatíve vedúcej ku zjednoteniu a vzniku Platformy protikomunistického odboja;
 - 24. septembra – účasť predsedu SpR na spomienkovom zhromaždení pri príležitosti 150. výročia narodenia Andreja Hlinku;
 - 25. septembra – diskusný večer v Bratislave na tému - Jozef Tiso a Slovenské národné povstanie;
 - 25. septembra – v Bratislave odovzdanie Ceny a prémie Literárneho fondu v oblasti vedeckej a odbornej literatúry za rok 2013 pre monografiu pod názvom Slovenskí generáli 1939 – 1945, autorskému kolektívu historikov ÚPN;
 - 28. - 30. septembra – účasť predsedu SpR na zasadnutí riadiaceho výboru ENRS vo Varšave v Poľskej republike;

Október

- 29. septembra - 4. októbra – nakrúcanie výpovedí pamätníkov z radov Slovákov žijúcich v Rumunsku v Bihorskej oblasti, o udalostiach z obdobia druhej svetovej vojny a komunistického režimu v Rumunsku., spojené s vykonaním vzdelávacej prednášky na slovenskej škole – Teoretickom lýceu J. Kozáčka v Bodonoši;
- 2. októbra – uskutočnenie odbornej prednášky predsedu SpR pre študentov vysokých škôl v Bratislave na tému „Ako história určuje našu identitu“;
- 9. októbra – slávnostné odovzdávanie dekrétov veteránom protikomunistického odboja z Banskobystrického kraja v Banskej Bystrici;
- 10. októbra – rokovanie predsedu SpR s predsedom Matice Slovenskej Mariánom Tkáčom o vzájomnej spolupráci s ÚPN;
- 10. októbra – 11. októbra – Medzinárodná konferencia v Prahe Škola vs. Paměť (Konflikt, identita, súžitie – stredná Európa).
- 14. októbra – rokovanie s predsedom ÚZ ŽNO v SR Igorom Rintelom o vzájomnej spolupráci s ÚPN;
- 14. októbra – podpis memoranda o vzájomnej spolupráci medzi ÚPN a MZV a EZ SR podpredsedom vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslavom Lajčákom a predsedom SpR ÚPN;
- 15. októbra – vydanie zborníka z medzinárodnej vedeckej konferencie pod názvom;

- 15. októbra – účasť predsedu SpR na pohrebe kňaza a disidenta Rudolfa Fibyho v Košiciach;
- 15. októbra – účasť zástupcov ÚPN na vedeckej konferencii v Brne v Českej republike;
- 15. – 19. októbra – účasť zástupcov ÚPN na Dňoch slovenskej literatúry v Bratislave;
- 16. októbra – vykonanie prednášky ÚPN o Železnej opone v Devínskej Novej Vsi pri príležitosti blížiaceho sa 25. výročia pádu Železnej opony pre občianske združenie Výmena bez hraníc, partnerov z družobného francúzskeho mesta St. Brice, žiakov ZŠ z Devínskej Novej Vsi i zástupcov KPVS a ÚPN;
- 16. októbra – účasť predsedu SpR na členskej schôdzi SZ VTNP-PTP v Poprade;
- 16. októbra – prezentácia publikácie ÚPN pod názvom Smrť sa volala Schill autora Tomáša Kluberta v rámci festivalu Dni slovenskej literatúry v priestoroch kníhkupectva Panta Rhei na Poštovej (Vysokej) ulici v Bratislave;
- 17. októbra – uskutočnenie nakrúcania televíznej relácie RTVS v rámci cyklu „Familia“ v Archíve ÚPN;
- Protižidovské zákonodarstvo na Slovensku a v Európe;
- 20. októbra – spustenie novej webstránky ÚPN do prevádzky;
- 21. októbra – diskusný večer v Košiciach na tému Historici a pamätníci - Význam oral history v historickom výskume;
- 21. októbra – účasť zástupcov ÚPN na vedeckej konferencii v Bratislave na tému „Katolícka cirkev a Židia na Slovensku v 19. storočí“ organizovanej z dielne KBS a ÚZ ŽNO v SR;
- 22. októbra – účasť predsedu SpR na rokovaní Rady KBS pre VVaK v Bratislave;
- 23. októbra – rokovanie predsedu SpR so zástupcami Izraelskej obchodnej komory na Slovensku o projektovej spolupráci;
- 23. októbra – rokovanie predsedu SpR so zástupcami MVSR na tému znižovania výsluhových dôchodkov príslušníkov bývalej ŠtB;
- 23. októbra – rokovanie predsedu SpR s veľvyslancom Poľskej republiky v SR o vzájomnej spolupráci;
- 27. októbra – rokovanie predsedu SpR s verejnou ochrankyňou práv Janou Dubovcovou o vzájomnej spolupráci;
- 27. októbra – vernisáž výstavy ÚPN pod názvom Protikomunistický odboj na Slovensku v Rajeckých Tepliciach;
- 28. októbra – rokovanie predsedu SpR s 1. námestníkom generálneho prokurátora SR JUDr. Petrom Šufliarskym o podnetoch ÚPN na trestné stíhanie za trestné činy spáchané počas komunistického režimu;
- 30. októbra – diskusný večer v Bratislave na tému „Bratislavská päťka“ - posledný politický proces na Slovensku;

November

- 4. - 5. novembra – medzinárodná vedecká konferencia v Bratislave pod názvom „1989 - rok zmeny“;
- 6. - 9. novembra – účasť zástupcu ÚPN na Medzinárodnej konferencii ENRS Collective vs. Collected Memories – 1989-91 from an Oral history perspective, Varšava;
- 10. novembra – vydanie časopisu Pamäť národa 3/2014;
- 12. novembra – slávnostné otvorenie multižánrového Festivalu slobody 2014 pri príležitosti 25.výročia Nežnej revolúcie filmom o Lechovi Walesovi v Kultúrnom Dome v Bratislave – Dúbravke;
- 16. novembra – slávnostné ukončenie Festivalu slobody 2014 pontifikálnou sv. omšou a slávnostným galavečerom spojeným s odovzdaním Cien ÚPN a pamätných listov účastníkom protikomunistického odboja;

- 18. - 30. novembra – medzinárodné filmové prehliadky v mestách Nitra, Ružomberok a Košice spojené s diskusiami k 25. výročiu Nežnej revolúcie;
- 20. novembra – diskusný večer v Bratislave na tému Trestnoprávne vyrovnávanie sa s komunistickou minulosťou;
- 22. novembra – diskusia v rádiu LUMEN – vyrovnávanie sa s komunizmom v trestnoprávnej rovine;
- 25. novembra – diskusný večer v Košiciach na tému Ťažké päťdesiate roky...;
- 27. novembra – účasť zástupcov ÚPN na vernisáži výstavy v Nálepke pod názvom „Spišské exody - XI. Nevyženieš“;
- 28. novembra – konanie vzdelávacieho seminára pre učiteľov a žiakov základných a stredných škôl prešovského kraja v Prešove k 25. výročiu Nežnej revolúcie pod názvom „November 89 - ako a prečo“;

December

- 16. decembra – diskusný večer v Košiciach na tému Putovanie z neslobody - Masové náboženské púte počas komunistického režimu;
- 17. decembra – tlačová konferencia ÚPN Správa ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v rokoch 1966 – 1971;
- 17. decembra – podpis realizačnej zmluvy medzi ÚPN a ÚSTR v Bratislave o spolupráci medzi ÚPN, ÚSTR a ABS.

14. Hlavné úlohy na rok 2015

- a) Organizácia a zabezpečenie sťahovania ÚPN do nových administratívnych priestorov.
- b) Zodpovedné plnenie úloh vyplývajúcich zo zákona o ÚPN vo vzťahu k štátu.
- c) Efektívne a hospodárne vynakladanie finančných prostriedkov štátneho rozpočtu.
- d) Aktívna obrana záujmov ÚPN v prebiehajúcich súdnych sporoch.
- e) Intenzívny rozvoj a prehlbovanie medzinárodných vzťahov a zahraničnej spolupráce.
- f) Odovzdávanie dekrétov veteránom protikomunistického odboja v spolupráci s VÚC.
- g) Systematická digitalizácia archívnych fondov.
- h) Archívne spracovanie fondov ŠtB.
- i) Budovanie archívneho informačného systému.
- j) Dokumentácia zločinov a rekonštrukcia štruktúr, činnosti a evidencií a databáz ŠtB.
- k) Aktívna účasť na vedeckých konferenciách a seminároch.
- l) Aktívna edičná činnosť a audiovizuálna tvorba.
- m) Zabezpečenie programových aktivít Festivalu slobody a aktívna účasť na spomienkových aktivitách pri 26. výročia udalostí 17. novembra 1989.
- n) Aktívna vzdelávacia a osvetová činnosť na verejnosti a stredných a vysokých školách.
- o) Realizácia vedeckých, vzdelávacích a osvetových projektov.

15. Záver

ÚPN v roku 2014 napriek zložitému a náročnému obdobiu a ťažkostiam spojeným so znížením finančných prostriedkov a nedoriešeným kompetenčným sporom medzi členmi správnej a dozornej rady splnil stanovené úlohy, vrátane tých, ktoré mu ukladá zákon č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa. Obnovil v minulosti prerušenú spoluprácu s mnohými historickými, spoločenskými, či záujmovými organizáciami a inštitúciami. Aktívne sa bránil v súdnych sporoch na ochranu osobnosti a náhradu škody vedených proti ÚPN po zverejnení registračných protokolov bývalej ŠtB. Pokračovalo sa v realizácii dlhodobých projektov

i v rozvíjaní nových aktivít súvisiacich s budovaním živej pamäti národa, ako procesu aktívneho pripomínania obdobia neslobody pre súčasnú a budúce generácie. V rámci možností sa realizovali aktivity a plnili úlohy v rámci vedeckého výskumu, tvorbe evidencií, dokumentácie štruktúr a činnosti bývalej ŠtB, sprístupňovaní dokumentov bývalej ŠtB, spracovávaní archívnych fondov, poskytovaní služieb bádateľom, poskytovaní informácií štátnym orgánom. ÚPN sa aktívne venoval aj vzdelávacím a osvetovým aktivitám a publikačnej tvorbe. Z dôvodov krátenia financií ÚPN nemohol vydať a dať tlačiť všetky publikácie, ktoré boli naplánované na rok 2014. V roku 2014 samostatne, alebo v spolupráci s partnerskými inštitúciami a subjektmi zorganizoval konferencie, kolokviá, semináre, nakrútil svedecké výpovede svedkov obdobia neslobody. Pri príležitosti 25. výročia Nežnej revolúcie zorganizoval multižánrový Festival slobody. V rámci osvetových a vzdelávacích aktivít realizoval diskusné večery a prednášky na školách. Prijal návštevníkov v rámci exkurzií a poskytoval služby bádateľom. Odborní pracovníci ÚPN sa pre nedostatok finančných prostriedkov, síce v obmedzenej miere, ale aktívne zúčastňovali na vedeckých konferenciách a seminároch a produkovali publikačné výstupy v rôznych typoch vedeckých a odborných časopisov, zborníkov a iných publikácií. ÚPN tak plnil svoje poslanie v záujme spoločnosti, najmä mladej generácie a v záujme zachovania živej pamäti národa.